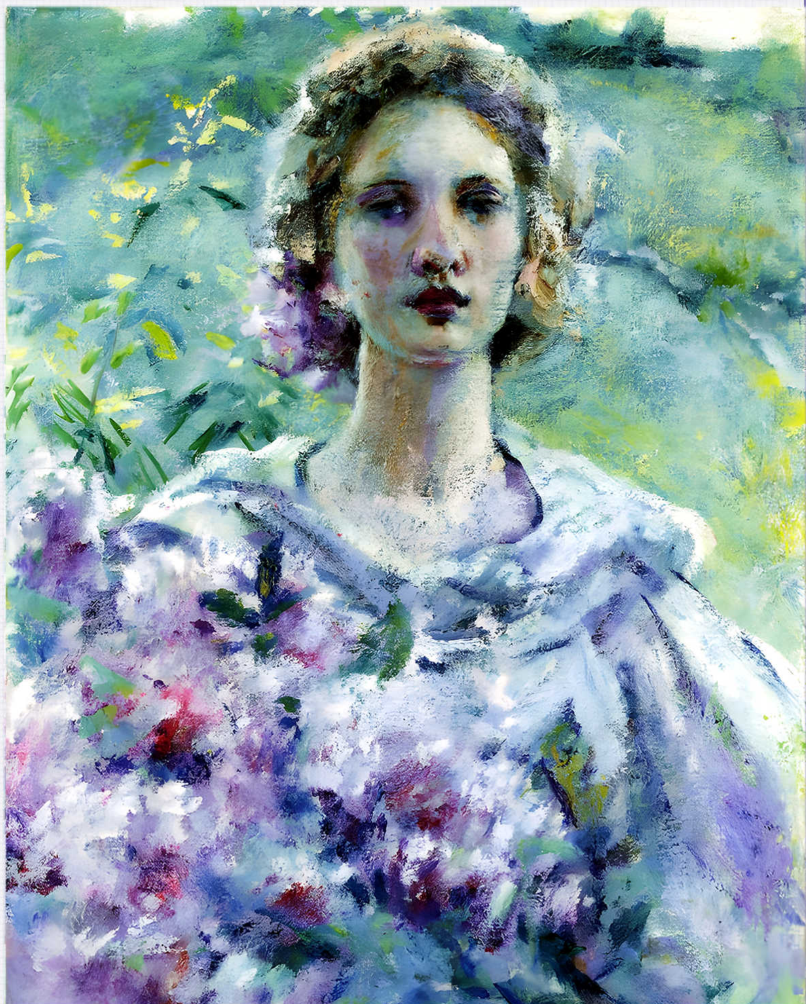
Vilhelmine Zahle

Vildsomme veje

Fortællinger og skitser

Bibliotek 1800

Vilhelmine Zahle

Vildsomme veje

Fortællinger og skitser

eBibliotek 1800

2024

Også en kærlighedshistorie

Martha Grüner hed hun og var en lille spinkel ung pige med to lange, gule fletninger ned ad nakken, et uregelmæssigt men ikke uskønt ansigt med et par store, alvorlige, grå øjne og en lille, udtryksfuld mund. Hun så i reglen lidt sygelig, lidt nervøs ud, farven kom og gik hurtigt på hendes kinder, og øjnene, der ofte kunne se underligt udtryksløse og stumme frem for sig, fik til tider pludselig forbavsende liv og varme.

Sådan havde hun set ud som nykonfirmeret, akkurat sådan så hun ud, da hun blev 21 år.

Hun var ikke nogen livsglad ung kvinde, der var folk, som endog troede, at hun led af kærlighedssorg. Det gjorde hun også – på en måde, – det havde hun gjort i de sidste 7 år. Men genstanden for hendes kærlighed, sværmeri, tilbedelse, hvad man nu vil kalde det, var ingen ungersvend, ingen erfaren verdensmand, ikke en gang en værdig, ældre herre, den hørte nemlig slet ikke til hankønnet, det var en – ung dame, en frøken Edith Gerner. Det var Marthas ejendommelighed, ingen mand havde nogensinde voldt hende den mindste hjertebanken, men som 14-årigt pigebarn traf hun en gang i et selskab en overordentlig smuk ung dame klædt i en hvid, klar kjole med et enkelt perlesmykke i det højt opsatte sorte hår, og øjeblikkelig tabte Martha sit lille hjerte, der hidtil kun havde banket i hurtigt tempo for personer i Ingemanns romaner og Andersens eventyr.

Hun stod fortryllet med vidtopspilede øjne og stirrede på den 19-årige skønhed, Edith Gerner. Sådan måtte dronning Agnes

have set ud, Berengaria, Rigmor, eller snarere hendes kære jomfru Ingefried i "Valdemar den Store og hans Mænd", for:

Kinden gløder ikke,
men rolig, streng og kold
hun arved nornens blikke
fra dunkel hedenold.

eller endnu bedre: Snedronningen! Der var en kølig, stolt ynde over Edith, der ikke mindst bidrog til Marthas forelskelse. Feen i "Paradisets Have", prinsessen i "Rejsekammeraten", alle disse kendte, beundrede eventyrskikkelser måtte hun tænke på, Edith lignede dem alle eller havde lidt af hvers ejendommelighed.

Å, hvor var hun dejlig!

Og Martha blev da præsenteret, de stod just lige ved et højt pillespejl, og Martha så sig selv, lille og ubetydelig, så tarvelig i sin korte skolepigekjole, kejtet, tøset, intetsigende, og Edith i sin blændende skønhed og med hele en verdensdames sikre optræden.

Men langtfra misundelig fandt Martha netop en egen, hidtil ukendt lykke i at føle sin egen ringhed og helt gå beundrende op i et andet menneskes fuldkommenhed.

Det morede Edith at møde disse strålende, henrykte barneøjne, hvori hun læste en så uskrømtet hyldning af hendes skønhed. Hun var vant til at blive beundret og gjort væsen af, hun vidste, at hun var sjældent smuk, herrernes beundrende blikke og mere eller mindre åndrige gøren kur var ikke længere noget påfaldende og nyt for hende, men dette her var noget nyt og ret morsomt, og som en kuriositet spændte Edith Gerner denne lille pige med for sin triumfvogn.

Hun indlod sig i samtale med hende, var meget venlig, meget elskværdig, fik i aftenens løb mere end et vidnesbyrd om, at Martha var aldeles "væk".

Og Martha nød hvert af hendes smil, hvert, ord, blev flammende rød, blot hendes hånd strejfede Ediths kjole og følte alt blodet strømme sig til hjertet, da Edith efter bordet rakte hende hånden og sagde: "Velbekomme", følte alle skinsygens kvaler, når andre talte med Edith, – og det måtte hun ofte være vidne til, – hun var mest skinsyg på damerne og allermest på de unge piger, Ediths jævnaldrende, – da en sådan en gang i aftenens løb lagde sin arm om Ediths liv, syntes Martha, at det ville have været hende en lindring at give vedkommende en ørefigen.

Og da hun kom hjem, – ja Edith var ikke ude af hendes drømme den nat!

Og næste dag i skolen overmalede hun sin kladdebog med vers til "Hende", og alt imellem kunne hun lægge hånden over sine øjne for bedre at fastholde det smukke billede og tænke med et lykkeligt smil: "Å, hvor jeg elsker hende."

Hun havde ingen at betro sig til, moderen havde hun aldrig kendt, hun boede ene med sin fader, som var professor i zoologi og ikke interesserede sig for stort andet end sine benrade og udstoppede fugle og troede, at han havde opfyldt sine pligter mod sin eneste datter fuldtud, når han lod hende gå i Københavns såkaldte bedste pigeskole, sørgede for, at hun gik godt klædt og ingen nød led. Han var meget venlig imod hende, klappede hende på håret, når hun havde gode karakterer og sagde, at "det var ret" og forærede hende til julen og hendes fødselsdag et eller andet værk i pragtbind uden at tage hensyn

til, om hun var moden eller ej til at nyde det. Og Martha slugte alt, hvad hun fik fingre i. I en alder af 14 år havde hun i den fuldstændigste sammenblanding læst: Goethe, Holberg, Oehlenschläger, Heine, Byron! Hun var henrykt over det alt sammen, enten hun så forstod det eller ej, men blev dog den gang og senere, barnlig som hun var, barndomsvennerne, Ingemann og Andersen, tro. En gammel husholderske, der altid gik omkring med et ualmindeligt gnavent ansigt og klagede over en evig tandpine, skulle sørge for Marthas fornødenheder, men til hende havde barnet ingen fortrolighed.

Veninder havde hun heller ingen af, hun stemmede ikke med sine skolekammerater, hun brød sig ikke om at pjatte op om deres baller og skøjteløb, deres skoledrenge, skuespillere og præstesværmerier, og de havde ikke læst så meget som hun og kunne derfor ikke tale om bøger, og det var i grunden det eneste, hun brød sig om, inden hun lærte Edith at kende.

Men nu oprandt en anden tid.

For kort at fortælle, Edith og hun traf oftere sammen, og der udvikledes et virkeligt forhold imellem dem, en slags venskab, ja veninder kaldte man dem til sidst, de blev dus, de besøgte hinanden, Edith fandt virkelig behag i Martha, hun var vel nok 5 år yngre, men et kløgtigt, lyst, lille hoved, og det var så morsomt med denne tilbedelse, som langt fra at tage af ved nærmere kendskab næsten for hver dag blev stærkere og inderligere. Martha på sin side var uendelig lykkelig over dette venskab, hun havde ingen anden tanke end Edith, ingen anden drøm, livets lykke bestod for hende i at sidde og se ind i Ediths øjne, et par dejlige mørkebrune med fine, lige bryn og et roligt, stolt udtryk, og lytte til hendes klare, rene stemme. Hun gav sig

fuldtud hen i denne kærlighed, der blev imellem disse to unge piger sådan et forhold, som en fransk forfatter har skildret ved de kendte ord: *"l'une qui aime et l'autre qui se laisse aimer, l'une qui baise et l'autre qui tend la joue."* –

Og under alt dette var Martha fra en halvvoksen skolepige blevet en ung voksen dame, men hendes væsen var ganske det samme, især over for Edith. Denne var nu en moden skønhed på 25 år egnet til at knuse hjerter, hvad hun også gjorde, mens ingen hidtil havde formået at røre hendes eget. Hun gik kold og uberørt gennem et sandt ildhav af beundring og lidenskab.

Undertiden fik Martha vel den tanke, at sådan ville det ikke altid gå, en gang ville Edith nok gifte sig, – men Martha tænkte aldrig videre, den blotte forestilling var hende pinlig, og hun skød den hastig fra sig og nød øjeblikket uden at tænke på fremtiden.

Hendes lidenskab havde holdt sig aldeles usvækket i disse år, alt andet om sig skænkede hun kun flygtig interesse, Edith var stedse hovedtanken.

Et underligt, planløst, unaturligt sværmeri!

Hun følte selv undertiden, at det var det og undrede sig over, at hun ikke som andre unge piger havde et mandligt ideal, men sandt at sige brød hun sig ikke en smule om det andet køn. Hun prøvede ofte på at sværme for en eller anden herre og skrue sig op til de stemninger, hun havde læst om, at unge piger gennemgår i deres forelskelsestid, men det blev aldrig til andet end skaberi og så snart hun så Edith, faldt det hele sammen, så blev hun varm i kinderne, så var de der straks, alle kendetegnene på, at hun dog alligevel elskede.

Martha blev, hvor hun kom, regnet for en meget rar, men ubetydelig lille én; det kom af, at hun for det meste var ordknap og tilbageholden imellem fremmede. De fleste mente, at hun helt gik op i sine studier, hun læste nemlig efter faderens ønske til artium. Hun hadede også selskabelighed og følte sig som en fremmed, ensom fugl mellem alle disse muntre mennesker, der var hende så uendelig ligegyldige.

Men når hun var ene med Edith, da var hun ikke længere en tavs, ubetydelig pige, da lukkede hun op for hele sin sjæl, ingen uden Edith så hendes skiftende stemninger. Snart bladrede hun op om alt muligt, fortalte, hvad hun havde læst sidst og leverede sin kritik over det, snart gjorde hun på en rigtig barnagtig måde nar af sine lærere eller af den gamle husholderske med tandpinen, var det ene øjeblik ustyrlig lystig og kåd for i det næste at sætte sig ved Ediths fødder, tage hendes hånd og se tavs op på hende med strålende, undrende øjne. Det kunne også hænde, at hun i et udbrud af heftighed slyngede armene om hendes hals og fortalte hende, at hun var "dejlig, dejlig, – den allerdejligste i hele verden!" Men så plejede Edith at give hende en spand koldt vand over hovedet enten ved at slå det hen i spøg eller støde hende fra sig med en bemærkning som: "Nu bare ingen scener, Martha!" eller: "Nu synes jeg virkelig du er for gammel til sådan noget!"

Og denne kulde bidrog ikke lidt til at lægge ved til Marthas kærlighedsbål, den omgav Edith som et helligt tempel en gudinde, og netop det, at hun blev holdt i tre skridts afstand, øgede hendes sværmeri, det hævede Edith endnu højere, op over andre dødelige, at man ikke kunne nærme sig til hende så frit som til enhver anden.

Om sommeren tog Edith og Martha tit ud til skoven sammen. De var raske fodgængere begge to, og deres ture hørte til Marthas dejligste minder, især dette, at de var ene, at hun ikke skulle dele Edith med andre, med hendes kavalerer eller hendes veninder, hvilke sidste vare genstand for hendes særlige skinsyge. De to unge piger gik da aldrig ad de banede veje, men brød ind imellem træer og buske for at finde blomster. Når de så kom til et rigtigt smukt sted, satte de sig i græsset og hvilede.

"Her er dejligt, synes du ikke Martha?" Edith kunne da lægge sig ned i græsset og smile op imod den blå, skyfri luft og de tusinde mørke og lysegrønne trætoppe uden at tænke over, at hun selv var den smukkeste figur i det lille skovmaleri.

"Ja, dejligt, Edith! Og så er det især så mageløst at være langt borte fra andre mennesker, – du og jeg ganske ene, – jeg bilder mig ind, du, at vi er på en øde ø og aldrig mere vil få andre menneskelige væsener at se, – å, det var et liv! Ja, du kunne ikke finde dig i det, det ved jeg nok, – og det var også synd for dig – du må for at være i dit rette element have dine forældre og søskende og balkavalerer, ikke sandt? Og så –" Martha rynkede panden – "Henriette Nielsen og Eva Kramer og – først og fremmest Anna Holm", (det var Ediths barndomsveninde og fortrolige) "men ser du, jeg har nok i dig, søde, søde Edith!"

Og Edith, der på en smuk sommerdag i skoven sædvanligvis var mere følelsesfuldt og mildt stemt end ellers, kunne da række hende sin hånd og venlig og nedladende tåle en 2-3 heftige kys.

"Syng så for mig, Martha!" Og Martha sang med sin kønne, bløde sopran den ene sang efter den anden, hun kunne et utal af følelsesfulde sange, og hun var så lykkelig over at kunne more

Edith. Og denne stemte en gang imellem i med sin dybe, rene alt, og der sad de ligesom gemt bort fra den øvrige, kedelige verden. Jo, sådanne dage var livet værd at leve, tænkte Martha.

Edith havde en tid stor lyst til at blive skuespillerinde. For det ydres skyld kunne der jo ikke være nogen hindring, og en smuk, fuldtonende stemme havde hun. I nogle selskaber, hvor hun havde fremsagt et par smådigte, havde man enstemmigt erklæret, at kunsten ville gå glip af et storslået talent, hvis hun ikke gik til teatret. Hun lærte da også for sin fornøjelses skyld flere roller, og Martha måtte da give elskerens parti, hvad der ikke faldt hende vanskeligt.

De spillede således en gang nogle scener af "Romeo og Julie", og Martha var altså Romeo. Hun havde ikke noget imod på denne måde at få sagt Edith en hel mængde ting, som hun ellers ikke turde sige.

Efter scenen ved Julies balkon sagde hun en dag:

"Å, Edith, jeg holder af dig som Romeo holdt af Julie!"

"Det er nogen god snak, Martha. Kan du ikke indse, at der er forskel?"

"Nej, det kan jeg ikke! Jeg føler det ligesom han. Jeg finder også, at ingen af himlens stjerner kan måle sig i skønhed med dine øjne, – og jeg synes, at du overgår alt, hvad jeg har set og vil få at se af dejlighed, – mod dig er alle nul, Edith!

Som i en kragesværm en snehvid due
er *hun* i sine søstres kreds at skue."

Martha lagde sig på knæ for hende og så kærligt op på hende.

"Min egen søde, dejlige Edith, forstår du mig? – nej, det gør du naturligvis ikke!"

"Nej, Martha, det gør jeg virkelig ikke, – jeg tvivler ikke om, at du holder af mig, – det ved jeg nok, – men du må ikke være så tosset at sammenligne dine følelser med Romeos overfor Julie. Det lyder næsten for latterligt! Der er jo en himmelvid forskel. Han er en mand, der elsker en kvinde."

Martha så tankefuld og alvorlig ud. "Ja, jeg ved, det er det almindeligste, at mand elsker kvinde, og omvendt, – men har hvert menneske mon ikke sin særegne natur, som det er nødt til at følge? Jeg spurgte ikke, om du var en mand eller en kvinde, Edith, da jeg første gang så dig. Du blev mig straks kærest af alle; jeg vil aldrig kunne elske andre, enten det så er naturligt eller unaturligt!"

Edith drog sin hånd ud af Marthas. "Når du er så pjanket og skruet, vil jeg slet ikke tale med dig."

Marthas øjne fyldtes med tårer; når Edith talte i denne isnende, overlegne tone, følte hun sig altid så ulykkelig, men Edith hadede den slags følsomhed, og med en kraftanstrengelse holdt Martha tårerne tilbage og deklamerede med en blanding af komisk højtidelighed og skælmeri:

Har jeg for dristig rørt en helligdom
med syndig hånd, så vil jeg gerne bøde.

Edith lo. Marthas himmel var atter klar og skyfri.

Edith kom imidlertid ikke til teatret, hun tabte lysten til det, og det var Martha ikke ked af. Hun havde aldrig kunnet lide den tanke, at hendes elskede Edith skulle optræde offentligt og lade sig overglo og kritisere af alle og enhver.

I sommerferierne tog Ediths familie gerne på landet, snart hist, snart her, men altid langt fra København. Så var Martha ikke glad; hun selv tilbragte altid ferien i byen. Når Edith kom

og meddelte, at den og den dag rejste de, var Martha aldeles barnagtigt utrøstelig, især når familien skulle til et moderne badested.

"For så stifter du så mange ny bekendtskaber, og – og – glemmer mig, Edith!"

Edith mente med et roligt smil, at fordi man lærte ny mennesker at kende, glemte man ikke sine gamle venner.

"Jeg må da nok skrive til dig, – må jeg ikke, Edith?"

Naturligvis, det faldt af sig selv.

"Og du vil svare mig? – det skal ikke være noget bånd, ingen pligt, – men når du har lyst og tid, – kun et par ord, – å, det vil du nok en gang imellem!"

Jo, det skulle Edith nok.

Så tørrede Martha øjnene.

Lange breve skrev hun til "veninden", 4 tæt skrevne sider i det allermindste, de begyndte meget pænt og fornuftigt, f. eks.:

> "Kære Edith!
> Jeg håber, du morer dig godt og rigtig nyder det dejlige vejr –"

men allerede på anden side brød hun ud af den stive tone og skrev om sin længsel og sin skinsyge over for alle dem, der var Edith nær.

> "Jeg kan se dig for mig, Edith," skrev hun således en gang. "Du går nede ved stranden i et selskab af unge herrer og damer, og du lader dig beundre og kurtisere, min sejrsvante Edith, du ler og smiler til dem alle med den glade bevidsthed, at selv om din ny sommerhat klædte dig

mindre godt, end den gør, ville du dog være den smukkeste blandt dem alle. – Sig mig, er den frøken Aagesen, du skrev om, virkelig så elskværdig? Det er jo dejligt, at du har truffet en jævnaldrende! Hun er nok ikke sådan en lille pjanke som undertegnede, hende kalder du ikke "eksalteret" og "unaturlig", vel? Har hun kysset dig nogensinde? Skal I nu komme sammen, når I flytter ind til byen igen? Å, Edith! – nej, bliv ikke vred, – jeg skal nok lade være med at give scener på papiret, – du må ikke se streng eller utålmodig ud, – jeg *skal* være artig. – Hver aften synger jeg for fader. Ved du, hvilken der er min yndlingssang i sommer? Det er den lille finske, du kender:

> Ack, lilla fogelen, ack, lilla hjerta vän,
> kommer du ej snart?

Men det andet vers gør mig forstemt:

> Der finnas säkert de fagraste ternor
> glömmer du mig for de strålande stjernor?

Men de sange, vi to synger sammen, Edith, dem synger jeg ikke nu, de venter og længes som jeg! – Min egen søde, søde Edith, glem mig ikke! Ingen holder af dig som jeg, – ingen!"

Edith svarede med nogle linjer, højst et par sider, fortalte om sine udflugter, om den dejlige natur og om de folk, hun traf sammen med. Kølige og venlige faldt ordene i hendes breve, men på Marthas lidenskabelige henvendelser svarede hun ikke med en stavelse.

Men Martha sad timevis med et sådant brev, læste det atter og atter igennem, stirrede på underskriften: "Din hengivne Edith" og kyssede den med hede læber, den var jo nedskreven af "hendes" hånd. Og så græd hun af længsel alene på sit værelse.

Hendes sommerfornøjelse var foruden Ediths breve at spadsere alene ud til skoven og opsøge de steder, hvor hun havde været så lykkelig selvanden, der kunne hun sidde længe tankefuld eller rettere uden at tænke og se på Ediths portræt, – eller hun gik ind i Ørsteds park. En af nornerne under Ørsteds buste havde træk, der mindede om Ediths. Det kunne hænde, at hun prøvede på at gøre Edith skinsyg. Fortvivlede forsøg! Hun kunne da i selskab slutte sig til en hvilken som helst ung pige, overvælde hende med opmærksomhed, spille en fuldstændig komedie med hende, le overdrevent højt og passiare med en nervøs munterhed, naturligvis ene og alene for at hendrage Ediths opmærksomhed på sig. Men denne lod aldrig til at tage sig af det, ikke det bitterste skinsyg kunne hun blive! Heller ikke opnåede Martha noget, når hun en anden gang spillede kold og fornærmet, Edith smilede i uforstyrrelig ro ad alle hendes "barnagtigheder", Martha pinte kun sig selv med sådanne forsøg, rørte aldrig Edith, der vidste, at det ikke ville vare mange timer, før en blød arm ville liste sig om hendes hals og en sagte, kærlig stemme hviske:

"Hvor du er grusom imod mig, Edith!"

"Grusom?" kunne Edith da sige, "jeg tænkte ikke en gang på dig, – hvad mener du med, at jeg er grusom?"

"Nej, du tænkte ikke på mig, – det er netop det!" og et forunderligt udtryk som af en higende længsel, en uforstået sorg, kunne et øjeblik få Edith til at spørge sig selv, om der

virkelig kunne eksistere så mærkeligt udrustede kvinder, der kun formår at fatte kærlighed til en af deres eget køn, – og i så fald – var Martha en af dem? Var dette mere end sværmeri, mere end barnestreger? – – –

Så kom den dag, der måtte komme, men som Martha ikke havde kunnet tåle at forestille sig. Edith havde været så adspredt i den sidste tid; når de var sammen, lyttede hun ikke som før med sit halvt overlegne, halvt velvillige smil til Marthas snak, hun havde siddet åndsfraværende, og Martha havde ikke sjældent set det særsyn, at Ediths kinder pludselig og uden tilsyneladende grund var blevet blussende røde. Hun havde længe næret en ubestemt angst for, hvad der muligt kunne ske, men hun vovede hverken at give denne anelse navn for sig selv eller spørge Edith.

En aften var hun i dennes hjem blevet præsenteret for en ny gæst, en ung læge, dr. Stein. Hun havde set ham stå fordybet i en lang samtale med Edith, de to havde taget sig udmærket ud sammen. Han var meget høj, en elegant, harmonisk skikkelse med stærkt blondt hår og et par kloge, mørkeblå øjne under tætte, sorte bryn, Martha havde set på Edith og ham, grebet af en smertelig formodning. Hvor beundrende dvælede hans øjne på Edith, "hendes egen Edith!" og hun så denne, der ellers var så kølig og sikker, tage imod hans ærbødige hyldest forlegen og sky som en lille nykonfirmeret pige. –

Den aften græd Martha, da hun kom hjem, hun følte, at Edith gled fra hende, – det var en følelse, der gjorde så ondt, så ondt; for første gang begyndte hun at tænke, men endnu kun dunkelt, at hun selv dog havde haft en sælsom ungdom, at den tid, hvor andre unge piger drømmer om kærlighed og mænd eller lægger

planer for en selvstændig tilværelse, havde hun brugt til at drømme planløst, forvirret, uden grund og fornuft om en kvinde. Og det havde været hendes lykke, – det var det underligste, – intet i verden kunne hun tænke sig bedre end disse svundne år, – hun ville ikke undvære dem, – hvad var hun. Dog for en pige? – Var hun unormal? Var det en sygdom? Kunne det gå over? Og hvis det gik over, hvad havde livet at byde hende til gengæld? Intet kunne fylde og forskønne hendes drømmeverden som dette ufornuftige, meningsløse havde gjort. Edith gled fra hende, – å, det var snak. Edith havde jo aldrig været hendes, – hun havde altid været den ydende i deres forhold, Edith bare modtog og lod, når hun var i det lune, sin nådes smil lyse over Marthas ydmyge tilbedelse. Sådan var det! Martha trykkede hænderne mod de bankende, smertende tindinger. Nej, hun tålte ikke at gruble for meget over den sag. –

Så kom forlovelseskortet.

Hun sad med det i hånden:

Edith Gerner,
Ernst Stejn.

Hun gik hen til Edith for at lykønske.

"Blev du forbavset, Martha?"

"Å, nej, jeg havde jo en anelse, lige fra jeg så ham for første gang hos jer!"

"Synes du om ham?"

"Han ser godt ud, – og det, at du har valgt ham, er jo den bedste anbefaling."

Martha lagde begge arme om hendes hals.

"Å, du tossede barn med dit skolepigesværmeri, men hør, du har vist ikke ønsket mig rigtig til lykke endnu!"

"Til lykke, – til lykke, Edith, – du ved vist, at jeg ønsker dig al mulig lykke, – af hele mit hjerte, Edith!"

"Græder du? – Hør, Martha, vær nu ikke ... vær som andre! Tror du, jeg bryder med mine veninder, fordi jeg har fået en ven! – Hvor du er en dum lille en! – Ved du for resten, at vi skal have bryllup i næste måned? Jo, – den 22.! – Du skal komme til os, – og vi vil have det rigtig morsomt sammen, naturligvis, ganske som før kan det ikke blive, så ofte kan vi jo ikke træffes, – men det ved du jo nok, at som gift får man så mange pligter! – Hører du, hvad jeg siger, Martha! Du ser så underligt på mig!"

Martha havde kun rigtig forstået et: "ganske som før bliver det ikke."

Edith, hendes alt, solen og lykken i hendes liv, gled ind i en ny sfære, hvor hun ikke kunne følge med, og lod hende blive tilbage i mørke og tomhed. At dette skulle være naturens gang! Og at denne natur skulle være hende så forfærdelig svær at fatte!

"Hvis han gjorde dig ulykkelig, Edith, – å, jeg kunne dræbe ham!"

"Men, Martha, hvad er det dog for stygge tanker? – Du må virkelig beherske dig!"

"Ja, snart, Edith, – du kan være vis på, jeg skal, – lad mig bare for sidste gang være mig selv imod dig, Edith! Det er nu lige meget, lad ham elske dig så højt, han vil, – det du er – har været for mig, bliver du aldrig for nogen anden, – så kær kan ingen have dig. Og ser du, han forlanger din fulde genkærlighed, den er hans lykke. For mig, som gav alt, hvad jeg ejede af kærlighed,

var en smule venskab fra dig nok, – men lidt må jeg også have, – jeg må have dig, som du har været i disse 7 år, – tager du det fra mig, – føler jeg, at jeg fra at have været et legetøj er blevet et intet for dig, så tager jeg livet af mig, Edith, – for så er der slet ikke noget mere, – slet intet!"

"Men hvad er det for tosset snak? – Nå, heldigvis ved jeg, at du ikke er slet så ufornuftig som dine ord, du lille! Man snakker så let om at dø, Martha, men du betænkte dig nok i det afgørende øjeblik. Så nu taler vi ikke mere om det, – om lidt kommer vennen min, du bliver her naturligvis, – og så skal du være en sød, artig lille pige, ikke nervøs, ikke hysterisk, ikke give scener!"

Martha kyssede hende lidenskabeligt, så blev hun pludselig rolig.

"Vær ikke vred, Edith," hun tvang et muntert smil frem: "nu er jeg atter Wilhelm Tell."

Hun blev den aften hos Gerners, hun så på det unge par, undrede sig stille over, at dette skulle være menneskeslægtens ideal af lykke, og at hun stod så fuldstændig uforstående og så til, spurgte sig selv, hvorfor hun i grunden var blevet til.

Da hun skulle gå, sagde Stein til hende:

"Nå, frøken Grüner, hvad siger De så egentlig til, at jeg har taget Edith fra Dem?"

"Taget fra mig?" Marthas stemme var let og spøgende, men det blik, han mødte fra de store, grå øjne, besynderligt sorgfuldt og modløst, "jeg har aldrig haft nogen ejendomsret over Edith og kan altså ikke en gang overdrage Dem en sådan. Hvad Edith giver Dem, får De, fordi det er Deres med rette, hvad jeg fik, gav hun mig af nåde! Voila tout! Farvel!"

Stein så efter hende.

"En mærkelig lille tingest," tænkte han.

Martha havde ingen lyst til at gå i seng, da hun den aften kom hjem; hun var nok træt, men sove kunne hun ikke. Hun følte også, at hun måtte gøre sig mangt og meget klart, at hun måtte tænke sagen igennem, så roligt hun kunne, og ikke give efter for sin tilbøjelighed til at skyde fra sig, hvad der kedede hende, – så løste hun da sit lange, tunge hår og blev siddende længe foran toiletbordet med hovedet gemt i hænderne.

Hun havde ført et aldeles betydningsløst liv, når alt kom til alt. Før hun lærte Edith at kende, altså som barn, havde hun læst meget, måske for meget, og når hun om aftenen lå i sin seng, lavede hun selv i sit lille, fantasifulde hoved både komedier og romaner, eventyr og vers. Spurgte man hende, hvad hun ville være, når hun blev stor, var svaret, "Digterinde!" Barnepjat naturligvis, men det var dog altid en interesse, der måske med tiden kunne og burde udvikles.

Så så hun Edith Gerner, og uden at tænke klart mere, bare drømte hun sig ind i en underlig, fantastisk, uvirkelig verden, hvor Edith i sin strålende skønhed var midtpunktet. Alt uden Edith blev hende omtrent ligegyldigt. Og nu var hun over 20 år, alle hendes jævnaldrende havde deres fremtidsplan færdig eller næsten færdig, nogle ville være lærerinder, andre studenter, nogle kunstnerinder. De fleste drømte vel også om at blive lykkelige hustruer og mødre engang i tiden. Hun alene styrede frem uden mål og med. Hun læste rigtignok til artium og skulle op om få måneder, men det var hende den ligegyldigste sag af verden, om hun bestod eller ej.

Hun havde besluttet sig til at læse, dels fordi det var faderens ønske, dels fordi Edith havde sagt, at hun syntes, hun burde. Å, hun huskede godt den dag, det blev afgjort. Hun havde været så vred og sagt, at det gad hun virkelig ikke, det var alt for kedeligt, uh, denne tørre, uforståelige matematik!

"Nej, jeg gør det ikke, – jeg vil ikke!"

Og hun havde stampet i gulvet. Men en rynke på Ediths hvide pande, et isnende tonefald i hendes dejlige stemme, da hun sagde:

"Din fader ønsker det, Martha, jeg synes, du bærer dig meget uartigt ad, – du læser naturligvis til artium, – det vil jo være gavnligt for dig både nu og senere!" havde gjort udslaget, og i en ydmyg, nedstemt tone havde hun svaret: "Naturligvis, – når du råder mig til det, Edith."

Og hendes fader, ja, over for ham havde hun jo også haft en opgave: forsøde hans gamle dage, tage sig af huset og gøre det til et hyggeligt hjem. Men de to levede i stedet for det som fremmede. Faderen havde vænnet sig til kun at se Martha ved måltiderne. Han var meget nøjsom og krævede intet hensyn taget til sig selv, men Martha følte nu, at det havde været hendes pligt og burde have været hendes glæde at være mere for ham, end hun havde været.

Hvilken enestående, sygelig ungdom! Og dog havde hun kendt lykken, når Edith var venlig imod hende, når de var ene sammen, når hun sad med hendes hånd i sin. Og det nyttede alt sammen ikke noget, hun forestillede sig de tusinde ting, som hun kunne og burde have haft interesse for eller i alt fald nu prøve at vise interesse for, – hun evnede det ikke! Forunderlig

træt og mat og udygtig stod hun overfor alt andet end netop dette: at elske Edith.

Og hendes tro, hvordan stod det med den? Før konfirmationsalderen havde hun været en alvorlig, lille barnekristen, bedt sin morgen- og aftenbøn, læst og elsket fortællingerne i sin bibelhistorie, været så tillidsfuld vis på, at hvor hun gik og stod, vogtede et par årvågne og kærlige øjne på hende, – Vorherres øjne! Og hun havde tit drømt, at hun var oppe i Himlen hos sin ukendte, tidligt mistede moder imellem strålende, hvide engleskikkelser.

Så kom Edith på hendes vej, og hun glemte både bønnerne og faderblikket, der vågede over hende. Hun havde ikke en gang som voksen rigtig prøvet og valgt til hvad side hun ville gå. Hun vedblev vel nærmest at være kristen, men det var en lunken, sjælløs tro, der manglede al varme og inderlighed. Hun havde dog nogle gange bedt, – en gang da Edith var syg. Å, hun havde en hel nat påkaldt Gud og bønfaldet, om hun måtte leve. Og da hun så virkelig kom sig, havde hun knælet og takket. Jo, hun troede på et højere væsen, – men så ussel og elendig var hun, at hun ikke en gang følte kraft til at stræbe efter en bedre og mere udviklet tro. Og denne Gud, som dog nedlagde evner og kræfter i hvert menneske, hvorfor havde han gjort hende så sløv og svag, hvorfor lod han hende ikke hellere dø nu, da hun havde lært at indse, at hun intet duede til, at hendes liv var goldt og bare tog pladsen op for et bedre og nyttigere?

Dø! Ja, det var det bedste! Hvad var der egentlig andet? Nu hun havde fået øjnene op for sin betydningsløse tilværelse, blev hun grebet af dyb livslede. Hvem ville sørge over hende? For faderen var hun jo intet, han ville sige: "Hun er gået til sin

moder!" folde hænderne og bede en stille bøn og så lade hende hvile.

Og Edith? – Hun blev jo nu en lykkelig hustru, for hende var hun jo bare en i venindeflokken og tilmed en, hun så tit havde kaldt sær, pjanket og forskruet. Hun ville modtage efterretningen om hendes død med lidt vemod, lægge en smuk krans på hendes grav, sige med et smil til sin mand: "Du kan tro, hun var forelsket i mig, den lille!" og så glemme hende.

Martha tog hænderne fra ansigtet, ja, hun ville dø, hun var ikke bange. Var der ingen Gud til, o, så måtte det jo være godt at synke hen i intet, – var der en Gud, måtte han jo bedst vide, at hun ingen ting kunne og ingen ting var, og tilgive hende. Hun ville dø. – Men først ville hun se Edith som brud.

Bryllupsdagen kom. Martha havde i den forløbne måned ikke en eneste gang været "eksalteret" overfor Edith, de havde heller ikke været meget sammen, Edith var tidlig og silde ude at købe udstyr og prøve en mængde dragter. Men sås de, var Martha munter og talte om Ediths ny hjem og Stein og om den ny kjole, hun selv skulle have til brylluppet. Ikke en eneste gang gav hun "scener". Edith tænkte, at det var rart, at lille Martha var blevet så fornuftig.

Martha skulle give hende brudekransen og Anna Holm, den "fortrolige", sløret. De to skulle også pynte bruden. Martha var under dette fuld af spøg og indfald, hun talte næsten uafbrudt, var overdrevent elskværdig mod frøken Anna, undgik at se på bruden og fo'r rastløs omkring efter hårnåle, bånd eller kamme med to skinnende røde pletter på kinderne og en tindrende glans i øjnene. Da hun fæstede kransen i Ediths prægtige,

mørke hår, sang hun, så det klang gennem lejligheden, Bjørnsons:

Tag imod kransen, den er til dig,
tag imod kransen, tænk lidt på mig,
her er den grønneste
krans til den skønneste, – osv.

Strålende smuk så Edith også ud, da hun i den hvide atlaskeskjole, der sad ypperligt om hendes høje, slanke figur, gik op ad kirkegulvet ved sin faders arm. Martha kunne ikke få øjnene fra hende. Selv havde hun, der ellers ikke var en smule forfængelig, pyntet sig med megen omhu, hun ville, at Edith skulle have et så kønt indtryk som muligt af hende sidste gang, de var sammen.

Hun så virkelig også godt ud i blegrødt silke med en overkjole af hvidt blondestof. Hun havde sat sig til mål i det mindste at blive lige så pæn som Anna Holm, – og det opnåede hun også.

Beslutningen, hun havde taget, bidrog ikke lidt til det. Det var hendes sidste dag, og derfor ville hun nyde øjeblikket, leve og elske på sin egen vis, det vil sige se på Edith og fryde sig over hendes dejlighed. Og hendes eneste ønske, at fastholde nuet så længe som muligt, lagde en usædvanlig stråleglans i hendes øjne og en stærk glød på kinden, så at mange, som før kun havde fundet, at Martha Grüner var en ganske net, men ubetydelig lille pige, i dag syntes, at hun var ligefrem smuk.

Parret stod for alteret.

Martha måtte smile ved nogle ord, der forekom i brudetalen:

"Thi kærligheden, mine venner, er den skønneste gave fra Gud. Ingen jordisk lykke er dog større end at have et andet menneske ret inderlig kær."

Og dog vidste hun, det var sandt, hun kendte den følelse, der volder angst og hjertebanken og dog er så fuld af svimlende lyksalighed, hun vidste hvorledes man kan glemme alt, når man ser ind i et par menneskeøjne. Men pastor Eriksen ville formodentlig, hvis han havde kunnet se ind i hende, ikke have forstået og godkendt den slags kærlighed. Det skulle jo være en mand og en kvinde, sådan var både de menneskelige og de guddommelige love. Alt andet var unatur, vanvid. Meget rigtigt! Sådanne abnorme væsener burde hurtigst muligt gøre verden den tjeneste at forsvinde.

Martha forbavsede denne dag selskabet ved at være strålende livlig og morsom, hun, der ellers sad stille lyttende eller drømmende og kun plejede at svare med enstavelsesord og undselige smil! Hun var aldeles overgiven, drak dus med flere af de unge piger, koketterede med nogle unge herrer og gjorde sin kavaler, en fætter til Edith, helt forelsket i sig. Og dog tænkte hun ikke på andet end Edith og på, at det var sidste gang! Den unge brud var for optaget af sin ven til at bemærke hendes forandrede væsen. Hvad bryder en brud på en sådan dag sig vel om veninderne?

Når hun en gang imellem mødte Marthas blik, smilte hun og nikkede til hende.

Damernes skål blev drukket.

Fætteren stødte begejstret sit glas mod Marthas:

"Min dames skål!"

Og hun lo strålende op til ham.

"Vi træffes nok oftere, – hos Edith!"

Han bøjede sig tæt hen imod hende, "fra nu af skal jeg dyrke hendes bekendtskab, kan De tro!"

"Det var en pludselig ømhed for Deres kusine. Edith kan være lykkelig."

"De ved vist for hvis skyld jeg vil komme der. Jeg har jo først i aften opdaget, at Edith har en veninde, så yndig, så aldeles fortryllende! – De må ikke være vred, frøken Martha, jeg burde måske ikke have sagt det, – men champagnen og et par dejlige, mørke øjne –"

"Vred? – ser jeg vred ud?"

Hun svarede hen i vejret, hun så netop hvorledes Steins og Ediths øjne mødtes i altforglemmende lyksalighed, og hun lo højere, blev kådere og vildere.

Den reglementerede bryllupsskål for "Kærlighed" blev drukket.

"For hvad vi elsker!"

Martha tømte med hede kinder sit glas.

"Edith", råbte hun lystigt over bordet, "skal vi drikke hver på sin elskedes vel?"

"Vi hører nok snart om en forlovelse til," spåede et par gamle tanter, der havde iagttaget fætteren og Martha.

Længere ud på aftenen kom Edith hen til Martha og lagde sin hånd på hendes skulder.

"Nu tager Stein og jeg hjem! – Følger du os ud til vognen? Men tag et sjal på!"

Det svimlede et øjeblik for Martha, nu nærmede det sig altså. Om kort tid skulle hun se *hende* for sidste gang.

"Så nu skal det være, Edith?" sagde hun imidlertid smilende.

Ude i gangen vendte hun sig til Stein.

"Lad mig nu se, De er skikkelig imod hende!" sagde hun i en spøgende tone, men med et næsten truende blik, idet hun gav

ham hånden.

"Ja, så farvel, Martha, du ser vel snart op til mig? Den kjole klæder dig udmærket," (Martha glemte et øjeblik alt for lykke over disse ord,) "og du har nok moret dig godt? Der bliver sagt, at Sofus er aldeles væk i dig! Farvel, lille du!"

Martha havde lagt begge arme om hendes hals.

"Farvel, – farvel –" hun kunne ikke sige mere.

"Du ser på mig, som var det en afsked for hele livet," lo Edith, "lille nar, som du er!"

"Søde, søde Edith!" hele sit hjerte lagde hun i dette sidste kys, det brændte på Ediths kind, et øjeblik blev hun forskrækket over det sælsomme udtryk i Marthas øjne, men så tog moderen hende i sine arme, og da hun havde sluppet hende, lagde Stein armen let om hendes liv.

"Kommer du, min egen Edith!"

Martha, der krampagtigt havde holdt fast ved hendes hånd, slap den, – ja, hun var hans Edith, selv havde hun ikke nogen ret, – ingensomhelst ret.

"Farvel, – å, Edith!"

Vognen satte sig allerede i bevægelse.

"Det var dog mig og ikke Anna Holm, der fulgte hende ud," tænkte Martha med en glad stolthed, selv midt i sine trøstesløse dødstanker.

Fru Gerner og hun så efter vognen, til den var drejet om hjørnet.

"Hjemmet bliver dog tomt uden hende," sagde moderen og tørrede øjnene. Martha så forvirret på hende.

Her var atter en, som havde mere ret end hun selv til at elske og savne Edith. Fru Gerner havde moderens ret, Stein

brudgommens, alle ville respektere *deres* følelser, – men hendes –

"Så, lad os nu gå ind, De står og fryser, lille Martha, og ser helt dårlig ud, De, som nylig var så rødmosset og kvik!"

Martha fulgte hende som i søvne. Hendes tanker var med den bortrullende vogn, der førte hendes ungdom og kærlighed med sig.

Men nu skulle der danses. Fætter Sofus styrede allerede hen imod hende, en lystig valsemelodi klang, – og Martha kastede sig atter ind i hvirvlen, der skulle døve hendes smerte og få tankerne til at sove.

Hun kom hjem, da klokken var omtrent to om natten. Lydløst åbnede hun døren til faderens soveværelse, det hun behøvede, lå i hans servanteskuffe. Men den gamle professor sov let, – han åbnede øjnene, nikkede til hende og spurgte venligt, om hun havde moret sig.

"Dejligt! Dejligt, far!"

"Hvad søger du?"

"- men må jeg tage et par hostepastiller, – jeg stod i træk og har fået hoste!"

"Vær endelig forsigtig, min lille pige, – hoste er noget slemt noget!"

"Du kan være ganske rolig, far, i morgen fejler jeg ikke det mindste. God nat!"

Hun bøjede sig ned over hans grå hoved og åndede et let kys på hans pande, vred på sig selv, fordi hun ikke en gang i dette øjeblik følte nogen barnlig kærlighed eller rørelse.

Så forlod hun værelset med hostekagerne og – barberkniven i hånden.

Hun stod stille i dagligstuen, hvor månen skinnede ind og kastede en lang lysstribe hen ad tæppet. Hun følte sig så forfærdelig mat og træt efter al denne forcerede lystighed, – så tung og sløv. Hendes hoved smertede, og blodet bankede og prikkede i håndleddene, – i fingerspidserne, – i tindingen – over alt! Å, det ville blive godt at komme helt til ro, – så godt! Hun ville ikke klæde sig af, men påklædt lægge sig på sengen og dø der. Edith havde sagt, den kjole var smuk og klædte hende, – i den skulle hun derfor se hende, når det i morgen rygtedes, at hun havde taget livet af sig. Å, Edith ville om end kun for et øjeblik glemme sin egen lykke og tænke på, hvad Martha havde lidt, tænke på, om det da virkelig var af kærlighed til hende – –

"Jeg vil skrive til hende, – men kun et par ord, – Edith hader al følsomhed, – og skrev jeg langt, kunne det nok ikke undgås, – jeg vil bare skrive farvel, – og at jeg holdt så meget af hende."

Og mens hendes ophidsede fantasi forestillede hende dette, blev hun stadig stående på samme plet i månelyset, ubevægelig, ligesom lammet af dagens store sindsrørelser, – dødtræt.

"Hvis jeg nu havde været en mand, – havde det så været bedre?" og hun gentog disse ord højt den ene gang efter den anden, til sidst uden at vide, hvad hun sagde;

"Havde det været bedre, hvis jeg var blevet en mand?"

Endelig drog hun vejret tungt, – nu måtte det vel gøres, – hun *måtte* rive sig ud af denne sløve tilstand, sæt hun blev vanvittig? Var hun det måske allerede? Så *var* det da bedst for alle parter at forlade skuepladsen.

Hun tog et par skridt hen over gulvet og var snart udenfor døren til sit eget værelse.

Men idet hun ville lægge hånden på dørgrebet og gå ind, var det hende pludselig, som døren rykkedes langt, langt bort, og mens hun famlede efter den, lagde noget iskoldt og tungt sig over hendes bryst, – der lød en ubestemt brusen og mumlen for hendes øre, – og knæene rystede.

"Det er døden, den kommer af sig selv, – det er også det bedste," tænkte hun – og så tænkte hun ikke mere, – alt gled ud i mørke og intet. – –

Men det var ikke døden, kun en alvorlig lungebetændelse, forårsaget af forkølelse og fremskyndet af den sidste tids sindsrystelser.

Da faderen og husholdersken, vækket ved et tungt fald, kom til, fandt de Martha besvimet på gulvet i dagligstuen og fik hende hurtigt bragt i seng, hvorefter de sendte bud til lægen.

Barberkniven, som lå på gulvet og som efter Marthas beregning skulle have gjort al hjælp overflødig, lagde de ikke mærke til før senere og var da langt fra at ane bestemmelsen med den. Professoren undrede sig vel over dens tilstedeværelse på et sådant sted, men gav sin egen distraktion skylden.

Martha var imidlertid i det mindste for øjeblikket fri for al uro og smerte, hun lå hen uden bevidsthed i det lykkelige "intet", hun havde længtes så meget efter.

Men længe varede det ikke, så begyndte bevidstheden svagt, ganske svagt, at dæmre for hende, – og en nat åbnede hun sine øjne og så sig om, dog endnu uden klare begreber og vågen erindring. Hun så en lille lampe brænde på bordet tæt ved sengen, og et gammelt rynket kvindeansigt med en krydderpose sås i værelsets baggrund, – hun kendte det meget godt, – det var jomfru Hansens – og hun lå i sit eget kammer, i

sin egen seng, i sin egen natkjole. Der var ikke det mindste at undres over, og træt lukkede hun sine øjne.

Men kort efter vågnede hun igen ved en stærk smerte i ryggen, – hun ville rejse sig, men kunne ikke. Nu mærkede hun, at hun havde omslag på ryggen og på brystet, altså var hun syg. Hvornår mon hun var blevet det? Hvad var der sket?

Hun fik en fornemmelse af, at der var sket noget, som havde gjort hende ondt, og at dette noget, når hun atter kom helt til sig selv, ville være der og smerte hende, men hvad det var, vidste hun ikke, og det var jo godt, siden det var sørgeligt. Det kom tidsnok. Og Martha sank igen hen i en døs, hvoraf hun kun til tider vågnede for at tage medicin, drikke mælk, lade sig pusle og hjælpe som et lille barn.

Sommetider vågnede hun også ved, at en stor blød hånd sagte strøg hen ad hendes kinder og hår, og hendes faders stemme så underlig bevæget og kærlig, sagde, "Min lille pige!"

Hun hørte også andre stemmer, hun kendte: Dr. Thomsens gemytlige og jomfru Hansens klynkende.

Og så en gang fyldtes luften i hendes værelse med en fin, pikant parfume, som hun syntes, hun skulle huske. Jo, aldeles bestemt! Hun kendte den duft. Der var noget om en slank kvinde med mørkt hår og fint mejslede træk, og denne kvinde læner sit hoved tilbage mod gyngestolen og ler og slår med lommetørklædet over imod en anden, – var det ikke hende selv? – og siger: "Nej, hvor du dog kan være barnagtig, Martha", og den fine duft strømmer underligt berusende imod hende, ligesom indhyller hende og tager hende til fange. – og nu er den her, – og hun ved, den er i følge med en, hun holder af, men som har kostet hende mange tårer, – mange tunge øjeblikke, –

som har voldt hende dette, hun ikke endnu ved bestemt, det, som det er tidsnok at spekulere på, og hun vil ikke lukke øjnene op, skønt hun ved, at det smukke ansigt bøjer sig over hende netop nu. En klangfuld stemme siger noget om "nervøsitet", "forårsluften" og "sygdom". Martha følger ikke ordene, kun stemmen, den gør godt, så længe den lyder, men ondt bagefter, for så må hun tænke på hårde, grusomme ord, den samme stemme ved andre lejligheder har talt. "Lad os nu ingen scener få." "Hvor du er hysterisk!" Og at tænke er det mest martrende af alt, ved Martha, – hun må enten have læst denne påstand eller – erfaret den.

Nu lægger en blød. Kølig hånd sig på hendes pande.

"Hun sover, – den lille stakkel!"

"Ja, frue."

Der går en let skælven igennem Marthas legeme ved disse faderens ord.

"Og lægen siger, vi kan takke Gud, det er den søvn, der lader hende slippe lettere over det, end vi fra først af turde håbe."

"Hvem skulle have troet, at hun bar på en sygdom? Ved mit bryllup var hun så kvik, De skulle have set hvor munter! – Nu lægger jeg disse roser her på sengen, – hun har vel ingen skade af duften? Hils hende så, hvis hun da har sin bevidsthed og kender mig!"

Martha slog øjnene op og mødte det dybe, rolige "norneblik", hun havde elsket lige fra første gang, hun så det.

"Edith!" sagde hun bare, så lukkede hun igen træt sine øjne.

"Hun kender mig, – hører De? Så kommer hun sig nok snart. Nå, farvel, hr. professor, jeg hører snart herind igen!"

"Farvel, og tak for Deres venlighed, fru Stein."

Fru Stein? Men Martha kendte jo ingen fru Stein! Var det da ikke Edith, hendes veninde, hendes ideal. Edith Gerner? – Men bi lidt, det var dog meget rigtigt, – meget rigtigt. – Martha så for sig en oplyst, smykket kirke, – mange mennesker, – for alteret stod to, – en mand og en kvinde, – *hun* var klædt i hvidt og dejlig som en ung, romersk vestalinde, – og så så hun de lange, dækkede borde, det brogede selskab, – hun hørte en blandet lyd af Mendelssohns bryllupsmarch, klirrende gafler, glas, der stødte sammen, højrøstet konversation, – latterudbrud, – og en ung pige råbte med blussende kinder og idet hun løftede sit champagneglas højt: "Leve kærligheden!" og *den* unge pige havde besluttet, at samme aften ville hun dø, – og den unge pige var hende selv.

Hun hentede vejret tungt, nu var den lange bedøvelse forbi, tankerne vendte tilbage.

Hun åbnede igen øjnene.

På tæppet foran hende lå en lille buket roser, Ediths gave, hun tog den, holdt den op til sit ansigt og indåndede i langsomme drag dens duft.

Jo, nu huskede hun det hele, – hun havde elsket Edith, – å så højt, – meget mere end man kan holde af en moder og søster, – ja, hvad vidste hun for resten om omfanget af de følelser, – hun vidste, hun havde elsket Edith mere end alle andre, elsket *udelukkende* hende, – og så havde hun set, hvor magtesløs og tåbelig denne kærlighed var, – og hun havde besluttet at dø, – og nu var Edith gift, – på hendes bryllupsdag var det, at hun ville have sat sit forsæt i værk, – så var hun blevet syg, – og nu lå hun her svag og mat efter sygdommen, men med følelsen af, at kræfterne og livsånderne vågnede på ny.

Ja, om ikke lang tid ville hun være rask, så skulle hun tage fat på livet igen, på eksamenslæsningen, – på, – ja, hvad var der mere? På alle de vågne drømme om Edith, – turene med hende, – dum snak, Edith var jo gift: "Ganske som før kan det jo ikke blive, Martha!"

De ord huskede hun godt.

Tage fat på livet! Ak Gud, hun følte hverken lyst eller mod til at "tage fat" på noget som helst. Men at dø ønskede hun heller ikke mere, i det hele taget ønskede hun intet, det kunne være det samme alt sammen. Der var vel en slags styrelse, forsyn, hvad det nu hed, siden hun var blevet standset i sit forsæt den aften og nu følte sin fysiske styrke tage mere og mere til. Meningen var vel, at hun skulle leve. Ja, ja, så ville hun leve eller rettere lade livet gå sin gang uden om hende, blot hun kunne få lov at sidde stille uden tanker, uden ønsker og se til og lade de andre agere. Hun var så træt og mat, så inderlig, "tilfreds hvilket."

Og dog kyssede hun roserne, som Edith havde bragt hende, men det var egentlig ikke, fordi hun tænkte på Edith, det var snarere den gamle, indgroede vane at vise alt, hvad der kom fra hende, hyldest. Hun hviskede nok den ene gang efter den anden: "Edith, – Edith!" men det var mere i erindringen om sin kærlighed til hende end i erindringen om selve hendes person.

Hun lå og nærede det ubevidste ønske, at der ikke var noget til, der hed: at tænke, for det havde voldt hende så megen pine, nej bare dovent vifte grublerierne bort, – ikke føle noget, – kun sløvt fornemme, at man eksisterede.

Det var, når alt kom til alt, det lykkeligste.

Lykke!

Å, hvor havde hun en gang forbundet storslået dejlige ting og begivenheder med det navn. Som pur ung havde hun som alle unge piger drømt om, at der et steds ude i livet ventede et eller andet strålende, jublende, overvældende lyksaligt på hende. Det var der så sikkert, og en gang ville hun nå det. Hvad det var, kunne hun ikke ret gøre sig noget begreb om, men det måtte naturligvis på en eller anden måde stå i forbindelse med Edith. Nu smilte hun ad disse illusioner. Ja, der var vel dem, som kunne komme til at føle, om det så kun var i øjeblikke, den fulde, ublandede lykke, men for flertallet var visselig tilfredshed det højst opnåelige, – og at være tilfreds, var det ikke først og fremmest at opgive troen på lykken og med den alle længsler, alle ønsker, alle drømme? Å, Gud, nu tænkte hun igen, nej, hun tålte det ikke. Bare der havde været en sådan Lethe-flod, som grækerne troede på, en flod, der ville tage alle pinefulde, plagende tanker, og give den milde, tavse glemsel i stedet. Hun huskede ikke på, lille stakkel, at Lethe efter grækernes sagn fandtes i underverdenen og altså var sindbilledet på, at først efter døden glemmes alle menneskelige lidelser. Her på jorden må man være glad, hvis man kan døve lidelserne ved midler, der kan træde nogenlunde i stedet for hint uvurderlige vand. –

"Ih se, lille Martha, nu kom vi så vidt, – det går jo brillant, – brillant," sagde gamle doktor Thomsen, som netop kom ind ad døren og blev glad overrasket ved at se Martha nikke genkendende og venligt til sig.

Det var en gammel gråhåret herre, som havde kendt Martha fra hun blev født, en morsom oplivende gæst at have ved en sygeseng, om han just ikke kunne kaldes nogen særlig udmærket læge. Han mente det usigelig godt med alle

mennesker og havde den største medlidenhed med folks lidelser. Uden hensyn til patientens alder og køn klappede han dem på kinden og kaldte dem "lille ven", og enten sygdommen var en let forkølelse eller en farlig feber, beroligede han dem i en lige fornøjelig og trøstende tone med sit: "Det skal vi sgu nok få klaret."

Nu satte han sig ved Marthas seng.

"Du er rigtignok en flink lille pige, må jeg sige dig! Går det sådan fremad stadig, kan vi inden 14 dage have dig oppe. Hvad siger du til det? Og sikke nogle fine blomster, vi have fået, – ja, man tør vel ikke spørge fra hvem de er?"

Han truede ad hende med en meget skælmsk mine.

"Jo, de er fra en frøken Ger … en fru Stein."

Martha gemte ansigtet bag buketten. Så træt og sløv hun end følte sig, måtte blodet dog følge den gamle vane at stige til kinderne ved et vist navn.

"Nå! – det var efter hendes bryllup, at du fik den sygdom på halsen og forskrækkede din fader og jomfru Hansen ved at ligge todt derinde på gulvet, ikke at tale om mig gamle stakkel, som blev jaget op af min søde søvn for at se til sådan en lille tosse. Jo, det var rigtig nok en pæn måde at opføre sig på! Du har formodentlig danset for meget og stået bagefter og hængt ud af et åbent vindue eller drukket iskoldt vand? Jo, vi kender de unge damer!" han kneb hende i kinden, "nå, dansede vi så med *ham*?"

Martha smilte træt, hun kom til at huske på Ediths fætter, Sofus Bang, der havde sværmet om hende den aften, og som hun havde koketteret med.

"Nå, du vil ikke ud med sproget? Ham, der har rendt jomfru Hansen på dørene og spurgt til dig og sendt, Gud ved hvor

mange, buketter, som jeg har været så grusom at forvise til dagligstuen!"

"Jeg ved slet ikke, hvem De mener. Har nogen sendt mig buketter?"

"Ja, min sandten har der så, – er det ikke fyrens visitkort, her ligger? Sofus Bang. Hvadbehager? Bliver du ikke så meget som rød i hovedet? Nej, se til den lille blaserede Satan, – sådan noget bryder hun sig slet ikke om!"

Martha rystede på hovedet. Hvad kom det hende ved, at Sofus Bang sendte buketter. Han var altså forelsket i hende og havde ikke glemt den aften, da hun for at bedøve sig havde spillet bakkantinde og opægget ham til en følelse, som hun mente kun ville blive et flygtigt sværmeri. Eller egentlig talt, hun havde slet ikke ment noget med det, ikke ofret ham en tanke! Og nu lod det til, at han virkelig havde brændt sig. Nå, det gik vel over. Han tænkte sig hende som det kåde, overgivne pigebarn, hun kun havde været netop den ene aften i sit liv; når han fik hende at se som den stille, tilbageholdende skabning, hun var, ville han nok komme sig. Gud ske lov, *den* tanke var da til at jage fra sig.

"Vil du se buketterne? De er nydelige!"

"Nej, tak, det kan være det samme. – Disse roser her er mig mere end nok."

Doktoren rejste sig nu og kaldte på professoren og jomfru Hansen, der straks kom ilende til, den ene fra sit studereværelse, den anden fra køkkenet.

"Nu skal De se løjer! Der er ikke længere så megen fare, som bag på min hånd! Hun har ført en meget fornuftig samtale med

mig, kun vil hun ikke indrømme, hvor smigret hun føler sig ved en vis ung herres opmærksomhed!"

"Gud ske lov, du overstod det, lille Martha," professoren bukkede sig ned over det lyse hoved og kyssede det ømt. Under Marthas sygdom var det gået op for ham, at han, når galt skulle være, hellere ville miste sit udstoppede bæltedyr, sin samlings bedste eksemplar, end denne lille pige, som var hans kød og blod.

"Ja, nu har jeg det godt, fader," sagde Martha mildt, men med sit trætte smil, "du har altså været bange for mig?"

"Om jeg har været bange?" Stemmen skælvede af undertrykt bevægelse, "min kære Almas lille pige."

Doktoren klappede ham på skulderen og sagde: "Nå, nå, lille ven!"

Jomfru Hansen snøftede. Men Martha følte ingen særlig rørelse, hun var nok blevet sig selv lig i den henseende, ja, hun var næsten koldere nu, for det var hende så ligegyldigt, å så ligegyldigt. Det eneste, hun kunne drive det til at føle ved faderens kærlighed, var en svag taknemmelighed, en stille undren over, at nogen kunne holde af hende, sådan som hun var.

Doktoren, der ikke rigtig kunne være med til noget, der nærmede sig det "højtravende", gjorde nu en brat ende på professorens rørte stemning ved at sige:

"Nå, – ja, ja! Så fra i morgen af, jomfru Hansen, begynder vi med at give hende et lille dueben og en stor kop chokolade. Små slag i førstningen, – siden – – –"

Martha kom sig dag for dag, hun fik kød på kroppen og lidt farve i kinderne, men der ville ikke komme glans i øjnene. De så

stumme og alvorlige frem for sig, ikke synderlig bedrøvede, men heller aldrig synderlig glade. Den åndelige mathed og ligegyldighed, hun havde følt ved sin første opvågnen til fuld bevidsthed, ville ikke fortage sig. Hun var og blev træt og udygtig til at tænke på fortiden. Hun fik lov at komme op og sidde inde i dagligstuen, og hun fandt det godt og behageligt sådan at sidde stille uden at behøve at røre en finger, lade sig opvarte og kun høre kærlige ord. Ja, livet var såmænd meget rart, når man sådan kunne sidde altid med hænderne i skødet, uden at der fordredes andet af én end at smile taknemmeligt og lade sig forkæle.

Edith kom af og til med blomster, vindruer og konfekt, klappede Martha på kinden og talte om, hvor det var godt, hun var blevet rask, nu skulle hun, så snart hun fik lov at komme ud, hen og se, hvilket yndigt hjem hun havde. Det var tydeligt at se og høre, at Edith hørte til de få dødelige, som har nået lykken. Hun lod ikke til at elske sin Ernst mindre end før. Hendes smukke ansigt bar præget af en rolig, inderlig glæde og sjælsligevægt. Ingen sorg havde endnu formørket hendes livshimmel.

"Det glæder mig, at du har det så godt og føler dig helt lykkelig," sagde Martha en sådan dag, mens hun sad med halvtlukkede øjne i sit sofahjørne, omgivet af hygge og velvære, med en del blade og romaner foran sig på bordet, sin yndlingsparfume, og ved siden af sig Edith, hvis hånd hun holdt i sin.

Hun kunne godt lide, at Edith kom og besøgte hende, rigtig nok fo'r hun sammen, når hendes godt kendte ringen lød, men når hun så kom ind og satte sig, nød Martha med et halvt

drømmende behag hendes stemmeklang, hendes dybe, melodiske latter, hendes smukke, lysende smil, hele den skønhed, som hun en gang havde elsket så højt. Hun nød alt dette, men uden længere at "elske" det. På den måde var hun virkelig kureret, hun nærede ikke mere denne urimelige, unormale kærlighed. Et af de bedste vidnesbyrd om dette var i al sin ubetydelighed følgende: På et lille bord foran Marthas seng stod Ediths billede i en fløjlsramme. Dette billede plejede Martha altid med en kærlig, barnlig nøjagtighed at kysse til godnat hver aften. Efter sin sygdom blev hun også ved med det, så stærk er vanens magt, og en streng, der en gang er blevet stærkt og kraftigt anslået, lader dog, efter at hånden har sluppet den, tonen klinge endnu en stund. Men længe varede det ikke, før Martha syntes, det var besværligt, når hun var kommet i seng, at skulle strække hånden ud og tage billedet og så sætte det hen igen, og efter at hun i nogen tid havde sendt portrættet fingerkys og melankolske smil, svandt hele denne lille akt hen i intet, ligesom tonen, hvor stærk den end kan klinge efter, dog en gang må have klinget ud. Jo, Martha var blevet kølet og afdæmpet, men tillige berøvet sin ejendommelighed. Uden denne kærlighed, som var blevet hende en anden natur, og som havde gjort hende til den besynderlige skabning, hun før havde været, var hun nu en almindelig lille rekonvalescent, træt, lad og magelig, – og hun kunne godt mærke, at hun hele sit liv ville blive "rekonvalescent" efter sin "sygdom", som hun vel nu måtte kalde forelskelsen i Edith.

Derfor savnede denne også noget hos sin lille veninde. Hvor var det strålende, varme blik, hvormed Martha før havde

betragtet hende, hvor var de heftige, umotiverede kys, de små, naive, umiddelbare kærlighedserklæringer, alt det, som Edith før havde skændt for? Ja, hun savnede det virkelig nu. Det havde dog været så morsomt, så originalt! Men på den anden side var hun glad på Marthas vegne over, at hun nu var blevet fornuftig og havde fulgt det råd, hun tit nok havde præket for hende. Mens Edith vidste, at Martha elskede hende, havde hun tit, skønt hun virkelig nærede interesse og venlige følelser for hende, været halvt gnaven og ked af denne idelige beundring, denne idelige stirrende, hyldende tilbedelse. Hun havde følt, som så mange gør det, at når man bliver elsket, får man et ansvar over for den elskende person, man ved, at vedkommende venter sig noget smukkere og bedre af en end af alle andre på Jorden, man får også ved at spille hovedrollen i et menneskes hjerte en del i dette menneske, ligesom en slags hellig ret over den pågældende, en ret, som man må passe på ikke at misbruge, og hele dette ansvar, som er så let at bære eller rettere slet intet ansvar er, når man gengælder kærligheden, bliver føleligt, når man selv står kold overfor en sådan lidenskab. Da derfor Edith mærkede, at Martha ikke var forelsket længere, rystede hun graciøst ansvaret af sine smukke skuldre, men dog som sagt ikke uden savn, hun havde båret den byrde så længe, at den var blevet en vane.

"Hør, Martha," spurgte Edith ovennævnte dag, "hvordan går det nu med studierne?"

"Jeg er blevet fri for at læse til artium, doktor Thomsen var så elskværdig at forestille fader, at det var "alt for meget" for mig lille, svage stakkel," svarede Martha muntert, dog uden spor af

sin tidligere barnagtige henrykkelse, når hun blev fri for noget, der kedede hende.

"Nå, tro mig, det var noget, du kunne lide. – Du har aldrig sværmet for at studere!"

"Nej, for det er så kedeligt! Hvorfor skal man trætte sig til ingen nytte?"

"Nej, meget rigtigt, – når man bedst egner sig til at sidde som en lille prinsesse og lade sig forkæle af sin papa og – måske vente på en ung riddersmand, der en gang i tiden vil overtage samme rare papas pligter."

Martha lo. Før ville hun have følt sig sort ulykkelig over Ediths ironi, nu tog hun det med gemytlig ro.

"Tror du virkelig, Edith? Mon der vil komme sådan en elskværdig ridder?"

"Et spøg, et andet alvor, du små! Min kære fætter er meget nær ved at gå ud af sit gode skind af forelskelse i og ængstelse for en vis ung dame. Enten må du lade ham forstå, at du ikke synes om ham, eller give ham håb, for det ser virkelig noget foruroligende ud med ham, stakkel!"

"Å, – det er vel ikke så slemt!"

"Synes du ikke, at denne hærskare af buketter stadfæster mine ord?"

"Han overvinder det nok. Man dør ikke af kærlighed, forsikrer jeg dig, selv om man er lige ved det," sagde Martha i en spottende tone, "hr. Bang har nok været så galant eller så – tåbelig at sende mig et par forblommede erklæringer, men jeg har naturligvis ikke svaret ham."

"Men så er du da virkelig blevet en kokette! Hvem skulle have troet det? Ved mit bryllup, siger man, underholdt du dig og

dansede næsten udelukkende med ham hele aftenen. De spåede alle, at I ville blive et par, for det var så iøjnefaldende! – Han er virkelig også en net ung mand, fører sig upåklageligt, er inderlig god, og du, lykkens pamfilius, som et par af mine tanter sagde, da de i går henne hos mig drøftede jeres mulige forbindelse, – han er et brillant parti, hans gods, Kratholm heroppe i Nordsjælland er et sandt lille slot!"

"Så meget des bedre for den lykkelige, som bliver slotsfrue der!"

"Man siger, han har svoret på, det skal være Martha Grüner eller ingen."

"Nej da!"

"Jo, tænk nu lidt på det stakkels menneske, liden Martha, – og bliv snart så rask, at du kan komme hen og se, hvor fortryllende jeg har det! Når du ser mit eget lille kabinet, kan du måske få ideen til, hvordan fru godsejerindens på Kratholm skal se ud."

Martha trykkede Ediths hånd op til sin kind, da de sagde hinanden farvel; hun fandt nu som før en nydelse i at holde denne smukke, bløde hånd i erindringen om alt, hvad den havde været for hende. – –

"Farvel, Edith, tak for besøget! Gør det snart om igen!"

Hun fulgte hende med øjnene. Å, hvor hun dog havde været forelsket i denne kvinde! Nu var hun i det højeste kun forelsket i denne sin døde kærlighed til hende.

Så tog hun fat på en bog. Sådan en roman tog så rart tankerne fangen. Å, det var dejligt at læse, dovne og døse! Når bare det kunne blive ved altid? Men nu skulle hun på landet. Doktor Thomsen havde sagt, at hun måtte i det mindste 3

måneder af sted. Og et steds på Falster havde hun en gammel tante, en præsteenke, hos hvem hun skulle sendes på græs. Nå, den tid gik vel også.

Den unge godsejer, Sofus Bang, Ediths fætter, havde virkelig fået sig en alvorlig forelskelse på halsen. Han var et jævnt begavet, jævnt muntert, og jævnt net, ungt menneske af den slags, man træffer utallige af. Han havde hverken ført et slettere eller bedre liv end så mange af sine jævnaldrende og havde læst akkurat så meget, at han ikke ligefrem gjorde fiasko iblandt oplyste mennesker. De familier, han kendte, så ham gerne, enten det nu var på grund af hans gode hjerte og nette optræden eller på grund af hans fyldte pung. Han havde tidligt mistet sine forældre, hvis eneste barn han var, og var netop nu for kort tid siden blevet myndig. Han havde trods sine ikke få forelskelser aldrig endnu truffen en kvinde, som han kunne ønske sig til hustru, før han ved sin kusine, Edith Gerners bryllup, fik øjnene op for, hvor "sød" en pige Martha Grüner egentlig var. Han havde jo nok set hende før, men knap vekslet ti ord med hende. Hun var så stille, så undselig, holdt sig altid i baggrunden og syntes at være helt optaget af sine egne betragtninger, men ved brylluppet viste hun sig pludselig fra den helt modsatte side, hun så udmærket godt ud, og der var et forunderligt liv, en feberagtig lystighed over hende. Han blev mere og mere indtaget i det lille nervøse, fine ansigt, de blonde fletninger, den lette og dog så fastbyggede jomfruskikkelse, han fandt hende aldeles yndig og kom hjem i en ør tilstand, lykkelig over alle de mange tegn på, at han begyndte at føle en virkelig kærlighed, ulykkelig over ikke at vide, om hun syntes om ham eller ej, om det havde været leg og flagren alt sammen. Næste

dag hørte han, at hun var blevet farlig syg. Det bidrog ikke lidt til at sætte toppe på hans følelser. Dette glade, smilende, lille væsen i den rosenrøde dragt, lå hun nu bleg og stille og stredes måske med døden? Tanken om, at han kun havde set hende for at hun skulle svinde som en drøm, overvældede ham ganske og gjorde ham vis på, at netop hun var den rette, den eneste, – og nu måske blev hun ham berøvet. Han spurgte hver dag til hendes befindende, sendte de omtalte, talrige buketter, løb op til Edith for at få trøst, skrev vers til langt ud på natten om "hænder små" og "øjne grå" og "sjæle, der en gang vil hinanden forstå", spadserede i Store Kongensgade uden for professor Grüners hus, gjorde sig kort sagt skyld i alle de noksom kendte latterligheder, som forelskede sjæle en gang har eneret på.

Endelig hørte han, at hun var oppe, han var også så lykkelig en formiddag at se hende ved vinduet. Hun lignede rigtignok ikke den glædens præstinde, som havde dåret ham ved Ediths bryllup, men han fandt hende dog ubeskrivelig sød i den simple morgenkjole med den brede, hvide matroskrave. Hun så ham ikke, hun var optaget af at vande sine blomster. Han stod da nogen tid udenfor og vaklede imellem at skrive til professor Grüner eller selv gå op lige med det samme og tale med ham. Da han, hvis han valgte det sidste, hurtigst kunne vente at få svar, foretrak han det, skønt det krævede mest mod.

Professoren, som sad inde i sit naturalieværelse og ordnede en del biller, blev altså overrasket ved besøget af en meget køn og meget forlegen, ung herre, der, yderst soigneret i sin påklædning, præsenterede sig som Sofus Bang, godsejer til Kratholm i Nordsjælland, 25 år, lige blevet myndig, med så og så mange hundrede tusinde om året.

Og ikke mindre forbavset blev professoren, da den unge mand endnu mere forlegen, underrettede ham om, at han elskede hans datter og ville anholde om hendes hånd.

Professoren sad fordybet i betragtninger. Han troede selv, at han havde været meget skarpsindig, idet det var blevet ham klart, at Martha havde haft en ulykkelig inklination, ja, hvad mere var, han troede at kunne påvise bestemt, hvem det var, som havde været skyld i det stakkels barns sorg. Han havde set hende, mens hun lå syg derinde, med Ediths portræt i hånden, og han havde lagt mærke til, at hun havde ligget og set på det med et underligt, håbløst, selvopgivende blik. Han havde også set, at hun fo'r sammen, når den unge fru Steins besøg blev meldt. Og den gang hendes forlovelseskort kom, jo, han huskede ganske tydeligt, at Martha, da hun modtog det, var blevet ligbleg, havde fortalt nyheden med en ligesom brudt, klangløs stemme og var derpå hurtigt gået ind i sit værelse. Ja, den gode professor troede virkelig, at han var med. Barnet havde gået hen og forelsket sig i Stein. Det kunne ikke være andet. Professoren havde ikke i lange tider tænkt på kærlighed, ikke siden hans unge hustru lå på sit dødsleje, siden den tid var han helt gået op i videnskaben, nu kom den senere tids tildragelser og nu til sidst den unge Sofus Bangs frieri til ham som et pust, en hilsen fra svundne ungdomsdage.

"Ja, kære hr. – var det ikke Bang? Deres tilbud kan jo kun glæde mig, – og – hvis min lille pige har godhed for Dem, kunne det jo være en i alle måder god og tryg fremtid for hende, – men jeg tror det ikke, – nej, jeg tror det virkelig ikke –" sagde professoren hovedrystende.

"Deres datter og jeg har kun været sammen meget få gange, – hun kender mig knap endnu, – turde jeg, – ville hr. professoren tillade, – at jeg fik lov at komme i Deres hus, for at hun, frøken Martha, mener jeg, måske kunne komme til –"

"Ja, det vil naturligvis være mig kært at se Dem her, – jeg skal endnu i dag tale med min datter, så skal De høre fra mig. – Må jeg udbede mig Deres ærede adresse? – Tak! – I alle tilfælde påskønner jeg Deres gode tilbud, men der må handles varsomt og overlagt i sådanne tilfælde, indser De nok, min unge ven. Hele sin fremtid bestemmer man ikke på en times tid. Martha skal først, som De meget rigtigt talte om, kende Dem. – Må jeg byde Dem en cigar, – ikke? Kønt vejr i dag! Farvel, farvel!"

De to herrer vekslede håndtryk, og Sofus gik uden at føle sig en smule mere beroliget, men dog med bevidstheden om, at det første skridt over Rubicon var gjort.

Professoren lod den dag biller være biller og gik ind i dagligstuen, hvor Martha sad og underholdt sig med sine kanariefugle, hun havde et stort bur med 9-10 sådanne små skrighalse, som hun morede sig med at gøre tamme. Hun blev lidt forbavset ved synet af faderen i dagligstuen på den tid, hvor han plejede at være langt inde i dyreverdenen.

Han tog hendes hænder i sine og satte sig med hende i sofaen, en del forlegen var han, for det var første gang de to skulle tale noget, der nærmede sig til fortroligt, sammen.

Martha hørte på ham med et venligt, opmærksomt ansigt, men svarede ikke.

"Du holder ikke af ham, vel? I det mindste ikke endnu! Jeg tror at have opdaget, at dine tanker er et andet sted, min lille pige, – men du skal bare se, tiden læger alle sår, – og en

ulykkelig kærlighed går over, blot man beder til Gud og tænker på, hvor godt man har det i andre henseender. Og det vil du tænke på, ikke sandt?"

Martha spurgte sig selv, om hendes fader da vidste, hvordan det hang sammen, men ved hans næste replik forstod hun, at han var helt på vildspor, og *så* var det hende ligegyldigt, hvad han ellers tænkte og troede.

"Nu kommer en, så vidt jeg ved, hæderlig, ung mand og beder om at få dig til hustru. Tænk over det, min lille pige! Du ved dog, den anden kan aldrig blive noget for dig, nu da han er gift!"

"Du må da ikke tro, jeg er knust af ulykkelig kærlighed," sagde Martha nu leende, "jeg har som alle unge piger gennemgået min forelskelsesperiode, – den er et overstået stadium, – og nu bryder jeg mig om ingen, ikke en gang om den galante hr. Bang. Hvis jeg har koketteret med ham en gang, – det har jeg måske, – så beder jeg ham undskylde og glemme det, – og så lader han vel nok den grille fare!"

"Men han bad mig så meget om at måtte komme her, for at du i det mindste kunne lære ham at kende, inden du gav et bestemt svar. Han kan byde dig en sorgfri fremtid, det kan jeg som fader ikke lade gå helt ud af betragtning."

"Jeg naturligvis heller ikke som en fornuftig, lille pige, – men jeg siger dog vist nej, – jeg har det jo godt – når man kun aldrig fik det værre, lille fader! – Men herregud, kan det glæde mennesket at komme her og se mig, så indbyd ham bare, men du skal ikke give ham håb, – det er så generende for mig, hvis han måske gør sig illusioner og tror, at jeg er forelsket i ham. – Men inviter ham kun, – for mig gerne!"

Og Martha, der var træt af den samtale, lukkede øjnene for at tilkendegive, at nu kunne hun ikke tåle at tale mere den gang.

"Gud give, landluften måtte gøre dig godt, Martha, – du er ikke helt som før, – jeg ved ikke selv, hvad det er, jeg savner hos min lille-pige."

Professoren kyssede hende på panden.

Han var dog beroliget i en henseende. Hun døde aldeles bestemt ikke af kærlighed til Stein. Men været forelsket i ham havde hun, professoren havde dog gættet rigtigt, hun nægtede det jo ikke, kaldte det kun et overstået stadium.

Så lod han hende være ene for, som han mente, at tænke over sin fremtid og sit svar til den unge godsejer, – men Martha tænkte ikke, hun lå, som det var blevet hendes sædvane og stirrede sjælløs og tanketom frem for sig. Hendes kærlighedssorg, enten den nu havde været indbildt eller virkelig, stor havde den i alt fald været, så stor, at den havde haft magt til at gøre hende følelsesløs for smerte.

Sorgen øver jo ikke samme virkning på alle naturer. En stærk og selvstændig kæmper med smerten, overvinder den ofte og sætter sig så et nyt mål i stedet for den gamle knuste illusion. Men Martha var blød og svag. Ligesom dyret, der efter sagnet må dø, når det har set sig selv, var hun død en åndelig død efter det dybe indblik, hun kort før Ediths bryllup havde gjort i sit eget indre. Hun besad ikke kraft nok til at se sin smerte lige i øjnene og tænke over den, hun lod sig kun træt og syg bedøve af den.

Sofus Bang blev indbudt. Han kom og forelskede sig endnu mere. Martha var meget venlig, passiarede med ham og sang for ham. Hendes repertoire havde for resten siden sygdommen

skiftet karakter. Nu enten kedede eller mindede de følsomme sange hende for meget, for hun havde kastet sig over Offenbach og Hervé samt forskellige revymelodier. Den unge hr. Bang havde ikke øjnene fra hende, hun kunne være sikker på hver gang hun så til den side, hvor han sad, at møde hans beundrende, forelskede blik. Hun så lidt kritisk på ham. Han var alt for høj, hans hår var for tæt afklippet, det mindede om børster, men der var et vindende, godmodigt træk om munden og et inderlig rart udtryk i hans brune øjne, de fik en køn, ligesom fugtig glans, når han så på hende.

"Himlen må vide, hvad der er at elske ved mig!" tænkte hun.

Det var øjensynligt, at han blev noget lang i ansigtet, da han hørte, at Martha næste måned skulle på landet. Men det var der jo ikke noget at gøre ved. Han måtte pænt tie.

"Jeg bliver der lige til september." Det var endnu mindre lysteligt at høre. Tre lange måneder uden at se hende!

Han følte sig udygtig til alt arbejde, så længe denne uvished varede. Men da hun ikke ligefrem havde ladet ham forstå, at det var håbløst, hengav han sig med ungdommens forhåbningsfulde sind til drømme om, hvad der mulig kunne ske, så fremt, i fald – –

Martha kom da til Falster, hvor hendes tante Bolette, almindelig kaldet tante Bolle, enten det nu var som en naturlig formindskelse af hendes døbenavn eller en ligeså naturlig tankeforbindelse, da hun var en rund, meget trivelig lille dame, tog imod hende med udbredte arme.

Tante Bolle havde en særlig passion for at modtage svagelige, blegnæbbede slægtninge og venner fra hovedstaden og pleje og proppe dem så længe, til de struttede af sundhed. Hun så

prøvende på sin unge nieces fine, sarte skikkelse og magre kinder, jo det kunne der nok rådes bod på.

Martha blev i førstningen helt overvældet af al den mad, tanten satte frem for hende, der blev i det mindste holdt 5 måltider om dagen, men retterne så indbydende ud og smagte hende, og hun blev med hver dag mere buttet og rødkindet, så tanten med stolthed kunne betragte sit værk.

Det var kurens fuldendelse. Martha led ikke mere af den uovervindelige træthed og døsighed, hun blev munter og snaksom, fik et jævnt sind.

Den gamle Martha blev hun rigtig nok aldrig mere, den Martha, der plejede at gå stille, drømmende omkring i sin ejendommelige verden, for så i enkelte øjeblikke at vågne til liv og føle enten den mest jublende glæde eller den mest sønderrivende sorg. Nej, de stærke følelsers tid var omme. Men det var jo et bytte, hun kun havde vundet ved. Hun var nu fri for al den ængsteligt spændte nervøsitet, der fandtes ikke længere noget, hun måtte tænke på med længsel og hjertebanken, hun var så fri, så glad – ligeglad.

Sommeren var yndig herude på landet, vejret det heldigste! Hver søndag blev huset fuldt af gæster, og så blev der musiceret, danset og leget. Hverdagene drev hun om i egnen med en bog, eller hun sad nede i den smukke lille have med sit håndarbejde, eller fulgte tanten i køkken og kælder og lærte at lave mad og bage kager, så spøgefuld og munter, så smilende rolig, som havde hun aldrig været en abnorm ung pige, sindssvagt forelsket i en af sit eget køn.

Hun tålte nu godt at tænke på fortiden og sin kærlighedshistorie. Selv den aften, hun havde villet dø, kunne

hun mindes uden sindsrørelse.

"Mon jeg virkelig havde gjort det, hvis jeg ikke var besvimet?" tænkte hun en gang imellem med en let gysen og betragtede da sit runde, fyldige håndled, hvor hun ville have skåret pulsåren over. "Jo, det var min faste mening!"

Hvad mon der så var blevet af hende efter døden? Nu troede hun ikke længere, at der intet var, nej, der var naturligvis en Gud til, en uendelig god og tålmodig Gud, som stod bag ved det hele og styrede Verden, en frelser, som af kærlighed vil tage sig af os på den sidste, store dag. Hun havde fået sig sådan en jævn, hyggelig, lidenskabsløs hverdagstro, gik gerne i kirke og fik tante Bolette til at græde af rørelse ved med sin bløde, vakre stemme at foredrage et par smukke salmemelodier om søndagen.

Dagene gled så dejligt af sted herude på landet. Hun havde det prægtigt. Men når hun skulle hjem, ville hun heller ikke være ked af det. Det var såmænd ligemeget, hvor man var, blot man havde det godt. Hun aspirerede ihærdigt til at blive en rigtig magelig, forvænt lille dukke, hendes lidenskab – hvis man kunne bruge dette kraftord – blev: at hvile ud.

Det var dejligt at komme i seng om aftenen og ligge og tænke på ligegyldige, behagelige ting, akkompagneret af frøernes kvækken dernede i kæret, lige til drømmenes ubestemte, grå tåge indhyllede alt, og hun i dunkel følelse af et ladt, men tilfredsstillet velvære slumrede ind.

Det var dejligt at vågne om morgenen ved de første solstråler og vide, at man ikke skulle op og hænge i den kedsommelige latinske grammatik eller de uforståelige matematiske opgaver

for derpå at skylle teen i sig og hæsblæsende styrte til kursus som en anden skoletøs.

Edith havde en gang sagt, at Martha holdt nok mest af at være "passiv", ja, det var såmænd et meget betegnende udtryk. Det følte hun godt, når hun lå ude i haven i sin hængekøje, mens den pur unge landvæsenselev ovre fra herregården, som naturligvis ofrede sine første erotiske længsler på den unge københavnerindes alter, viftede hende. Sådan at vugge sagtelig frem og tilbage og føle lette vindpust over sit ansigt, det var unægtelig behageligt. –

Og dog kunne der, men det blev sjældnere og sjældnere, komme øjeblikke, hvor en stærk længsel efter de svundne tider, tog hende, hvor hun følte, at hun dog en gang havde kendt *lykken*, hvor hun klyngede sig til minderne om Edith. Jo; hun havde "geliebt und gelebet". Den guddommelige gnist havde også glødet i hendes hjerte, verden ville kalde det vanvid, men hun vidste, at hun havde elsket. Hun kunne da strække armene ud og med bankende blod sige det navn, der havde været grundtonen i hendes besynderlige ungdomsmelodi. Men sådanne øjeblikke var korte, og – som sagt – de blev sjældne, hørte til sidst helt op, – hun var udbrændt. –

September kom, kufferterne blev pakket, tante Bolle blev omfavnet og takket tusinde gange for sin gæstfrihed og indstændigt opfordret til at gæste København til vinter, og så steg Martha ind i kupéen og vinkede og nikkede så længe, hun kunne se den rare tantes velnærede skikkelse.

Som en svagelig patient var Martha rejst, som en frisk, blomstrende, sund pige vendte hun tilbage til stor fryd for faderen, doktor Thomsen og Edith, og allermest for Sofus Bang,

som stillede med strålende ansigt og en prægtig buket på perronen for at tage imod den hjemvendende.

Et par aftener efter kom han op til Grüners. Martha, som sad ene i dagligstuen, tog venligt imod ham og fortalte løst og fast om sit Falster-ophold. Et flygtigt blik nu og da på hans opmærksomt lyttende ansigt, fortalte hende, at han var lige forelsket og beredt på trofast udholdende at vente for en gang at nå sit mål.

"Det stakkels godmodige menneske," tænkte hun, "han er virkelig rørende."

"Og i går aftes," fortsatte hun højt samtalen, "var fader og jeg såmænd henne at se efterårsrevyen på National, – å, det kneb med at få ham af sted, – men jeg tiggede og kælede, – og fader var også så glad over nu at have mig hjemme igen, at han ikke længe kunne nægte mig noget, – og vi gik, – å, revyen er aldeles storartet! De har naturligvis set den? – Nu skal jeg synge en af sangene for Dem!"

Idet hun stod op og ville gå hen til klaveret greb han hendes hånd.

"*Kan* De ikke –?" mere sagde han ikke, men øjnene talte for ham, så ivrigt bønfaldende, at Martha ikke var i tvivl om, hvad han mente.

Ja, hvorfor kunne hun egentlig ikke? Hun ville jo få det udmærket godt, bedre end hun kunne vente det, når hun en gang efter faderens død kom til at stå ene, – og Sofus var så forelsket, så rar, så rørende tålmodig, – ja, hvorfor i alverden skulle hun ikke kunne?

"Men, hr. Bang, jeg holder ikke en smule af Dem, – og det var dog vel i grunden det heldigste –"

Han holdt hendes hånd fast. Hun så, kold og overlegen sikker, som hun følte sig, hvorledes hans pince-nezglas blev helt duggede af bevægelse, mens han så på hende.

Når hun blot ville give ham lov til at elske hende og gøre livet lyst og smukt for hende, og hun bare ville nære venlige følelser for ham, – å ville hun det?

"Ja, jeg nærer såmænd ikke én uvenlig følelse imod Dem."

"Men giv mig da så Deres ja, – vil De blive min hustru, Martha?"

"Ja, siden De så gerne vil have det, og siden jeg ikke elsker nogen anden og heller aldrig kommer til det, – *det* kan De i det mindste være rolig for ..."

"Å, hvor De gør mig lykkelig, Martha!"

Han drog hende ind til sig og nærmede sine læber til hendes.

"Søde, elskede du –"

Men Martha gjorde sig fri med en halvt utålmodig, halvt spottende mine.

"Hvad skal de kærtegn til? – Til et kys, bilder jeg mig ind, bør der være to. Jeg kendte en gang et par – mennesker. Den ene var kold, den anden var varm, så blev kysset til kedsomhed, hvad den første angik og til længsel, hvad den anden angik."

"Men du ved ikke, hvor jeg har dig kær, Martha! Selv om du ikke kan være med til det, så giv mig lov til at kysse dig, – kun *en* gang –"

Hun trak på skuldrene og smilede medlidende og træt af denne store mand, der nedlod sig til at tigge en lille, ung pige så ydmygt om et kys.

"*Quelle bruit pour une omelette* – kys mig da, når det er *Dem*, – er *dig* en så stor fornøjelse." –

Professor Grüner kom ind og fik for første og sidste gang i sit liv lejlighed til at optræde som den milde, værdige fader, der velsigner de elskende. –

Da Martha den aften kom ind på sit værelse, trak hun den skuffe ud, hvori hun havde alle sine relikvier, gaver fra og minder om Edith. Nogle fotografier af hende, flere breve, et par små lejlighedsdigte, Edith havde skrevet, nogle tørrede blomster, en sort hårlok, det lommetørklæde, Edith havde broderet til hendes konfirmation osv. Endelig var der et par kollegiehæfter malet fulde af vers, hun selv havde lavet, alle til Ediths pris, og alle mere eller mindre naive og rørende; hun tog hver smule ud af skuffen. Først havde hun tænkt at brænde det hele, men den plan var så latterlig romantisk, det var ligesom, der var noget brødefuldt i at gemme på de ubetydeligheder, nej, så heller pakke dem sammen i en gammel hatæske, binde forsvarligt til for dem og så opbevare dem til hun blev en gammel kone. Så kunne hun måske få sig en fornøjelig latter over disse minder fra våren, fra hendes eneste kærlighedsdrøm. Som sagt, så gjort, men først så hun på hver eneste ting og smilede ad sine egne små, poetiske udgydelser. Det allersidste digt var skrevet et par dage før Ediths bryllup. Det var meget melankolsk, højt oppe på koturnen! Hun var formodentlig

faldet i sværmeriske betragtninger ved synet af en hvid rose, for digtet lød:

Du hvide rose får mig til at tænke
på, når de en gang vil i grav mig sænke.
Bort med den røde roses muntre luen,
du sprede skal din duft henover tuen
og mildt ombølge *hende*, når hun kommer
og ser til mig, – det gør hun vel en sommer.
Jeg ønsker ej på graven kranses pragt,
jeg ønsker kun et ord, tænkt eller sagt:
Gid hun, imens hun tankefuld står stille
vil sige: "Ja, hun elsked mig, den lille!"

Martha rystede dydigt på hovedet ad sit gamle jeg, hvis barnlige fysiognomi stirrede hende i møde fra disse mere velmente end vellykkede linjer. Så samlede hun hele redeligheden sammen og fyldte den i hatteæsken, lukkede til og bestemte, at dens plads skulle være på pulterkammeret i hendes fremtidige hjem.

Det var dog et held, at hun aldrig havde vist Edith disse digte, hun havde såmænd gjort sig nok til nar alligevel. Kun en eneste gang havde hun sendt Edith et vers, og det var så pænt, almindeligt og upersonligt, at enhver kunne have skrevet det. Det var en gang på Ediths fødselsdag, at hun havde påtaget sig det ikke lette hverv at besynge idealet ganske "på det jævne". Ja, vanskeligt var det sandelig faldet hende! Det var hende så naturligt at bevæge sig i højden, når talen var om Edith. Men efter mange rettelser og overstregninger kom verset da endelig

til at lyde så uangribeligt fornuftigt, at selv Ediths kritisk undersøgende blik ikke kunne finde noget at udsætte på det.

"Skønt i det store hyldningskor
min svage stemme svinder,
vil jeg dog gerne sige tak
for mange rige minder.
Jeg har af dem en broget skat,
som tid ej kan udviske,
en krans af sjældne blomster små,
så duftende og friske;
tak for dem alle, – ja, jeg kan kun
dårligt mig udtrykke,
men tro, at ingen mer end jeg
dig ønsker varmt til lykke!"

Og det fandt Edith nydeligt, så ligefremt og naturligt!

Ja, denne natur, det var dog noget besynderligt noget!

Hver gang Martha havde talt og opført sig sådan som en indre trang bød hende at tale til og opføre sig overfor Edith, uden at overlægge, bare givende sig hen i sin kærlighed, da havde Edith kaldt hende affekteret, overdreven, hysterisk, – men når hun lagde vold og bånd på sig, gjorde forfærdelige anstrengelser, spillede komedie og lavede og manøvrerede med sig selv for at ligne "andre unge piger", ja, så hed det: "Ja, der kan du se, Martha, – du er i grunden sådan en sød og naturlig lille pige, – hvorfor da –" osv.

"Men lad os ikke tale mere om disse gamle ska-a-der," nynnede Martha og efterlignede, idet hun satte hatteæsken af vejen, hr. Schrams tonefald og hentede "skader" så dybt nede fra, som det var hende muligt. Så skyndte hun sig i seng.

Nu skete i rækkefølge alle de ting, der en gang hører med til en passende forlovelse blandt "bedrestillede". Kort udgik, ringe veksledes, et halvt hundrede visitter blev aflagt, forlovelsesgilde blev holdt, først hos professoren, dernæst hos nogle af de unges bedste venner eller nærmeste slægtninge. Også Edith gjorde i egenskab af brudgommens kusine og brudens "bedste veninde" et stort selskab.

"Nu kan du måske bedre forstå "Romeo og Julie" end før", sagde Edith en gang i aftenens løb, da Martha og hun sad og bladede i et billedværk, hvor der blandt andet fandtes et stemningsfuldt billede af den berømte "balkonscene". Og hun slog Martha drillende på kinden med sin vifte.

"Jeg erindrer, at en gang var dine begreber om det temmelig forvirrede."

"Jeg mener nu som før, at ingen Julie kan være mere fortryllende end du, Edith, og misunder ligesom den gang den lykkelige, der er blevet din Romeo," sagde Martha spøgende i en galant tone, der var milevidt fra hendes gamle bløde, ydmyge stemme, når hun talte til Edith. –

Ved bordet rejste Edith sig og bad om ordet.

"Det var egentlig min mand, der skulle, men jeg kender nu vedkommende bedre."

Og så holdt hun en spøgefuld tale til det unge par. Blandt andet sagde hun til Sofus, at han skulle dog tage sig lidt i agt.

"Du kan måske uventet i mig få en farlig konkurrent, for jeg vil fortælle dig, at Martha i sin tid har haft en lille faible for mig."

"En stor, en stor, Edith!" afbrød Martha lystigt, "stakkels Sofus, der hører du selv, din lod bliver at leve på den rest, som

er tilbage af min flamme for Edith!"

At denne "rest" var lig med nul holdt hun naturligvis for sig selv.

Efter bordet sang og spillede man. Martha gav nogle sange af "Nitouche" til bedste og begyndte på en af "Den skønne Helene".

"Undskyld, jeg afbryder, men hvorfor synger du aldrig mere dine gamle sange?" spurgte Edith, der stod og lænede sig til flyglet. Hun fik ligesom længsel efter igen at høre en vis, bævende, inderlig klang i Marthas stemme og syntes, at selv de i sin tid så foragtede følsomme romancer nu ville virke velgørende.

Martha smilede op til hende med dette fremmede, forbindtlige blik, der så lidt lignede hendes gamle kærlige, dvælende stirren.

"Mener du sådan en som den, du i sin tid gjorde så grundig nar af, Sulamiths:

Hvorfor flygter I bange?
Jeg er syg, men af kærlighed piger små!

Nej, dem har jeg glemt! – Du havde virkelig ret, de er vamle, – lidt for rørstrømske, – men enfin, vil du have en "mit gefühl", – vær så artig!"

Og hun sang Paris og Helenes duet:

"Dejlige drømme, dårende drømme,
skygger, som mildt i tåge hensvømme!" –

Edith betragtede tankefuld den syngende. Hvad var det, hun savnede ved hendes ansigt? Det var jo sorgløst og ubekymret, men så underligt sjælløst var det blevet, ligesom Martha var ligeglad, hvordan det så gik. Skulle denne barnagtige

kærlighedshistorie, dette barnepjank, som Edith havde været genstand for, virkelig have givet Marthas hjerte banesåret? Det lød utroligt. Men noget havde hun gået igennem, hvad det nu var. Nå, men nu blev hun jo efter sit eget valg en brav mands hustru. Edith beroligede sig. Det var jo dog godt, at Martha ikke mere var den samme. Nu gjorde hun virkelig en slags lykke i selskaber, talte livligt med og klædte sig med smag; – og alt det havde hun aldrig gjort før. Forandringen var til det bedre, havde hun kun haft et andet udtryk, et mere levende sjælfuldt! Ja, nu kunne fru Edith synge:

Før jeg begreb ej, hvorfor du var skabt,
ak ja, man skatter først, hvad man har tabt.

Der var jo intet at vente efter, altså holdt de unge folk bryllup allerede til oktober. Om vinteren skulle de bo i København, om sommeren på Kratholm.

Det var et pragtfuldt hjem, Sofus Bang førte sin unge kone til på bryllupsaftenen. Alt, hvad penge kunne skaffe af hygge og luksus, var tilvejebragt, og Martha, der tog sig nydelig ud i den hvide dragt med myrtekransen i det lysegule hår, som nu var sat op i en fyldig knude i nakken, så sig også nok så fornøjet omkring i sit ny kongerige.

Hun lod sig synke ned i en allerkæreste lille divansofa med en følelse af, at mellem så bløde puder ville det ingen sag blive at rejse igennem livet, hun måtte takke sin gud for at have fået et så mageligt befordringsmiddel, for at omstændighederne havde nødt hende til at ombytte den skarpe barberkniv – uh, hun gøs ved tanken, – med denne kostbare brudebuket eller i

alt fald studenterhuen med brudesløret og den kolde grav med denne glimrende forsørgelsesanstalt.

"Og her er alle brudegaverne", sagde den henrykte unge ægtemand, "skal vi se på dem?"

Der var naturligvis en hel udstilling.

"Denne er fra Edith!"

Det var en pragtfuld blomsteropsats egnet til at pryde en marmorkamin. For øjeblikket var den fyldt med en stor buket lilla og hvide syrener, – Marthas yndlingsblomst, – som udbredte den dejligste duft i værelset.

Martha bøjede med et tankefuldt smil sit ansigt ned imod dem.

Forårsduft! Det var, hvad hun nu havde tilbage af sin kærlighed – Edith!

"Min egen, søde hustru," lød nu Bangs stemme tæt ved hendes øre, og hun følte hans arme om sit liv – "nu har jeg dig endelig."

Hun vendte sig venligt om til ham og tålte uden indsigelse og modstand hans kys. Sådan skulle det jo være. Det hørte med. Rigtig nok fandt hun slet ingen nydelse i sådan at blive krammet og trykket af et par mandsarme og kysset med så hede, fugtige læber, men man måtte jo tage det ene med det andet. Det var jo ikke noget at blive vred over, at Sofus var så latterlig forelsket.

Hun smilede og lukkede træt og ligeglad øjnene under hans kærtegn.

I sommerferien

"Hvor går du hen, Valborg?"

"Op på mit værelse, faster, jeg skulle skrive et brev."

"Til kæresten formodentlig!"

"Ja, faster, – til min forlovede."

"Nå, det er i sin orden. Hils ham mange gange!"

Frøken Valborg sad to minutter efter oppe i det lille gæstekammer. Hun havde trukket sit bord med skrivemappe og tilbehør hen til vinduet. Langsomt åbnede hun mappen, valgte sig et sirligt ark papir, dyppede pennen og skrev med sin omhyggeligste skønskrift:

"Vikkebjærg, d. 15. juli.

Kære Rudolf!"

Så standsede hun, lod pennen synke og så ud i haven. Det var dog grueligt svært at skrive brev sådan en varm, strålende sommerdag, i det hele taget et møjsommeligt arbejde at skrive breve i ferien, det mindede om pligt og bånd, som man på den tid af året er tilbøjelig til helt at glemme. Hvad i alverden skulle hun skrive om? Egentlig var der vel meget, den smukke egn, onkel og tantes venlighed og gæstfrihed, de fornøjelige køreture og sejlture på fjorden og ikke mindst spadsereturene, når hr. Lundsten og hun tidligt om morgenen, forsynede med fødevarer for en hel dag, travede ud på må og få uden at vide, hvor de ville hen, og først vendte hjem sent om aftenen, trætte men i glimrende humør, ja, der var nok at skrive om, men alt

dette, så behageligt det end var, gad hun ikke fortælle Rudolf; han var for det første ingen ven af naturbeskrivelser, endnu mindre af fodture, og så kendte han knap hendes familie her og slet ikke hr. herredsfuldmægtig Johan Lundsten. Hun havde selv truffet ham første gang i denne sommerferie, skønt hun fra barn af havde gæstet Vikkebjærg hvert år på denne tid. Lundsten var en søstersøn af pastor Mogensen, han var ikke helt ung, kunne vel være i nærheden af de fyrre.

Valborg havde troet, at hun skulle være eneste gæst i den stille præstegård, hun brød sig ikke meget om at være imellem mange mennesker på landet og blev halvt gnaven, da onkel Harald otte dage efter hendes ankomst meldte sin søstersøns besøg.

"Han er på rundrejse," hørte Valborg sin onkel sige til sin kone en aften, de gik op og ned i nøddegangen, mens hun selv sad inde i lysthuset, "han bliver her vist kun en otte dages tid, måske ikke en gang så længe. Vort stille liv kan jo umulig i længden være noget for ham. Vi må imidlertid køre ud med ham og søge at adsprede ham efter bedste evne. Det er godt, at Valborg er her, det er da altid ungdom, skønt hun er noget stille af sig. Og ungdom må han have, han bliver jo altid sig selv lig." Valborg hørte sin onkel le sagte som i erindringen om noget meget morsomt.

"Ja, – det vil sige: unge damer, Harald! Godt, at Valborg er en forlovet pige og så sat og sindig, ellers ville jeg sandt at sige ikke være videre glad over hr. Lundstens besøg. Jeg kan ikke forstå, at du altid undskylder ham, er det fordi han er din nevø? Han er langt fra af den slags mænd, jeg holder af. Han har da heller ikke noget godt ord på sig. Kan du huske –"

Mere hørte Valborg ikke, da de spadserende fjernede sig fra lysthuset, men så meget skønnede hun, at den ventede herre var en sådan, som hun hidindtil kun havde kendt fra romanerne, en let sommerfuglenatur, som holdt af kvinder. Det kunne i grunden være ganske morsomt at se sådan en, og, som faster Helene havde sagt, der var jo ingen fare for hende selv.

Så var han da kommet dagen efter. Han var ikke smuk, Valborg blev ved første øjekast skuffet, hun havde forestillet sig en dårende skøn Don Juan-skikkelse, og hr. Lundsten lod til at være en meget almindelig herre. Hans rødlig blonde hår havde allerede så småt begyndt at gråne og dannede en temmelig tynd krans på issen, hans træk var hverken sjældent fine eller ædle, læberne tynde, øjnene af ubestemmelig farve, – blå eller grå, mente Valborg – figuren af middelhøjde, bevægelserne og gangen den fuldendte verdensmands.

De blev forestillet for hinanden, og Valborg viste ham om i haven. De kom snart i en ret livlig passiar og snakkede løs om vejr og vind, alt og ingen ting, da hun med et i talens løb kom til at se lige op i hans ansigt og møde hans blik.

Fra det øjeblik af syntes hun ikke længere, han var almindelig. Hans øjne var da de mærkeligste, hun havde set. De var hverken store eller glansfulde i sig selv, men alt som han så på hende, blev de ligesom mørkere og mørkere, større og større, og der tændtes en underlig smilende glød i dem. Aldrig havde hun set noget lignende! Da hun endelig tog blikket til sig, følte hun sig hed, forlegen og urolig, og dog længtes hun efter en lejlighed til atter at se op på ham.

Han var meget livlig og underholdende, fik ordnet køre- og sejlture og fik Valborg til at interessere sig for botanik, som han

selv var en mester i. De besluttede at foretage et par fodture i omegnen for at finde planter, og han tilbød velvilligt at hjælpe hende til rette med ordningen af en blomstersamling, som hun pludselig fik stor lyst til at skaffe sig.

Ja, han var virkelig rar, og hun morede sig udmærket den sommerferie, havde aldrig moret sig bedre.

Han ville have rejst efter otte dages forløb, men havde uden alt for stor vanskelighed ladet sig overtale til at blive længere, og nu havde han været der i elleve dage.

For øjeblikket var han nede i landsbyen at hente posten. Derfor ville hun benytte hans fraværelse til at skrive til sin forlovede.

Men *hvad* skulle hun skrive?

Der var i virkeligheden så meget, og dog var det, ligesom der til ham slet intet var at meddele, – men noget måtte der jo males op, og *nu* måtte det gøres. I eftermiddag skulle Lundsten og hun en lang tur til "Fuglebakken", et smukt udsigtspunkt en halv mils vej fra Vikkebjærg, så blev der ingen tid til at skrive. Altså:

> "Kære Rudolf!
>
> Tak for dit brev! Det glæder mig at høre, at dine forretninger går så godt. Hvad mig angår, har jeg det udmærket og morer mig godt. Vi er ofte ude, her er så dejligt alle vegne. I dag er det en stegende hede. Hvordan mon det er inde i byen? Jeg tænker, der er knap til at være! Du går vel tit på Tivoli osv. og nyder den tid, du endnu har tilbage af dit ungkarleliv, stakkel? Hils moder og mine søskende, hvis du ser dem. Hils også alle gode venner! Ja, undskyld, men i denne varme ville det virkelig være

ubarmhjertigt af dig at forlange mere af mig, altså kun en venlig hilsen.

Din hengivne

Valborg."

Valborg trak vejret synlig lettet, mens hun lagde brevet i konvolut og skrev udenpå:

"Hr. grosserer Rudolf Harten,
Amagertorv,
København."

"Så, nu er det besørget!"

Hun rejste sig hurtigt og begyndte nynnende at gøre toilette til middagsbordet. Hun tog en let, hvid musselinskjole på, den klædte hende rigtig godt. Det var dog storartet, hvor hun var kommet til at se frisk og – ja virkelig *godt* ud – her på landet! Og som hun morede sig! Og endda havde hun, inden hun rejste, været fuldt og fast overtydet om at komme til at kede sig rædsomt og savne sine brosten, Tivoli, Dyrehaven, sommerteatrene osv. i en følelig grad, for nu efter sin forlovelse havde hun jo begyndt at komme så meget ud og nyde hovedstadens fornøjelser, som hun før kun havde kendt gennem venindernes skildringer.

Hun satte sit hår om og følte et øjeblik lyst til at lade den lange blankbrune fletning hænge ned ad ryggen, for at hr. Lundsten kunne se, hvor pænt et hår hun havde, men hun betænkte sig dog, det lignede jo ikke noget, at en forlovet pige gav sig til at spille ingénue, hun var også nu for gammel til det, hele 24 år.

Men underligt var det nu, hun havde aldrig vidst af, at hun var forfængelig, før herude på landet i denne ferie, hendes moder havde tit nok skændt, fordi hun var alt for ligegyldig for sit ydre. Ikke en gang den aften, hun ventede grosserer Harten, efter at hun havde svaret ja på hans frierbrev, havde hun gidet pynte sig.

Men nu var det noget helt andet, hun havde gjort de tusinde opdagelser med hensyn til sig selv.

Hun havde før haft sit hår strøget glat op fra tindingerne, men nu havde hun fået øjnene op for, at det var uskønt og nonneagtigt og havde klippet sig pandekrøller, der gjorde en meget heldig virkning. Dernæst var hun kommet på det rene med sig selv om, at lyse farver klædte hende bedst, og at hendes holdning og gang var rædsom og trængte til at forbedres ved stadig opmærksomhed og umage.

Nu så hun sig prøvende i spejlet og satte, stadig nynnende, en stor mørkerød nellike i sit hår. Men lige med et blev hun stående alvorlig og eftertænksom med blikket fæstet på sin ring.

Hun var opvokset i et meget tarveligt hjem, men havde haft friplads i en af byens bedste skoler, hvor hun havde gået sammen med velhavende folks børn. Hun havde ofte gæstet sine bedrestillede kammerater og ønsket, at også hun en gang kunne få det rigt, hyggeligt og sorgfrit. Men det var der ingen udsigt til. Hjemme skulle der stadig spares og knibes, kun brugte skolebøger måtte hun købe. Hendes kjoler skulle være af det allerbilligste stof, fornøjelser var noget, der ikke kunne skaffes råd til. Hun havde haft en usigelig kedelig barndom og ungdom. I sin fritid måtte hun som den ældste hjælpe sin

moder med alt muligt arbejde (de holdt ingen pige), og læse lektier med tre brødre på samme tid, som hun lærte sine egne.

Efter endt skolegang fik hun undervisning i musik af en gammel, musikalsk onkel, der spillede gratis med hende, hun blev meget flink, og som syttenårig pige begyndte hun allerede at give timer selv.

I førstningen var det noget nyt og oplivende at kunne ernære sig selv, i det mindste hvad ophold og klæder angik, men Valborg var intet arbejdsmenneske, og hun endte med at finde sin stilling som spillelærerinde højst ydmygende og kedsommelig. Hun længtes brændende imod en lys, let tilværelse, men hun gjorde sin pligt, skønt uden spor af livsglæde og munterhed, og svigtede aldrig. Kun spurgte hun ofte sig selv, når hun efter endt dagsgerning dødtræt satte sig ned, hvorfor nogle skulle have nok af alt og kunne gøre sig livet behageligt på alle områder, mens andre måtte anstrenge sig og slide for hver bid, de puttede i munden.

Flere af hendes skoleveninder kendte hende endnu og vekslede hilsen med hende, når de i deres elegante dragter langsomt strøg hende forbi på ruten, mens hun selv næsten løb for at komme tidsnok til en time til 35 øre. Da hændtes det tit, at hun mismodig anstillede sammenligninger mellem deres moderne, kostbare hatte og sin egen farvede, oppyntede, som mindst var tre år gammel. Hendes ærgerrige drømme gik alle i retning af, hvad hun kaldte "en fri, lykkelig, sorgfri tilværelse", hun lovede sig selv, at skulle hun nogensinde gifte sig, da skulle det blive med en velstående mand, for ved sit eget arbejde kunne hun dog aldrig drive det til noget videre, hun var nemlig

ikke et talent, kun en ganske almindelig, jævn musikalsk begavelse.

Men selv om hun drømte om ægteskab, så skænkede hun dog aldrig kærligheden en tanke. "Fornuft-giftermålet" var i den grad blevet hendes ideal, at hun rent overså, i det mindste for sit vedkommende, at der findes en stor livsmagt, der hedder kærlighed. Hun havde aldrig været forelsket.

Valborg var ikke iblandt de unge piger, der gør almindelig lykke. Hun havde, skønt hun langtfra var grim, ikke, hvad man har vedtaget at kalde: herretække.

Flere af veninderne havde erklæret, at Valborg såmænd aldrig blev gift. Hun passede også glimrende, sagde de, til at være lærerinde hele sit liv.

Hun lod dem snakke, men håbede i sit stille sind, at det skulle blive usandhed.

Men vist var det nu, hun trak ikke uimodståeligt herrernes øjne til sig, hun skulle opdages tilfældigt, men det blev hun også af grosserer Harten.

Hun traf sammen med ham i et hus, hvor hun gav undervisning. Han blev på sin rolige, forretningsmæssige måde forelsket, det vil sige, han fandt, at hun var en pokkers sød og fornuftig pige, så fri for alt pjat og koketteri, og efter i et årstid vejende og prøvende at have set på hende i afstand og ikke ladet sig mærke med noget, rykkede han frem og sendte hende et nysseligt og korrekt frierbrev.

Hun tog sagen omtrent lige så koldblodigt, skønt det kom uventet, kun kom hun i bevægelse ved bevidstheden om, at nu lod hendes drøm til at skulle gå i opfyldelse, for grossereren var om end ikke hovedrig så dog velhavende, og dertil var han

opmærksom og hensynsfuld og så godt ud, en stor, fastbygget, stadselig skikkelse, lidt over 30 år med et par venlige øjne og en dyb, blød stemme.

"Jeg siger Ja, moder," erklærede hun.

"Du holder altså af ham, mit søde, kære barn!"

Fru Wohn var i stærk rørelse over denne uventede udsigt til forbedring i deres kår.

Valborg betænkte sig.

Hendes moder havde, siden hun blev enke, været udelukkende optaget af det stående spørgsmål, hvorledes hun skulle få de knapt tilmålte penge til at "slå til" og brudt sig lidt eller intet om børnenes indre liv.

Skulle Valborg nu fortælle denne moder, som hun aldrig havde haft fortrolighed til og som hun, hvad hjerte- og følelsesliv angik, var halvt fremmed for, at hun i det hele taget ikke troede på "kærlighed", men anså tillid, højagtelse og venskab for det største, der kunne gives og modtages her på Jorden?

Nej, det ville moderen ikke forstå, det ville kun give stødet til lange forklaringer, misforståelser – kedsommeligheder!

Altså svarede hun med et roligt smil:

"Ja, moder, jeg holder af ham!"

Og så kom grossereren. Han var glad over at have vundet Valborg, han så hende allerede som sin hustru, det ville være noget andet end den triste ungkarlebolig. Og Valborg var så fin og ung, så hyggelig og elskværdig, hun ville være i stand til at gøre ethvert hus til et tiltalende hjem.

Heldigvis var grossereren ikke af de elskere, der hænger over deres udkårne ved enhver lejlighed med kys og kæleord, det

ville Valborg have fundet afskyeligt. Han kyssede hende, når han kom og gik, på en lidenskabsløs og forretningsmæssig vis, der havde noget rart og fornøjeligt ved sig.

Hun syntes udmærket godt om at komme meget ud og være fri for alle sine undervisningstimer. Hun var henrykt over hans foræringer. Jo, hun var som skabt til at have gode dage.

Og hun ville ikke have været en ung pige, om hun ikke også en gang imellem havde ladet sin tanke med en vis skadefryd dvæle ved den omstændighed, at nu fik Fanny og Petra dog ikke ret, hun skulle ikke gå hele sit liv som spillelærerinde, nu var hendes nummer kommet ud. Og samme Fanny og Petra var endnu ikke forlovede, skønt de langtfra var fjender af det stærke køn.

Harten var glad ved sin unge fæstemø, overalt, hvor han indførte hende, syntes folk om hende, den almindelige dom lød på, at hun var en tækkelig, evnerig og alvorlig ung dame og passede udmærket for ham.

Der var gensidig tilfredshed.

Brylluppet skulle stå om efteråret, som de var blevet forlovet om foråret.

I sommerferien skulle Valborg som sædvanlig være hos sin onkel på østkysten af Jylland. Og her var hun nu. –

Valborg stod længe i tanker, – alt havde været så godt og så rart, hun havde set fremtiden i møde med så megen tryghed og stille tilfredshed. Harten og hun havde så tid talt om, hvorledes deres hjem skulle indrettes, og hun havde glædet sig meget til det øjeblik, hun skulle træde ind i det første gang.

Og nu, – nu var det ligesom hun ikke var *rigtig* glad mere, hun var just ikke ked af noget, men heller ikke tilfreds; dog –

bestemt påvise noget, der havde gjort hende utilfreds, kunne hun ikke.

Hun havde for første gang, siden hr. Lundsten var kommet, skænket sin fremtid en tanke, og denne tanke gjorde hende ikke, som den plejede, fornøjet, – det forekom hende på en gang, at der, i hendes hyggelige, lille fremtidsmaleri manglede noget!

Nå, men det var vel kun en flygtig stemning! Og hun troede endda, at hun var kommet ud over "stemninger", de hørte jo den pur unge alder til. Og hun var 24 år.

Det var, når alt kom til alt, nok ikke andet end varmen. Puh, så lummert det var. Der var vist torden i luften, og det gjorde hende altid så nervøs og underlig. Det var varmen. Det slog hun fast.

"Frøken Wohn, – vi skal spise!" kaldte en kraftig, klar mandsstemme nede ved foden af loftstrappen.

Hun fo'r helt sammen, kastede et hurtigt, skræmt blik i spejlet, rettede nervøst på nelliken, – og råbte så: "Nu kommer jeg, – nu kommer jeg!" idet hun løb ned ad trappen.

"Fik du så skrevet til din kæreste, lille Valborg?" spurgte onkel Harald, mens de sad omkring middagsbordet.

"Ja, onkel!"

Hun vidste ikke selv hvorfor, men ordet "kæreste" havde fået en underlig, irriterende klang for hende, det lød så følsomt, det forudsatte med sådan en flot sikkerhed, at han var hende "kær".

Nej, hun foretrak rigtig nok at sige "forlovede". Det udtryk holdt sig da ved jorden og indeholdt ikke sværere forudsætninger, end at man kunne svare til dem.

Tænk om nogen virkelig indbildte sig, at Harten og hun gik omkring og spillede Klister og Malle! Uh! Note 1)

Hun var kommet i vane med altid at svare på spørgsmål vedrørende hendes "kæreste" med et stærkt understreget; rettende: "Jo, min forlovede –"

En gang havde hun efter et sådant svar mødt Lundstens blik. Han havde let så småt, øjensynlig morede han sig kosteligt over et eller andet. –

"Tror De nu, De kan gå så langt?" spurgte han, inden de rejste sig fra bordet. "Vejen går bakke op og bakke ned, og vil vi have gode eksemplarer af planter, må vi bryde ind gennem krat og brombærranker, – forskrækker det Dem slet ikke?"

"Ikke spor," forsikrede hun med strålende øjne, "det bliver netop dejligt!"

Å, for hun glædede sig jo sådan til den tur, aldrig havde hun troet, man kunne glæde sig sådan til noget. –

"Hvis Valborg ikke var forlovet og sådan en fornuftig pige, som hun er, ville jeg ikke tillade, at de to gik sådan evig og altid sammen," sagde præstefruen til sin mand, da de kort efter så de to "botanikere" vandre ud af porten.

"Å, snak, du gør Lundsten uret!"

"Ja, min eneste trøst er, at hvis han ikke opførte sig passende overfor hende, ville hun selv gøre en ende på deres ture!"

"Naturligvis opfører han sig passende. Valborg er jo desuden garderet. Lad dem dog more sig, lille Helene!"

Og de to morede sig.

Han syntes virkelig godt om hende, og sådan ganske varsomt at bane sig et lille stykke vej ind på forbudne stier havde altid haft en særegen tillokkelse for ham. Han vidste jo, at han altid

havde haft talent til i rette øjeblik at gøre tilbagetog. Han så med sin gennem mange års øvelse skærpede sans for den slags ting, at Valborg var stærkt på vej til at synes om ham, men han gjorde sig ingen samvittighed af det. Herre Gud, det var jo sommerferie, og i den tid har man lov at slå sig løs, at flagre lidt, bagefter, ja, så kom pligterne, alvoren, ansvaret!

Valborg nød øjeblikket i fulde drag uden at gøre sig klart rede for, hvad hun følte. Hun vidste kun, hun var jublende lykkelig, og at hun kunne have gået her ved hans side i en evighed, og talt med ham og med korte mellemrum set op på ham, vis på at møde dette underlige, men så smukke, smilende blik. Nej, aldrig havde en mand set sådan på hende! De gik langs med fjorden. Blank og stille lå den i eftermiddagssolen, et enkelt hvidt eller rødt sejl viste sig fra tid til anden, og et par måger kredsede langt ude med deres lange, hvide vinger. Til den anden side lå høje, skovgroede skrænter. Her var så smukt over alt, hvorhen man så. Valborg fik lyst til at give sig til af fuldt bryst at istemme sådan noget som: "*Dejlig* er Jorden!"

Hun syntes, hun trængte til at give sin overstrømmende livsglæde luft på en eller anden måde, enten ved at synge, – eller danse hen ad vejen, – eller – græde! For her var så smukt, – så smukt, – hun havde aldrig troet, man kunne blive så grebet af naturens skønhed. Det var første gang, hun ret følte, at hun var ung og ejede en rigdom af frodige livskræfter.

"Vil De ikke tage min arm, så går vi bedre i trit?"

Hun trængte ikke til støtte, men dog tog hun imod den fremrakte arm med et lykkeligt smil og rødmende kinder.

De mødte en vogn fuld af unge herrer og damer, et selskab fra den nærliggende herregård.

Valborg kendte et par af dem og hilste.

"Hvor den unge dames dragt var smagløs!" sagde Lundsten, da de gik videre, "hendes, der sad yderst i den blå kjole med de røde spidser, et komplet klovnkostume, der manglede kun bjælderne! Jeg forstår ikke, hvor en ung pige kan få sig til at tage noget så uklædeligt på, selv om moden kræver det ti gange!"

Nej, til sommerdragt for en ung dame passede intet bedre end sådan et let, tyndt stof som dette, – og han lod sin hånd blødt, næsten kærtegnende, glide hen over Valborgs arm, især når man havde så fyldig og hvid en arm som denne! Han vidste egentlig ikke hvorfor, men han sværmede nu en gang for den slags gennemsigtige tøjer.

Valborgs arm rystede i hans. Hun fandt ikke noget at sige, ønskede kun, – at han ville sige mere endnu, – det var så morsomt, så dejligt, at han syntes, hun klædte sig med smag!

De talte, som de altid gjorde, om alt muligt. Det var ikke dybe og interessante emner, de drøftede, Lundsten lod kun til at være i sit element i en let, almindelig samtale. Valborg havde lagt mærke til, at han altid behændig vidste at sno sig bort, når onklen ville have ham ind på alvorligere ting.

Men ligemeget! Aldrig havde hun dog været lykkeligere ved en samtale!

Fra tid til anden bukkede han sig ned og plukkede en blomst, som han rakte hende, og opfordrede hende i en spøgende, docerende tone til at undersøge den og bestemme dens klasse og familie.

Hun fik sig på denne måde en hel urtekost.

"Lagde De mærke til, da vi mødte den vogn før, at de alle så sådan på os? De tænkte vist, vi var et par forlovede, da vi gik

arm i arm!"

Hun blev rød, og gang på gang gentog hun for sig selv: "Og hvis de nu havde haft ret, – hvis han og jeg var forlovede, – han og jeg? – –"

Så nåede de omsider Fuglebakken og begyndte at stige op. Valborgs klare kjole fik den ene rift efter den anden, men hvad gjorde det? Lundsten, der gik i forvejen, rakte hende på de mest ufremkommelige steder en hånd, ja somme tider to. Han havde valgt denne vej i stedet for den banede sti, fordi han påstod, her var flest vilde blomster.

"Nu kun et skridt til, – og vi er ved målet!"

Han selv var nået til toppen og stod nu og rakte begge hænder ned til hende; mens hun stod lavere og så op i hans ansigt, blev hun grebet uimodståelig stærkt af en tanke:

"Hvis det var *ham*, jeg til efteråret skulle have bryllup med!"

Og denne tanke voldte hende den heftigste hjertebanken. Hvis det var ham!

Med lynfart gik det igennem hende, at der var noget, – noget ved Lundsten, det kunne ikke beskrives, ikke forklares, men ingen mand ejede dette noget uden han.

Hun lagde sine hænder i hans og stod snart ved hans side.

"Se Dem nu godt om, frøken Wohn, er her ikke smukt?"

Men hendes tanker ville ikke mere lystre kommando, den dejlige udsigt blev kun som en ramme om det ny, dårende, skønne drømmebillede, hendes indbildning dannede sig.

Hun var hans hustru, – han havde sagt, at han holdt af hende, – han havde kysset hende, – og under brusende orgelspil havde de vandret ned gennem kirken, – arm i arm, – og nu stod de i deres eget hjem, – å, det gjorde ligemeget, om

det var rigt eller fattigt, – og han bøjede sig ned til hende, – og hans øjne var så tæt ved hendes, de brændte hende lige ind i sjælen, varmede, udvidede, lyste op, – og han sagde så blødt og inderligt: "Valborg, min egen hustru!"

Nej, hvad var det dog for tanker, hun måtte vist være syg, – hun, den rolige, beregnende Valborg, der havde lukket alle erotiske længsler ude, og som til efteråret skulle indgå det mest prosaiske af alle prosaiske ægteskaber? Hvad var der dog i vejen med hende?

Langsomt tog hun blikket bort fra udsigten og vendte sig om til ham, ligesom for at søge svaret.

Men kun et øjeblik så hun ind i hans øjne, så var det blevet hende klart, at hun elskede ham.

Hendes første følelse var jublende lykke ved at give hele sit hjerte og hele sin sjæl til en anden, – det var, som noget bølgende, varmt og mildt tog hende med sig og hyllede hende ind – hvor var det dejligt at være ung og føle sit hjerte svulme af ny, stærke følelser, – men i næste nu stod virkeligheden, den før så trygge, venlige virkelighed, mørk og isnende for hende.

"Jeg har givet mit ord, – om kort tid giver jeg mig helt og uigenkaldeligt, – og nu har jeg forelsket mig i en anden, en, der for fjorten dage siden var mig fremmed, en, om hvem jeg kun ved, at han har dejlige, lokkende øjne og sværmer som en sommerfugl mellem blomster, fra kvinde til kvinde. Hvorledes er dog dette kommet over mig?"

Hun anede, at kærligheden, denne store naturmagt, om hvis tilværelse hun havde tvivlet, med et var slået ned i hendes liv og nu ubønhørligt krævede sit.

"De er helt betaget, tror jeg!" sagde Lundsten muntert. "Se, De har tabt alle deres blomster!" Han rakte hende dem. "Der kan De se, jeg havde ret, da jeg lovpriste Fuglebakken for Dem! – Skal vi så sætte os her på bænken og gøre os det lidt mageligt og spise tante Helenes dejlige stikkelsbærkager?"

Valborg nikkede, kastede hovedet tilbage, som ville hun kaste alle bekymringer og spørgsmål fra sig. Hvorfor ikke nyde øjeblikket, give sig hen i stemningen og den ny lykke? Bagefter kunne der så komme, hvad der ville! Det var jo ferie, lænkerne og forpligtelserne ventede hjemme i byen, men for øjeblikket var hun fri, – det gjaldt da kun om at holde på denne dejlige sommerdrøm, minderne om den skulle hun jo nu tære på i hele den lange, rolige eftersommer, som ville komme. Hun elskede Lundsten, han måtte gerne ane det, han måtte gerne sige, hvad han ville til hende, hun ville tage det alt sammen med åbent, taknemmeligt hjerte, så længe hun havde lov.

"Ja, jeg er helt betaget af al den skønhed," sagde hun livligt, "jeg har aldrig været så lykkelig over at leve som nu. Der bliver noget at drømme om, når man til vinter sidder i sin kakkelovnskrog."

"Og drikker te sammen med sin grosserer! – De vil tage Dem ypperligt ud som frue, frøken Valborg – jeg kan se Dem for mig. Det er netop fornuftpartierne, der giver de allerhyggeligste ægteskaber!"

"Hvor ved De dog ...?"

"Man har da øjne og – øren! Men jeg er såmænd ikke den, der laster Dem for det; et fornuft-giftermål er virkelig – fornuftigt. Jeg har måske selv i sinde at indlade mig i et lignende. Min familie snakker så meget for mig om at gifte mig, at jeg nu har

besluttet at tage det under overvejelse. Hun er også en sød, lille pige, – nej, for resten pokker ikke lille, – en rank, "granvoksen" mø, slank, blond, – Caroline hedder hun, – nå, jeg er ikke mere indtaget i hende end i så mange andre, – men hun siges at være det i mig, – eller tror at være det, – men som sagt, det er endnu *ins blaue hinein*."

Valborg lyttede ubevægelig.

Ja, hun vidste det så godt, hun var for ham kun, hvad vel snese af unge piger havde været og ville blive, hun var den eneste unge dame i præstegården, og hvad han havde sagt til hende, havde han sagt til alle de andre, – og set på dem på samme måde! Men ligemeget, – nu, nu i øjeblikket gjaldt blikket og ordene og de lette, ligesom tilfældige berøringer hende og hende alene.

"Spis, kære lille frøken, – kagerne er udmærkede! Og her har Deres mageløse faster såmænd stukket en flaske stikkelsbærvin ned, – og et glas uden fod, – det er nok, hvad man kalder et skovglas, – ikke sandt? Jeg synes. De med et er blevet så stille! – En lille, bitte kage? – Å, hvor De dog har en nydelig hånd! Sådanne buttede små fingre." Han tog hendes hånd, klappede den blødt og sagte og skød den blanke guldring op og ned på fingeren. "Ja, rigtig en nydelig formet lille hånd, – med smilehuller!"

"Jeg skal virkelig bede faster Helene om opskriften på de kager," sagde Valborg; hun indså, at den blide stilhed rundt om og hans to varme, smilende øjne på sig i længden kunne blive for meget af det gode. "Jeg må jo nemlig vænne mig til huslighed nu!"

"Ja, ganske vist! Hør, fortæl mig en gang, hvordan Deres hjem skal indrettes! Det interesserer mig altid at høre sådanne unge vordende fruer udbrede sig over deres solbeskinnede fremtid!"

Han havde altså før siddet sådan og underholdt sig med "vordende" fruer. Havde han også taget deres hænder, leget med forlovelsesringene, sagt, han syntes om deres dragt?

Hun begyndte med nervøs livlighed at fortælle om, hvor de skulle have lejlighed, at hun altid havde ønsket sig et landsted på Strandvejen, – hvorledes dagligstuen skulle se ud, – den skulle blive så hyggelig, – mange blomster, bøger og billeder, – et tykt tæppe, – nogle rigtig magelige gyngestole, – et lille Mignon-fortepiano.

"Bliver der ikke yndigt?"

"Jo, – jeg vil glæde mig til at komme der og besøge Dem, som De indbød mig til forleden dag, – så vil vi sidde i mørkningstiden, – ikke sandt? – og tale om sommeren, – der svandt – –."

Han havde lagt armen om hendes liv, – og hun ønskede bare at lukke øjnene og knuge sig op til ham og sige, at hun havde ham så kær, at han havde lært hende, hvad hun aldrig før havde drømt om, at han ikke skulle bryde sig om den glatte guldring eller den fjerne grosserer, men kysse hende og holde af hende en kort stund, om det så kun var en dag, – så kunne han jo rejse til Fåborg, – hvorhen han ville, – og gifte sig med den smukke, høje, blonde – å, men blot holde af hende en kort, kort stund. Hun lukkede virkelig øjnene, og forundret så han et udtryk af stille, men lidenskabelig nyden om hendes læber.

Han følte, at hun droges ind imod ham, hun som de andre! Godt, at hun giftede sig! Hendes liv ville ikke forspildes, – hun

var jo en fornuftig pige.

"Valborg!" sagde han mildt.

Hun åbnede øjnene og så hans læber tæt ved sin kind.

"Ikke sandt? De og jeg vil ikke glemme denne dag. – Vi vil tale om den, når vi igen ses – i Deres hjem."

Hun rettede sig langsomt i sædet og førte hånden op til panden, som om hun vågnede af en forvirret drøm.

"Nej, – nej, De skal ikke besøge mig, når jeg ... *nej, det er bedst, De ikke kommer!*"

Det var det nok også, indså han. Og de sad længe stille uden at veksle et ord. – –

De valgte den banede sti hjemad, ganske langsomt gik de ned ad bakken. Hans arm blev ved at ligge om hendes liv.

De talte ikke meget på hjemvejen.

Da de endelig nærmede sig landsbyen og allerede så kirkespiret lyse i aftensolen, gjorde han forsøg på at få den tunge stemning brudt.

"Husker De nu navnene på Deres blomster der?"

"Jeg tror det, – men de er næsten visne."

"De skal bare lægge dem i et fad vand, så er de friske til i morgen og kan da presses, – nå, min flinke elev, – hvad hedder så denne?"

"Tusindgylden, – og hører til ensianfamilien, ikke?"

Det lykkedes dem virkelig at få en samtale om botanik i gang, så de ikke så alt for højtidelige ud, da de nåede præstegården.

Valborg sagde, at hun var lidt træt og ville gå til ro straks. – Længe stod hun ved vinduet i sit værelse og så ud uden at se noget, hun gennemgik i stilhed, hvad hun havde fortalt

Lundsten om sit fremtidige hjem. Nu var der kommet en forestilling til, som ikke lod sig afvise: "Hvis nu jeg havde elsket den mand, jeg skulle dele et sådant hjem med, – hvis det havde været *ham*!"

Hun følte sig glødende varm over hele legemet ved denne tanke, pulsene slog, og hun gled hen i en ubeskrivelig mattende men lyksalig tilstand, idet hun hengav sig til denne følelse.

Men kun få minutter, – så lukkede hun vinduet, – sommeraftenens duftstrømme var nok ved at stige hende til hovedet.

"Jeg måtte helst rejse i morgen," tænkte hun, "eller gid *han* ville! – og alligevel, – så længe som muligt, – så længe som muligt vil jeg være i nærheden af ham. Så ses vi jo ikke oftere. Et nyt liv ligger rede til at optage mig, – jeg vil overvinde dette, – det er feriefornøjelse, – intet andet! Jeg er jo ung, – må som alle andre have min kærlighedsrus, – men min vil blive kort, – min *skal* blive kort."

Og hun trykkede hænderne fast mod brystet, bed tænderne sammen, – hun ville ikke være ulykkelig – aldrig!

Mens hun klædte sig af, bankede det på døren, det var stuepigen Ane, som spurgte, om der var noget, frøkenen ønskede.

Det var et snaksomt lille pigebarn, som ikke var let at blive af med. Da hun havde bragt Valborg et glas koldt vand, blev hun stående og underholdt hende velvilligt med alt, hvad der var passeret i landsbyen og hvilke fremmede, der var på herregården.

"Og frøkenen har vel moret sig, så det kan blive til noget?" spurgte hun, da hendes nyhedsforråd var sluppet op.

"Ja, det var en rigtig rar tur."

"Ja, den hr. Lundsten! Han er en farlig en til at sige pæne ting, ikke? Sidst han var her, rendte han også efter mig, – men i år har han bare øjne for frøkenen. En gang kom han bag på mig dernede i jordbærrene, som jeg lå og plukkede, – og han kyssede mig såmænd på begge kinder. Nå, men en anden gang havde jeg skam min nød med ham. Det var en aften, jeg lyste ham op på hans værelse. – så tager han min sandten og lukker døren i lås! – Jeg måtte gøre mig ordentlig vred!"

Valborg sad bleg foran spejlet og løste sit hår, hun blev ikke forbavset over Anes historier, – hun vidste jo meget godt, at han syntes om alle unge kvinder i almindelighed, og kun nu for tiden om hende i særdeleshed, – hun vidste det så godt, – han lagde jo intet skjul på det – og som det nu var, kunne det jo også være det samme, – akkurat det samme.

"Jeg er noget søvnig, Ane!" sagde hun. "De må hellere fortælle mig mere en anden gang."

"Nå, god nat da, frøken, og drøm om kæresten!"

Om den, der var hende kærest? –

Næste dag ved frokostbordet kom der et brev til Valborg.

Det var fra Harten.

"Tænk, Rudolf kommer herover og henter mig, faster, – vi kan vente ham i eftermiddag!"

Hun så på Lundsten med et tungt, spørgende blik.

"Skulle det vidunderligste være muligt, – skulle du holde af mig, blot halvt så meget som jeg af dig, så sig det og tag mig med dig, – tag selv den ring af, som du legede med, jeg vil, hvis du vil!"

Men hun vidste jo i forvejen svaret.

"Det er kedeligt nok, jeg vilde gerne have hilst på frøken Wohns lykkelige udkårne, – men jeg må og skal rejse i dag med et-toget, – jeg husker ikke, om jeg i går sagde dig, onkel Harald, at jeg er indbudt til sølvbryllup i Århus, – og det er allerede i morgen."

Almindelig beklagelse. Kun Valborg tav og så ned på sin tallerken. De malede blomster og fugle dansede for hendes blik.

Da man rejste sig fra bordet, tyede hun ud i haven, langt hen i dens mørkeste gange. Her gik hun op og ned og søgte at berede sig på at tage afsked med sin korte drøm om lykke. At skulle sige farvel til sin ungdom og livsglæde, netop, som man havde følt den første gang!

Han kom ned.

"Nu slår afskedens time, frøken Valborg," sagde han muntert, idet han lod, som han ikke lagde mærke til hendes blege, bedrøvede udseende.

Ja, nu slog afskedens time.

"Farvel, min due!"

Først nu forstod Valborg dette Ofelias klageskrig.

Glæden har vinger, det er mod dens natur at dvæle længe på et sted, – og hun havde mindst af alle magt til at holde den fast.

Altså et farvel for altid!

Han tog hendes arm og lagde den i sin ligesom i går.

"Jeg ønsker Dem oprigtig alt godt i fremtiden," sagde han, "glem ikke, at blomsterne skal sættes fast med fine strimler frimærkepapir i Deres samling."

Han ønskede frem for alt at give situationen et anstrøg af lethed og munterhed, – han havde lidt ondt af hendes store, smukke, tårefyldte øjne.

Jo, hun skulle nok huske, hvad han havde sagt hende.

Han tog en stor, mørk, fløjlsagtig stedmoderblomst, som hun havde sat i sit bælte om morgenen.

"Til erindring!" sagde han venligt, "den ligner Dem, Valborg!"

Og han gemte den i sin tegnebog.

Gennem årenes løb havde han erhvervet sig en øvelse i ved slige lejligheder at røve eller modtage blomster. Den samme tegnebog indeholdt en hel samling, hvori hver enkelt blomst gemte mindet om smukke, tindrende eller sørgmodigt bebrejdende kvindeøjne.

Valborg følte midt i sin smerte en uendelig bitterhed.

"Og hvad nummer mon min blomst så får i samlingen? – formodentlig 1001," tænkte hun.

"Nå, skal jeg nå toget klokken et, må jeg nok af sted, – lev så vel, – og tak for disse dage!"

Hun ville tale, men kæmpede forgæves med gråden, – hun kunne ikke få et ord frem.

Han bukkede sig ned, strøg hendes vide blondeærme op og kyssede hende på armen, den smukke, runde, hvide arm, han havde beundret i går. Et langt, ømt kys!

Så et sidste blik, et håndtryk, og han gik.

Men han vendte tilbage, kom atter hen til hende og hviskede i en beroligende, kælende tone, som til et barn:

"Så, – så! De er jo en fornuftig lille pige, – er De ikke?"

Og så var det alvor. Han var borte.

I første øjeblik syntes Valborg, at hun måtte synke helt sammen, at hun aldrig kunne blive sig selv mere, – at nu var alt intet, bedøvet af smerte satte hun sig ned i græsset og gav den længe tilbageholdte gråd frit løb.

Men kun få minutter. Så rejste hun sig, tørrede øjnene, glattede sit hår og sin dragt. Hele hendes udtryk blev som forvandlet, så optaget var hun af sit ny forsæt.

Han, den fremmede, som han trods alt var, skulle ikke rejse bort og tage denne afsked som det sidste indtryk af hende med sig. Det var for meget for hendes stolthed, *for* ydmygende!

Han havde sagt, at hun jo var en fornuftig pige. Ja, det ville hun være. Og hun løb op på højen i hjørnet af haven, hvorfra man kunne se ud over den vej, han måtte gå ad til stationen.

Her blev hun stående og ventede på ham.

Et blik i lommespejlet havde overbevist hende om, at hun så fuldkommen rolig og behersket ud. Han skulle ikke rejse i den tro, at han efterlod et knust hjerte.

Der kom han forbi med præsten, som ville følge sin nevø på vej.

"Hr. Lundsten!" råbte en klar, munter stemme, og forbavset så han Valborg, som han havde forladt fortvivlet, med den mest uskrømtede kærlighedssorg udtrykt i blik og stemme, nu rolig, smilende og venlig, som om intet var hændet.

Sollyset faldt stærkt på hendes skikkelse.

Hun tog sig godt ud.

Han blev nødsaget til i stedet for billedet af den sørgende unge pige i nøddegangen, hende, hvis tårer han var skyld i, at tage med sig mindet om en frisk, livfuld kvinde, der med en flatterende solstråle spillende på sit brune hår og sine hvide hænder, hvor guldringen lynede, stod og smilede og vinkede til ham. Hun så ikke ud til nylig at have levet sit tungeste øjeblik.

Halvt beroliget over altså ikke at have noget at bebrejde sig, halvt gnaven i sin sårede forfængelighed, følte han, at hun ville

være i stand til at glemme næsten lige så let som han, og at hun allerede nu ville vise ham, at hun ville betragte det hele som feriesværmeri.

"Din niece er en – usædvanlig, – en udmærket ung pige!" kunne han ikke afholde sig fra at sige til præsten med et udtryk midt imellem beundring og misfornøjelse.

Og Valborg blev ved at vinke med sit lommetørklæde, nikke og smile, ligesom hun havde gjort for tolv dage siden, da Lundsten gjorde sin indtrædelse i præstegården.

Det var, som alt det mellemliggende aldrig havde været.

Men da hun ikke længere kunne se de to herrer, satte hun sig ned på bænken og gennemgik så roligt og sindigt som mulig det, der var foregået mellem Lundsten og hende.

Hvad havde det været?

Nu hun ikke længere havde hans farlige øjne på sig, kunne hun tænke klarere over det.

Det var intet fra hans side, kun kurmageri, leg, sommeradspredelse, – fra hendes side så meget, at hun følte, hun nu også havde lagt sin skærv på kærlighedens alter, det hun aldrig havde troet muligt.

Nu vidste også hun, hvorledes det er at være forelsket.

Og nu var det forbi.

Han brød sig ikke om hende, – og tiden, den dygtigste af alle læger, ville vel lige så godt have råd for hendes lille sygdom som for så utallige andres.

Det sværeste var egentlig kun at tænke sig fremtiden så nøgtern og tom på kærlighed, nu hun havde fået et glimt af, hvad denne følelse vil sige.

Men det gik nok, – det ville alt sammen rette sig, – bare give tid, – bare resignere.

Hun havde siddet der og grundet et par timers tid, uden at hun vidste af det. Nu så hun på sit ur.

"Men Rudolf må jo snart være her!"

Hun ville ind og klæde sig om, – hun måtte se pæn ud, det satte han megen pris på.

"Kun ikke den hvide, klare," tænkte hun et øjeblik. Den ville hun gemme og aldrig, aldrig bære mere. Men så forkastede hun denne romantiske plan, hvorved hun jo kun ville opnå, at der for stedse ville knytte sig minder til denne dragt. Nej, det ville være at kæle for sin sorg, bedre, meget bedre var det netop at gå med den og slide den samtidig med erindringen, så ville de måske begge tabe deres glans på en gang.

Da hun gik ind i alléen, hvor hun nylig havde sagt farvel ti] Lundsten, hørte hun stemmer, faster Helenes og en herrestemme. Var det ikke Rudolfs?

Hun standsede og lyttede.

"Der kommer hun, hr. Harten," sagde faster Helene, "se Valborg, hvad jeg har her til dig!"

Og på det samme sted, hvor hun havde taget afsked med sin kærlighed, gik Valborg nu sin tilkommende mand i møde med sin sædvanlige sikre, milde ro.

Note 1:

Klister og Malle: Personer i Heibergs skuespil "De uadskillelige". *Red.anm.*

Mindre fortællinger og skitser m.m.

Vilhelmine Zahle (1868-1940) står i litteraturhistorien som forfatter til de to fortællinger i *Vildsomme veje* – og ikke mere. Hun fik da heller ikke flere egentlige bøger udgivet i sin levetid, men myten om, at hun ikke skrev mere, holder ikke vand.

Omkring år 1900-1902 havde hun tilsyneladende en mere eller mindre løs tilknytning til dagbladet *København*, og leverede adskillige debatindlæg, nogle småfortællinger, samt en del digte til avisen. I og for sig kunne disse udmærket være af stedmoderen og navnesøsteren Vilhelmine Zahle (1840–1926), hvis det ikke var fordi denne allerede i 1879 havde trukket sig tilbage fra sit offentlige virke indenfor kvindesagen, og netop – efter mandens død i 1898 – stod i begreb med at flytte ind i frimurernes nybyggede *Kronprins Frederik og kronprinsesse Louises Stiftelse* på Sortedams Dossering i København, hvor hun ifølge samtidige avisomtaler var en af stiftelsens første beboere, som "levede der i stille tilbagetrukkethed". Og emnerne for bidragene til København er for resten heller ikke, hvad man umiddelbart ville henføre til en kvinde som Vilhelmine Zahle "den ældre": småbørn og kærlighedsdigte.

Ganske vist omtales hun af og til som "fru Vilhelmine Zahle", men det var hverken første eller sidste gang, dén forveksling fandt sted, og jeg er derfor ikke ret meget i tvivl om ophavsmanden til nogle af de tekster, jeg har medtaget her. Det er muligvis kun toppen af et isbjerg, men da hendes senere

skribentvirksomhed kun kan findes i dagblade og tidsskrifter – hun har også bidraget til Chr. Erichsens *Børnevennen* – er det noget, som først lidt efter lidt dukker op til overfladen.

Ud over fortællingerne har jeg også medtaget et par anmeldelser af *Vildsomme veje*. Hvad angår dagbladet *Politiken*s anmeldelse, var den kun én ud af ganske mange – taget i betragtning, at der er tale om et debutarbejde af temmelig ringe omfang – men den udtrykker et gennemsnit af de øvrige blades. Modtagelsen af bogen var generelt positiv, trods det lidt kontroversielle emne; dog finder flere anmeldere, at forfatterinden bør spare lidt på citaterne, men frakender hende i øvrigt ikke et spirende talent. Den eneste, som gik hårdt til den var *Social-Demokraten*s anmelder, som dog anfører forfatteren som "fru Vilhelmine Zahle", hvilken dame den socialdemokratiske presse af politiske årsager næppe har talt blandt sine yndlinge. Anmeldelsen var nærmest direkte grov, og jeg har ikke kunnet nære mig for at tage den med.

Kim N. Jensen

I søndagsskole

Min lille pige bad så inderligt, om hun måtte komme i søndagsskole. Det var så morsomt, havde hun hørt, de sang, og der blev fortalt historier for dem.

Og at synge og høre historier er min lille piges "noget af det bedste", som hun udtrykker sig.

Nå, jeg er en meget føjelig moder, og når det nu kunne more barnet. – –

Kun lovede jeg mig selv at holde mig nøje a jour med, hvad de proppede i min unge derhenne. For jeg ventede ikke just, at alt skulle være guld.

Hver søndag fik jeg et referat, og det lod til at være såre godt og såre uskadeligt.

Ord som "Satan" og "Helvede" opfattede min lille pige nærmest humoristisk. Hun så yderligt skælmsk ud, når hun nævnede dem.

En dag bad hun om at få to øre med til et søndagsbørneblad. Hun fik dem – og jeg underkastede bladet et grundigt gennemsyn.

Det var af et ganske intetsigende indhold.

En kort præken over dagens tekst – dens tendens skræmmede mig ikke, jeg følte mig overbevist om, at børnene ikke læste den, – en fortælling af følsomt, kristeligt indhold og et naivt billede.

Men så en søndag kom min datter – hun er syv år – hjem med et yderst alvorligt ansigt.

"Mor, herefter kommer du til at give mig en toøre til med. Der er en lille dreng ovre i Indien, som vi samler ind til hver

evige gang. Han er så fattig, så det er noget skrækkeligt, mor!"

Jeg udbad mig nærmere oplysninger.

"Han hedder Aron, mor, den lille Aron i Indien! Hver gang bliver der bedt for ham. Vi samler og vi samler, og lige fattig bliver han! Det er meget sørgeligt!"

Jeg lo, kaldte min Tullemor en sød lille gås og affærdigede hende med et kys.

Men næste dag interviewede jeg to af hendes skolekammerater, som gik samme søndagsskole (i Bethesda) angående "den lille, fattige Aron".

Jo, det var ganske rigtigt!

Hver søndag blev der bedt for ham, og så gik der en sparebøsse rundt, og han fik en gruelig masse toører.

"Der kan du selv høre, mor!" Tulle triumferede, "og sparebøssen er et portræt af Aron selv, han er sort."

De andre småpiger erklærede det samme.

Jeg skal ikke nægte, sagen: den lille Aron i Indien, forvirrede mine begreber ikke så lidt.

Hvad mon det dog var for et barn, særligt udkåret til genstand for "Guds Børns" bønner herhjemme.

Og, når der stadig blev samlet så gruelig meget ind til ham alene, hvorfor vedblev han da at være lige fattig?

Tulle og jeg lod vor fantasi få vinger: vi *så* det ulykkelige bar ligge syg og elendig udenfor en hytte af bambus ved Gangesfloden. Vi drømte om Aron.

Næste søndag stillede jeg i Bethesda og bad om at måtte overvære undervisningen.

I samme sal – ikke særlig stor – underviste på engang fem lærerinder hver sin klasse, så totalindtrykket blev som at

befinde sig i en bikube.

Men jeg anstrengte mine høreorganer, og det lykkedes dem at opfange først historien om den ulykkelige Judas, krydret med Djævlens navn en halv snes gange, en rørende fortælling om to drenge, en uartig, ugudelig, som det gik frygteligt, og en ærlig troende, som blev så rig og så lykkelig – og så blev der bedt en lang bøn – og – dér kom det!

"Velsign du, o Gud, også *agrene* i Indien," osv.

Gåden var løst.

Aron i Indien – agrene i Indien!

Men hvad forstår seks-otte års børn sig på et begreb som missionsagre? Umiddelbart efter bønnen bares en sparebøsse, i form af en negerdreng med ildrødt gab, omkring. I gabet forsvandt småfolkenes toører og femører, og lærerinden raslede stadig med bøssen:

"Mon der ikke er flere, som har lidt til den stakkels lille sorte dreng, han trænger så hårdt dertil!"

Tulle betragtede mig alvorlig og vigtig, mens hun puttede sin toøre i uhyrets gab.

Men – hvorfor kan der ikke blive talt i jævne ord til de små, som fanges ind ved historier, salmesang og juletræer, ord, som de forstår?

Søndagsskoler gør muligvis ingen nævneværdig skade. For mange børn, der eller må drive om på gaden, er de vel endogså gavnlige, – men mig forekommer de meningsløse og upædagogiske.

Nu har jeg ganske stille vænnet min lille pige fra ved at tage hende med ud om søndagen i skoven, i Tivoli, på landet, og forklare hende, når hun får skrupler, at Vorherre slet ikke er

vred over, at en lille pige løber og leger i hans lyse solskin i stedet for at sidde inde og synge om "synd og død".

Og til vinter finder jeg vel også på råd.

For jeg vil ikke have hende der mere – og dertil ligger grunden nu alligevel dybere end – den lille Aron i Indien.

Dagbladet København 28. august 1900.

De første hvide hår

Hun sad hos damefrisørinden og så tanketom ind i det store spejl. Så gav det pludselig to fine, stikkende ryk i hendes hoved, og let irriteret så hun op.

"Å, gjorde det ondt, frue?" sagde den unge pige elskværdigt undskyldende. "Det var bare to hvide hår! De sad lige foran, derfor tog jeg dem."

Om det gjorde ondt?

Hun rystede på hovedet.

De to små ryk smertede jo ikke mere. Men – hvide hår! Tænk, at hun havde hvide hår nu allerede.

Så gik det altså mod vinteren. Hun betragtede inde i spejlet de lange, tykke, brune hårmasser, som den unge frisørindes kunstfærdige fingre ordnede. Men hun hørte næppe de smigrende ord om sit hårs "bølgende fald" og "blødhed".

Hendes tanker gik tilbage – så langt. Hun så sig som femtenårs pige med sine to lange fletninger ned ad ryggen lege "gående enkemand" med ham, der senere blev hendes mand, hendes elskede, i hans forældres store have. De gik sammen.

De havde "fået hinanden" i legen. Og med et hang hendes ene pisk fast i en busk, og han, den lange, kønne, undselige dreng befriede hende og sagde:

"Det er ligegodt to svære kammerater, de!"

Og hun lo ad hans klodsethed og generthed.

Og så deres bryllupsmorgen otte år senere, da hun for spejlet snoede sit hår, sit unge, blanke, brune hår, op på issen, og han – ikke længere så genert – havde bragt det i en rædsom uorden

ved stormende at kysse hende og spørge, om hun kunne huske "stikkelsbærgangen" og "den gående enkemand".

Og nu, tænk, nu var der hvide hår, og der ville komme flere. Et for et – ubønhørligt – ville de rykke frem og gøre hende til en gammel kvinde, en der intet mere havde tilfælles med den femtenårs i stikkelsbærgangen, hende med de to lang, brune fletninger.

Og *han* var der ikke mere.

Ene skulle hun bære alderens tungsindets og de hvide hårs byrde.

Hvide hår – de første hvide hår!

Dagbladet København 15. september 1900.

Fra børnenes verden: Tulla skal til bageren

Tulla var lige fyldt fem år.

Hun var en rigtig køn lille pige med hørgule krøller, forbavsede blå øjne, røde kinder, og af en meget elskværdig karakter, når verden da ikke gik hende for meget imod.

Men hendes hovedegenskab var hendes kløgtighed!

Klog – ja, det er nu alle forældres små drenge og små piger, må I vide!

Når De vil spørge mødrene rundt omkring, vil De erfare, at børnene somme tider ikke er artige, lydige og flittige, men *kloge*, det er de næsten uden undtagelse, siger mødrene.

Og denne Tulla – hun var forresten døbte Else, men det huskede sjældent nogen – var *meget* klog.

Som sagt, nu var hun fyldt fem år, og da hun allerede i længere tid havde udviklet små nydelige, kvindelige talenter i retning af at tørre støv af, vande blomster og "sætte ind på bordet", blev hun kaldt "ualmindelig praktisk", og det blev vedtaget, at Tullas intelligens godt kunne udnyttes også på andre huslige områder.

I dag skulle Tulla således til bageren for første gang.

Det var et højtideligt øjeblik.

"Altså, min lille engel," – det var naturligvis moderen, som talte –, "du går over til bageren og køber os et stort franskbrød til 25 øre! Det er rigtignok morsomt at have så stor en datter, at hun kan gå i byen for os!"

Det syntes Tulla med.

"Her er penge! Altså, et langt franskbrød – endelig frisk – til 25 øre."

Tulla nikker alvorligt og begiver sig over gaden. Meget sød ser hun ud i sin ny røde kjole, sine blanke sko og sin broderede helgolænder. Og hendes sikre, tankefulde mine røber, at hun er sig øjeblikkets betydning fuldt ud bevidst.

En stor kurv har hun på armen.

"Hvor er hun kær – og så fornuftig!" siger mor, pigen og nabofruen, som står i døren og følger den unge dame med øjnene og beundrer.

Der forløber vel en ti minutter.

De tre ventende formoder, at det samtlige bagerpersonale i dette tidsrum konverserer og beundrer frøken Tulla. Endelig viser hun sig derovre på trappen med sin kurv og sin dybsindige mine.

Travlt tripper hun over gaden.

Et øjeblik efter er hun i køkkenet, hvor hun straks omringes.

Kinderne er endnu rødere end ellers af glad stolthed, og hele Tullas intelligente ansigt stråler.

"Mor, du ved ikke, hvad jeg har opdaget, å, du bliver så forbavset og så frygtelig glad!"

Tulla åbner kurven.

Den er fuld af kringler og småkager.

"Det vidste du ikke, mor," tonen er yderligt triumferende, "man kunne få *kager* for de samme penge!! Var det ikke godt?"

Dagbladet København 19. november 1900.

Fra børnenes verden: Tullas "hemmelighed"

Tulla er nu blevet seks år.

Tulla går i børnehave. Det er henimod jul, og børnene er travlt beskæftigede med at lave julegaver.

Tulla kommer en dag hjem fra skole i en stille, men afgjort henrykkelsestilstand.

"Mor –"

Mor ser op fra sit sytøj.

"Ja, skat?"

"Du ved ikke, hvad vi gør, mor! Vi laver julegaver i børnehaven."

"Nej, gør I?"

"Mor, jeg laver én til dig!"

"Er det sandt?"

"Og frøkenen har sagt, at vi må ikke fortælle hjemme, hvad vi laver, selv om I spørger os, for det er en hemmelighed!"

"Det er meget rigtigt."

"Mor, er du forfærdelig ked af, at du ikke får det at vide?"

"Ved juletid er alle folk hemmelighedsfulde, så det har du også lov til at være, Tulla!"

Pause.

"Mor!"

"Ja!"

"Det er noget, jeg syr, mor."

"Virkelig?"

"Der er blå stjerner, mor, med noget rødt i!"

"Nu har jeg aldrig hørt så galt! Hvad kan det dog være?"

"Er du forfærdelig nysgerrig, mor?"

"Ja, men jeg kan nok vente til jul, for jeg er så fornuftig."

Atter pause.

"Mor!"

"Tulla?"

"Det er noget, du kan bruge, men du må kun bruge det om søndagen, mor!"

"Naturligvis!"

"Kan du gætte, hvad det er?"

"Umuligt! Jeg vil ikke bryde mit hoved med det, Tulla! Og gå du nu hen og leg!"

"Mor – (hurtigt) det er en bakkeserviet, men – men – nu skal du glemme det igen – hører du?"

Dagbladet København 19. november 1900.

Lille Gerhard

Hans jul – det lille skind – var måske en ensommere jul end de fleste af hans kammeraters, for han holdt den ganske ene med sin mor oppe på deres kvist, hvor de havde to små bitte, men hyggelige værelser, endda helt fine, thi Gerhards mor holdt af, at der var som et skær af velvære over det hele: mange små kulørte lamper, hist og her et fikst ophængt draperi, en bladplante i et hjørne, en smukt indbundet bog på dagligstuebordet. Hun gav gerne sin sidste krone ud til et eller andet "kønt".

Og til julen lavede mor nu sande underværker med sine små penge: det sødeste lille juletræ med blomster og lys, et fint dækket aftensbord med en mængde lækkerier og omkring Gerhards tallerken en krans af sirlige pakker af forskellig størrelse. Jo – mor var sød.

Men – de andre drenge i "første" havde både far og mor, sånær som en, hvis far var død.

Her var det, Gerhard indtog en særstilling; for hans far var ikke død, boede bare ikke hjemme på kvisten hos dem, men langt ude på Frederiksberg, og når Gerhard, i fineste stads og med sine gule krøller særlig fint ordnede, skulle derud på besøg, græd mor altid, når hun satte ham i sporvognen og bad konduktøren passe på ham.

Selv kom hun aldrig med – *aldrig*.

Og dog kunne Gerhard huske, at det engang havde været anderledes: de havde alle tre boet sammen, og far og mor havde været så glade for hinanden – indtil en tid kom, hvor mor gik og var "underlig" og ikke legede så meget og så glad som eller med

sin skat, og far var ikke ret meget hjemme og sad så tavs, når han var der.

Og så kom Gerhard på landet – en dejlig lang sommertur – til sin faster, og da han kom tilbage, og hans far hentede ham på banegården, bragte han ham til mor i den ny lejlighed deroppe på kvisten. Og mor knugede sin dreng ind til sig – men *sagde* ikke et ord, og far klappede hans kind og gik igen og kom aldrig mere – aldrig mere –, sendte bare pengebrev hver månedsdag og af og til små breve og presenter til Gerhard. Og – som sagt – somme tider drog Gerhard derud med sporvogn og blev der en halv dags tid.

Far boede i to værelser, større end dem på kvisten, men de så så "stille" ud, syntes Gerhard; der var ikke ret meget på væggene, ingen bøger og ingen småtterier.

Men han fik sine livretter, og når husholdersken havde taget af bordet, sad far i skumringen med ham på skødet og så på ham med gode, alvorlige øjne – sagde ikke meget – kun med lange mellemrum sætninger som:

"Hvor min dreng bliver stor!"

eller:

"Du kommer til at ligne din mor!"

Hvortil Gerhard forbavset svarede:

"Mor siger, jeg ligner *dig* og har dine øjne!"

"Det er *udtrykket*," sagde far så og tav længe, mens han så på ham.

Og da kunne Gerhard have lige på munden at spørge om noget – og gjorde det ikke, fordi *det* spørgsmål var svært at forme for en lille otte års fyr.

Men han holdt nu vældig meget af sin far, *dog* endnu mere af sin mord, så det var godt, han var hos hende, for hun var dog "sjovere", kunne lave ham de morsomste små fester og overraskelser, synge for ham og tage ham med på komedie.

Men der kom aldrig nogen til dem.

Og nu var det altså juleaften.

Det lille juletræ havde været så yndigt som nogensinde, og der havde ligget en mængde pakke, rigtignok alle fra samme til samme, men med udskrifter, der varierede på den fornøjeligste måde:

"Til Gerhard fra mor."

"Til drengen fra hans lille mor."

"Til gutten fra mussemor."

"Til mors glæde og skat", osv.

Der var billedbøger, og der var en fin broderet hvid krave, og der var lodne støvler.

Og der var jubel – stille barnejubel, for Gerhard var jo et stilfærdigt enebarn.

Og mor fortalte leende, at nu havde hun da også givet alle sine penge ud, hver øre. Gud ved, hvad de skulle leve af den uge inden nytår?

Og fæstningen, handskerne og strømperne, som hun havde villet købe også til ham, dem havde hun desværre måttet opgive.

Og så lo mor af sig selv og sin ødselhed, kyssede sin dreng og satte sig til at spille julesalmer. Lidt efter gled musikken imidlertid over i et muntrere repertoire, til sidst blev det revysange, og så sang hun, og Gerhard lo og gav sig til at danse

rundt i takt på det ny, fine gulvtæppe, som mor havde foræret sig selv i julegave.

Så ringede det, og de løb ud begge to for at lukke op.

Det var et bybud med en pakke til fruen, der bleg og nervøs bar den ind i stuen.

Den var fra far: en smuk, illustreret billedbibel til Gerhard, og inden i den et brev med udskrift: "Til Gerhards mor", et brev, der indeholdt to ny, knitrende tikronesedler – intet andet, intet julekort, ingen seddel med et par ord –

Men alligevel, hvorfor mor ikke jublede op, dansede rundt med ham eller sang af glæde, hun, som ikke ejede en rød øre, og nu – tænk – kunne købe sin dreng både strømper og fæstning – men stod med tæt lukket mund og krammede de to sedler i hånden, det var mere, end Gerhard kunne forstå.

Det blev en af de gåder, som i mange år derefter forvirrede og pinte hans barnesjæl.

Dagbladet København 30. december 1901.

Manden med træskoene

Hver morgen – før Fanden får sko på, som man siger, lyder der udenfor min dør tunge, taktfaste træskotrin.

Så ved jeg – halvt i søvne – at nu er klokken 6, og at det er høkerens karl, der logerer oppe på kvisten, som går til sit arbejde.

Og hver aften klokken 10 hører vi, om vi da er hjemme, samme lyd – nu nedenfra og opad – de tunge trin: høkerkarlen, der vender hjem fra sit dagværk.

I løbet af dagen kan det også hænde, at vi ser et glimt af en med et mægtigt, slagtet svin belastet, kraftig skikkelse, et bøjet, brunkrøllet hoved, hvis ansigt skjules af dyrets krop – så kan det hænde, at min lille datter siger: "Det er vores mand der ovenpå."

"Er det, Tulle?"

Nå – en søndag formiddag kommer vi ned i gadedøren og ser det uvante syn af et livligt røre i vor stille gade: mange mennesker, en række char-à-bancs holdende udenfor nabohuset.

Pyntede mennesker stiger op i dem, – nogle har musikinstrumenter, nogle faner.

Der er over ti vogne, tæller vi, og der er nydelige unge piger i friske, brusende, lyse kjoler; det hele tager sig ret festligt ud i den blå sommerluft – og mens jeg knapper min handske, spørger jeg en herre, der ligesom jeg står i gadedøren og nyder skuet, om det mon er en forening og hvilken, hvorom herren – en af husets beboere, tænker jeg, da også han står og knapper

handsker – en fin, soigneret ung mand for resten – giver mig underretning.

Det er en forening, det er den og den, – og den afholder sin årlige skovtur.

Han ved oven i købet, hvorhen turen går og fortæller mig det. Jeg bøjer takkende hovedet, han tager meget nydeligt sin hat af og skrår over gaden.

Et høfligt og net ungt menneske!

Når man lever så stille, som vi, kender man ikke stort til husets beboere; men han bor vel i pensionatet på 1. sal.

Min datter og jeg spadserer nu ned ad gaden.

"Mor, ved du hvem den fine herre var, som du talte med?"

"Næ – ved du det?"

"Det var spækhøkerens karl, mor, ham med træskoene kl. 6."

"Er du vis på det?"

"Ja, det er jeg" – min unge datter har falkeøjne – "han er rigtig pæn, når han kommer i tøjet, mor, så ligner han en rigtig herre og lugter såmænd hverken af fedt eller af svin. Du troede også, at det var en herre!"

Ganske rigtigt – ja – men, fortsætter jeg i mit stille sind, havde jeg nu vidst, at det var spækhøkerens karl – med træskoene – kl. 6 – ja, vi mennesker er vel ikke bedre, end at jeg så havde syntes, at han lugtede både af fedt og af svin.

Hun havde drømt, luftigt, skønt, uden fornuft og beregning, – her stod hun ansigt til ansigt med virkeligheden, – den solide.

Kvinden og Samfundet nr. 43/1901.

Fru Agnes Nyrop – en nekrolog

Det gav alligevel et "chock" i mig, skønt, jo nu år er gåede, mange lange, indholdsrige – siden den gang hendes navn var en klang med alle mine purunge, vildtvoksende tanker – men glemmer man vel nogensinde helt sådan en tid, og kan der tænkes et så koldt modent menneske, at det ikke skulde føle sig en smule bevæget, når det på engang læses: Nu er hun død, – genstanden for dine allerførste drømme?

Jeg synes forøvrigt ikke, det er ret længe siden, jeg mødte *hende*, hvis død nu meldtes mig, inde i København, smuk, elegant, ungdommelig; hvem skulde se på hende hun var 62 og bedstemor, for det tænker jeg hun var – og at jeg som altid ved synet af hende følte blodet fare mig op i kinderne og mine 15-16 år vende tilbage, mens jeg sagde til min 11-års datter, med hvem jeg lige havde gået og drøftet hendes første forelskelse fra vintersæsonens børneballer:

"Se, Gertrud, der går din mo'rs første kærlighed!"

Ja, for hun – fru Agnes Nyrop – var mine 15 års ideal og heltinde; som så ofte sker: en ung piges første begejstring vies en moden, smuk kvinde. Hun egnede sig godt til at være et sådant ideal for en ung pigesjæl, der lige har gennemlæst eller gennemdrømt Ingemanns romaner og endnu blændet af deres eventyrglans ser sig ud i livet efter skikkelser som dronning Agnes, Berengaria, stolt Inge.

Der stod så en aften fru Nyrop for mit øje, det var levendegørelsen af alle mine drømte sagakvinder – skønt i moderne skrud fandt jeg jo her min dronning "Agnes".

Så dyrkede jeg hende jo, som man dyrker en forelskelse i 15 års alderen, skrev vers, samlede på portrætter af hende; jeg tror virkelig, jeg drev det til at besidde 39, gik i teatret i sværmerisk ekstase, når hun spillede – det var jo desværre kun få og små roller – opsøgte de veje, hun gik ad, for endelig efter et års forløb at fremstille mig selv – rystende og bævende – for hende i hendes hjem.

Vi små spidsborgersjæle kommer jo aldrig ud over dette, at hige efter at kende kunstneren "rigtig privat", hvordan han spiser, hvordan han drikker osv.

Hvor jeg kan se hende for mig! Hun modtog mig vildfremmede forfjamskede backfisch, venligt og prægtigt overlegent, ganske dejlig i en mørkviolet morgenkjole med gule blonder, der faldt om hendes skikkelse som en dronningekåbe.

Hvad jeg *ville* hende havde jeg næppe selv gjort mig klart – jeg ville *tale* med hende, *se* hende nær, – men på hendes ret naturlige spørgsmål – jeg *hører* endnu hendes stemmes ejendommelige, men smukke metalklang – Gud fader, hvor jeg sværmede for den stemme – hvad den unge frøken ønskede, svarede jeg pr. inspiration – Himmelen, men især Thalia og Melpomene tilgive mig det, – at jeg ønskede at gå til scenen og søgte hendes råd og vejledning.

Hun optog det interesseret venlig, og o hellige kunst, jeg må jo skamme mig ved tanken – anstrengte sig det påfølgende år for at bibringe mig umulighed lidt begreb om plastik og dramaturgi, mig, der ud over at læse meget pænt højt, ikke ejede én betingelse for scenen, den mest kejtede og forlegne backfisch, der nogensinde i selskab har trykket sig op i en krog!

Og hun var en omhyggelig lærerinde. Jeg fik en time hver uge.

Hun prøvede endog på at lære mig "Tonietta" i Hertz' lystspil af samme navn, – ak, jeg tænker timerne har været en lige så stor prøvelse for hende, som de, i hendes nærhed – var en æstetisk nydelse for mig. Ja, for dejlig var hun, og så tilpas overlegen, rigtig så en ung, ydmyg pigesjæl kunde føle sig – med velbehag – som den lille bitte.

– Men en dag måtte hun naturligvis sige mig, at vort arbejde ikke kunne nytte, – og – så dybt havde jeg levet mig ind i min egen lille komedie, at jeg virkelig sørgede over ikke at kunne blive skuespillerinde – dog vel mest og dybest over så ikke mere at have anledning til at komme til hende.

Det gav hun mig imidlertid lov til alligevel, og så var den bitreste gråd jo tørret på mine 16-års kinder.

Hun tog mig af og til med i teatret – og med sådan noget som en 3 à 4 ugers mellemrum – jeg regnede det nøje ud – aflagde jeg besøg hos hende.

Jeg ser hende for mig.

Hendes plads var gerne i vinduesforhøjningen og hun delte som oftest sin interesse imellem den besøgende og sine mange småfugle i et vældigt bur. Somme tider syntes jeg, de fik broderparten og var rigtig jaloux.

Kan det være så længe siden. Jeg husker, som det var i går, at hun engang, jeg besøgte hende, sad og skrev nogle mindelinjer om sin begavede lærer, professor Høedt, til en eller anden julebog.

Hun læste noget af det for mig og sagde med sit smukke smil, der – man husker det – på en så vidunderlig måde *livnede*

hendes dejlige, men i ro lidt statuekolde ansigt:

"Se, det var jo *min* lærer. Når jeg dør, skriver De vel sådan noget om mig?"

Nu er hun død – og jeg har gjort det.

Kvinden og Samfundet nr. 14/1903.

Maréchal

Et glimt fra teosofiens verden.

Det var i krigens første år – 1914. Og det led mod aften i den lille belgiske hjem.

Fru Durabeau sad på sønnens yndlingsplads – i sofahjørnet – den var blevet *hendes*, siden han var rejst i felten.

Hun sad og støttede det smukke, grå hoved på sin arm, og hun mindedes mørkningstimerne fra før, når han bad:

"Ingen lys endnu, mama. Man passiarer så rart sådan i halvlys."

Ja, hvor han altid kunne tale! Og blev han rigtig ivrig, rejste han sig op og vandrede i talens hede op og ned, op og ned på den lange, mørkstribede løber.

Og han blev let ivrig, hendes kære, varmblodige, eneste dreng.

Nu var han på et af forterne udenom Avers.

Og tyskerne var nær, sagde man. Hun følte sig så tung om hjertet som endnu aldrig før.

Og den lille niece, Agnes, der krøb sammen henne ved vinduet, var nok i samme sindsstemning.

De havde siddet længe sådan uden at tale.

Agnes' tanker fløj i samme retning, og det endnu inderligere, endnu mere bævende bange. Sidste aften, han var hjemme, havde hendes fætter Felix taget hendes hånd, løftet hendes ansigt i vejret og tvunget hendes øjne, dem hun altid helst ville skjule, til at se på sig – disse store, skræmte lyseblå øjne under det tunge askeblonde hår.

"Glem mig nu ikke, lille Agnes – lille barndomsveninde! Og når jeg kommer tilbage – –"

Den unge pige rødmede helt op under sit lyse hår. Ingen anede jo, hvor meget hun altid havde holdt af sin kønne, prægtige fætter – og når han nu kommer tilbage, hvilken fryd, hvilken ujordisk lykke!

Hver af de to kvinder tænker således på ham – og finder ingen ord. Og én til herinde tænker vist på Fellx – hans store, brune hund, Maréchal.

Den sørgede mest uforbeholdent, da han rejste, og den ikke denne gang, som ellers, fik lov til at følge med ham. Den hylede dage i træk, ville ingen føde tage – de måtte indespærre den – nu var den dog blevet roligere, men den syntes stadig at længes og vente.

I aften er den igen sælsomt urolig. Den har ligget og halvsovet ved fruens fødder og i søvne af og til sukket som et bedrøvet barn, der har grædt sig i søvn. Nu rejser den sig og går over til Agnes.

Hun bøjer sig ned og klapper den stille, og den udstøder et langt, sørgmodigt gisp, der underligt og uhyggeligt finder genklang i de to ensomme kvinders sind.

Fru Durabeau beslutter sig til at bede Agnes bringe lampen ind, skønt det egentlig ikke er helt mørkt endnu, men inden hun får det sagt, hænder der noget:

Maréchal farer pludselig med logrende hale henimod indgangsdøren, og stilheden i den lille stue brydes af dens glade gøen.

"Den har hørt et eller andet udenfor!" siger fruen – hendes hjerte begynder – hun ved ikke selv hvorfor – at hamre stærkt.

"Så – så," beroliger Agnes den. Også hun lytter spændt. "Så, Maréchal, kom her! Der *er* jo ingen."

Maréchal, der er kommet hen til hende, lader sig kærtegne, men vender ikke sit hoved om til den unge pige. Dens klare, sorte perleøjne er vendt mod døren.

Tavse, grebet af ene uforklarlig gru, ser de to damer på den. Dens gøen er brat forstummet, den logrer ikke mere med sin hale, men Agnes, der holder den fast om halsen, mærker, hvordan den skælver, mens den bevæger hovedet ganske lidt. Det er, som dens øjne fulgte én, der gik op og ned – op og ned – på den lange mørktstribede løber.

"Maréchal!" Agnes kan næppe få ordene frem; "hvorfor er *du* sådan i aften?"

Og moderen siger:

"Lad os hellere få lys, lille Agnes!"

Og nu river hunden sig løs med en sagte, ynkelig, klagende piben og løber selv et par gange op og ned på løberen, løftende hovedet i vejret, som om den så op til nogen.

Men nu vinder den unger pige sejr over den sære lammelse, der i de sidste minutter har taget magten fra hende, hun styrter over til fru Durabeau og slynger armene om hende:

"Tante Marion – å, tante!"

Fru Durabeau knuger hende ind til sig. Ingen af dem vover at nævne det navn, de tænker på, eller den frygt, der besjæler dem. De følger kun med stive blikke Maréchal, der nu synes igen at være faldet til ro og med et langtrukkent gisp, der lyder næsten som en menneskelig hulken, lægger sig hen i kakkelovnskrogen. Og mørket falder tættere og tættere i den lille stue.

Næste dag kommer rædselsbudskabet:
Anvers er indtaget af tyskerne.
Og dagen derpå kommer brevet fra Felix' overordnede:

> "Det er os en sørgelig pligt at måtte melde Dem Deres søns, vor tapre unge kammerats død. Under belejringen traf en fjendtlig kugle ham, den gik gennem lungen, og der var intet håb. Ankommet til lazarettet forblødte han sig stille, var uden bevidsthed og uden smerter. Han var en sympatetisk og almindelig afholdt ung kollega. Gud styrke Dem, frue, i deres tunge sorg. Efter hans sidste ord at dømme, må han have troet sig hjemme –"

Fru Durabeau formår ikke at læse videre, i stum smerte knuger hun sine hænder om brevet. Men Agnes knæler ned ved siden af Maréchal og trykker dens hoved op til sig, idet hun vedbliver at hulke dens navn: "Maréchal – Maréchal, som – og i *den* tro vil lille Agnes dø engang – så ham, den elskede, sidste gang, da han var der for at sige farvel."

Aftenbladet 19. august 1917.

Marie-Angèle

En virkelig begivenhed fra Verdenskrigen.

Marie-Angèle farer op af søvne. Kanontorden – de uafbrudte drøn, som de nu snart er blevet vante til i den lille belgiske frontby. Men det er ikke det, som har vækket hende, det er den underlige drøm, som nu så tit hjemsøger hende – den om alle de blege, trætte sårede soldater – og fremmest broderen MicheI, som nu i foråret måtte afsted; de ligger i den mørke skyttegrav og strækker hænderne ud imod hende og beder om noget at drikke!

Den lille, trettenårige pige kan ikke falde i søvn igen, for hvis nu virkelig Michel var her i hendes nærhed – og tørstede – og kaldte på hende.

Siden forældrene for fem år siden døde kort efter hinanden, har Marie-Angèle kun haft sin storebror at elske.

Siden han er blevet soldat, tænker hun mere på fædrelandet og på alle de kæmpende verden rundt end før.

Før glemte hun tit aftenbønnen foran det lille Madonnabillede i krogen. Nu aldrig mere.

Madonna har smilet til hende og lovet at vise hende broderen i drømme og føre ham usåret hjem; endnu i aftes nikkede hun så mildt og alvorligt. Marie-Angèle har ellers ikke meget af en Jeanne d'Arc ved sig, hun er en rødkindet, frisk lille landsbypige med klare, uskyldige øjne og to tovtykke fletninger. Hun drømmer ikke altid – nu i overgangsårene – om Madonna og fædreland, men tit om Michels raske, unge venner, der kan svinge hende så dejligt i dansen omme i krohaven og om

engang at blive en pæn og sirlig, lille huskone med silkeliv og blændende hvidt forklæde og en basunkindet dreng – en vordende soldat – ved hånden.

Men i den sidste tid tænker hun så meget på blod og angreb og tørst og elendighed.

Og Guds moder må vel mene noget med stadig at vise hende sådanne scener i drømme.

"De skyder stærkt i aften," havde den gamle kone sagt, hun, som havde boet hos de to søskende siden moderens død og taget sig lidt af den lille Marie-Angèle.

"Tror du, Michel er med?" havde barnet spurgt.

"Hvem ved? Han kan lige så godt være dernede som andre steder. Han skrev jo sidst, at nu kom hans regiment snart lige hen i vores nærhed."

"Ja!" sagde Marie-Angèle med store, stirrende øjne.

Og hele natten lige til drømmene blev så stærke, at de vakte hende – har hun drømt om stakkels, overtrætte, udpinte, tørstende soldater – og Michel var imellem dem – og de bad og tiggede hende – Marie-Angèle står med et spring midt i stuen.

Nu forstår hun Madonnas vilje. Hun kan også hjælpe – ikke ret meget – men hjælpe med.

Guds moder giver hende lov dertil, en god tanke har hun indgivet hende.

Hurtigt tager hun tøjet på, knytter fletningerne i "rosenkrans" om hovedet, at de ikke skal hindre hende i nogen bevægelse, kigger forsigtigt ind ad den halvåbne dør og ser den gamle Martine sove trygt. Et blik på uret, der viser mellem to og tre, og så lydløst på de bare ben ud af døren.

Ingen steder i landsbyen findes så iskoldt og godt vand som i den smalle, dybe brønd ved Marie-Angèles og Michels hus.

Der står allerede en dunk fyldt fra om aftenen.

Den er stor og tung – men så meget des bedre.

Så går hun ud af lågen og efter lyden – vejen er nem nok at finde trods mørket.

Og snart vil dagen bryde frem. Der bliver livlig bevægelse i den lange række af forvågede, trætte mænd, da den lille skikkelse – nu akkurat synlig i den svage morgendæmring – går fra mand til mand og fylder sit lille medbragte tinbæger eller hælder i deres ivrigt fremrakte skåle, bægre eller kopper.

"Hvor kommer den lille fra?"

"Du kommer som kaldet, barn!"

"Kommer du direkte fra Olympen ned til os, lille Hebe?"

Der er grove og der er dannede stemmer, og der er muntre og der er til døden trætte øjne, der smiler op til hende. Alt hvad de siger, for står hun ikke, men at de er glade for hende, det mærker hun, og Michel finder hun ikke. Men vandet er snart drukket op, og der er mange, mange soldater endnu, som ikke har fået. Tilbagevejen går meget lettere. Dunken er jo så let nu.

Og lille Marie-Angèle er så glad! Hun kan næppe samle det altsammen, de mange barske, ubarberede ansigter, de hede, blinkende øjne, de ivrigt gribende hænder – alt gråt i den går dæmring, underlig uvirkeligt, men så dejligt at tænke på, for de var så taknemlige, og de drak, og hun lovede dem mere, dem, der fik, og dem, der endnu ikke havde fået noget endnu, de arme!

Snart er huset nået, bare nu Martine stadig sover!

Marie-Angèle holder ellers ikke meget af at hejse vand op, men nu går det som en leg.

Snart er dunken fuld – og så af sted igen, – det lysner mer og mer.

Men kanontordenen vedvarer og – hvad var det?

En hvislen langs jorden, et glimt og et knald lige tæt ved hende.

Hun havde jo glemt bomberne! Nå, det var ikke så farligt, når man gik i Madonnas ærinde. Nu var hun nær lejren igen. Trækkende dunken forsigtigt med sig, krøb hun snart på alle fire, snart skød hun sig frem på maven. Egentlig var det jo bare morsomt. Men vejen bliver derved længere end før.

Da hun når soldaterne, er hun helt træt, men glemmer det snart over, hvad hun ser.

Nu er det næsten lyst, hun skelner tydeligt deres ansigter, deres svedige pander, deres grådigt fremrakte smudsige hænder. Der er rivende afsætning på hendes læskedrik.

Et par stykker kysser – under velsignelse – hendes hænder og skørt, en ganske enkelt vover en – dog i formen ret spag – rå bemærkning, de fleste bare slubrer vandet i sig som tørstige hunde.

Å, havde der dog været dobbelt så meget, ti gange så meget!

Men hun vil gå en gang til. Og atter er hun på vej hjemad. En grov stemme råber noget efter hende, senere tro hun nok, det har været om forsigtighed, nu bryder hun sig ikke meget om det: Madonna, der har sendt hende ud, skal nok vide at beskytte hende.

Desuden er det helt lyst nu. Vejret er dejligt, det er bare morgenkoldt; hun ryster fletningerne, hvis nåle har løsnet sig,

ned ad nakken og løber rask til.

Martine skal vækkes og hjælpe hende, de vil så tage to dunke.

Hun har glemt, at hun ikke fandt Michel, så fuld af søsterømhed er for alle dem derovre, dem alle, der lider og døjer, der må ligge så umageligt med geværet i skydestilling hele tiden, der ikke har fået søvn i nat og ikke tid eller ro til at bede en gang – og ingen mad og kun de par dråber vand, hun har bragt.

Marie-Angèle glemmer helt at dukke sig og krybe, hvad de dog nu er blevet så vant til der på egnen.

Nu ser hun allerede huset – ruderne skinner så gulrøde i morgensolen. Så styrter hun med ét næsegrus til jorden og alt er borte: soldater, bomber, kanontorden, hus i morgenglans og Madonnas øjne – der er ingen ting mere for Marie-Angèle. Og da bevidstheden endelig efter en lang, kulsort nat arbejder sig frem til lyset igen, da – hvor underligt – ligger hun en smal seng, som ikke er hendes egen, og det første hun set, er en af sine lange, brune fletninger, der ligger nok så nydeligt, men så fremmedagtig flettet ned over hendes bryst, og det første, hun føler, er en sær tyngde i hele sit legeme.

Og en sød, mild, ung dame i sygeplejerskedragt kommer hen til sengen og kvidrer op – glad som en lærke – ved at se hende ved bevidsthed.

Den soldat, som, mens har var på orlov, har fortalt mig begivenheden, og som selv har set Mari Angèle på lazarettet, hvortil man bragte hende, efter at hun på hjemvejen fra sin tapre lille samaritergerning var blevet ramt af en granat, hvis sprængstof havde revet begge benene bort under hende, sagde, at et kønnere syn end denne lille heltinde mindedes han ikke

længe at have set. Hun forstod ikke, hvorfor man kælede for hende og roste hende, som hun aldrig i sine dage før var blevet rost og kælet for, hun begreb slet ikke, at hun havde gjort noget nævneværdigt, hun, der kun havde udført Madonnas vilje.

Og en række vidunderlige, eventyrskønne dage oprandt for Marie-Angèle trods smerter og sygeleje, for så vidt havde jo Madonna gjort det såre godt for sin lille tilbederinde.

Obersten for det regiment, hun havde givet at drikke, besøgte hende og forærede hende et guldhalsbånd med den dejligste erindringsmedaljon i. Fine damer, hvis lige hun aldrig havde drømt om, bragte blomster, frugt og pengegaver samt alle slags ædelmodige tilbud, så det syntes, som om Marie-Angèles fremtid nu lå så tryg og sikker som nogen lille piges.

Men ak, alligevel, stakkels lille Marie-Angèle, hvor blev den drøm af om det skinnende hvide husmoderforklæde og den rødkindede lille dreng, den vordende belgiske soldat?

Nu sidder du med kunstige ben i rullestolen, der selv lader sig skubbe, eller som Michel kan arbejde dig frem i, når eller hvis han kommer hjem engang, og du dyrkes i landsbyen som den lille helt og martyr, du også er – dog – og dog – –

Aftenbladet 30. december 1917.

Ugleskriget i den gamle præstegård

Fra togvinduet skimtede jeg den i frastand, den gamle, underlige præstegård, kun et nu så jeg dens grå mure, dens have – enestående stor på denne øde Vestjyllandsegn – men minder fik straks travlt og puslede levende om i min hjerne.

Den underlige gamle præstegård – jo, jeg huskede den nok!

Underlig, ja netop. Ikke i udseende, men fordi ...

Nå, men jeg vil hellere fæstne barndomsminderne til en samlet lille beretning.

Og jeg lader mig ikke skræmme af det latterlige, der måske ligger i at "fortælle en spøgelseshistorie", ligesom da vi som børn sad i mørkning og kakkelovnsskær og tiggede de voksne om sådanne historier til at gyse ved; nej, for sikkert er det, at klogere folk end jeg har beskæftiget sig med den samme gamle vestjyske præstegård, ja skrevet en hel bog derom, så noget må der jo være, skønt det ikke kan forklares.

Altså, tolv-tretten år var jeg og drog op for at tilbringe min sommerferie i den underlige præstegård, hvor min morbroder Christian residerede som sjælesørger for to små fiskersamfund.

"Underlig" vidste jeg for resten slet ikke, at den var, da jeg rejste derop. Jeg glædede mig bare til at soppe i Vesterhavet og lede efter rav og morsomme stene og ligge oppe i klitterne og flette alle slags komplicerede indretninger af de seje marehalmsstrå.

Den gang – det er jo en slump år siden – gik der rigtignok ingen jernbane tæt forbi præstegården.

Fra Hjørring måtte man møjsommeligt køre et par timer med dagvogn for at nå en lille vejkro, hvor så "præstens"

afhentede deres gæster til videre befordring. Men sådan noget ærgrede man sig ikke over – vi var ikke så fordringsfulde den gang.

Nå, min første dag hos Christian, tante Bine og mine to omtrent med mig jævnaldrende kusiner gik nok så fornøjelig.

Det var uendelig interessant at høre den evige støj af det nære hav – ligesom mange vognes fortsatte rumlen – og tæt ved præstegården var et stykke hede med de dejligste rævlingebær mellem lyngen.

Men så gik solen ned. Og vi samledes i den temmelig store, men lavloftede dagligstue. Og der var noget sæt over os – over stemningen i det hele taget, – jeg husker det endnu – og mine kusiner Ellen og Metha og lærerinden, der også boede hos dem i ferierne – jeg husker ikke mere af hvilken grund – blev så mærkeligt højlydte med at underholde mig, de halede alt muligt frem, bøger, håndarbejder, fotografier – og tav den ene, tog den anden fat på at snakke.

Jeg syntes, det var så pænt at vise mig, den lille fremmede pige, sådan opmærksomhed.

Og i en lille pause, der alligevel opstod, begyndte tante Bine at opfordre mig til fornyede indhug på blåbærgrøden.

Jo, de var alle meget livlige og talende – og jeg var lidt træt og søvnig, mærkede jeg.

Kun onkel talte ikke. Han sad roligt og læste i et tidsskrift, løftede kun nu og da sit grå, ærværdige tænkerhoved og nikkede venligt til mig.

Ja, ham var der ro over, mens de andre var så sært febrilske.

Så med ét standsede jeg min ske mellem læber og tallerken, så mig om i kredsen og spurgte:

"Hvad var det?"

Det var en skarp, en enkelt, eneste og forunderlig lyd – et hyl, et skrig, jeg har ikke siden hørt noget lignende.

Kusiner vekslede et blik, og svaret kom – prompt som en bold, der kastes tilbage:

"Det var et ugleskrig."

Og derpå gik de videre i konversationen uden at agte mit spørgsmål:

"Har I også ugler?"

"Og i morgen vil forpagterens Jens sætte en gynge op til os, – det har han lovet.

Og videre i den dur, ikke et ord mere om ugleskriget, der dog havde været så mærkværdigt at høre.

Jeg var næppe søvnig mere, sad og lyttede, mens de andre passiarede, om der ikke skulle komme et til; men der kom ikke flere.

Og lidt efter skulle vi i seng. Jeg skulle sove oppe på lærerindens værelse, hvor der var redt til mig på hendes chaiselong. De fulgte os alle ovenpå. Det var et af de rigtige, gamle præstegårdslofter med duft af æbler og tørrede urter og med to kamre i hver gavl, i den ene lærerindens stue og gæsteværelset, i den modsatte de to pigekamre.

Jeg kan vel have sovet nogle timer, da jeg vågnede ved, at en tændstik blev strøget. Jeg fo'r op i chaiselongen med et sæt.

Dér sad lærerinden bleg i skæret af det tændte lys og stirrede med store øjne hen mod døren.

"Er De syg, frøken?"

Hun rystede energisk på hovedet, lo nervøst og forklarede mig – i noget usammenhængende sætninger – at hun havde

troet, jeg var blevet angst for noget, at jeg havde bevæget mig, snakket i søvne, derfor havde hun tændt lys; men nu skulle vi bare sove, der såmænd ikke noget at være bange for, skønt man jo tit, sådan når man sov på et fremmed sted – osv.

Kort efter var lyset slukket, og jeg lå og tænkte på, hvor min familie (indbefattet deres husstand) dog var rare og omsorgsfuld, men egentlig lidt løjerlige mennesker, lige til jeg faldt i en dejlig, fast søvn.

Næste dag genoptoges det herlige, friske ferieliv, spadsereture på heden, udflugter ned til stranden, besøg hos forpagterens og eftersyn af alt, hvad der fandtes af interessant i præstegården og omegn. Da vi kom ud af forpagterboligen, hvor vi havde "mindet" Jens om gyngen, pegede jeg på en vejrbidt, sort tavle, der var slået ind i muren over indgangsdøren, og spurgte, hvad den var til.

"Jo, ser du," fortalte Ellen, "gården er over 150 år gammel, kan du se skriften på den? Den beretter om en af fars forgængeres hele liv og levned – man man kan næsten ikke læse det!"

Jeg ville have en bænk hen for bedre at kunne studere skriften, men Ellen lod til at finde dette tema nok debatteret; hun trak mig med over til stalden for at vise mig nogle søde, brogede smågrise, hvorover jeg naturligvis glemte den sorte tavle.

Ellers hændte der intet nævneværdigt den dag; kun husker jeg, at lærerinden og pigebørnene eller også tante og lærerinden af og til stak hovederne sammen og hviskede.

Om aftenerne fo'r jeg stadig sammen ved uglens skrig, der syntes at komme ovre fra laden, men jeg fik aldrig så meget som nævnet ordet "ugle", før en eller anden af de

tilstedeværende var der straks med en livlig og i hvert fald afledende replik.

Hovedbegivenheden i min ferie var for resten, at grundstenen til et varmt venskab mellem mig og min ældste kusine Ellen blev lagt.

Vi to romantiske pigebørn, hun var fjorten år, og jeg var tretten år, svor hinanden evigt venskab, siddende på en gravsten deroppe på den øde kirkegård mellem klitterne. Og det venskab har holdt sig lige til den dag i dag.

Men en af sådan et ungdommeligt venskabs forpligtelser er jo at betro hinanden alting; og derfor førte Ellen mig ganske højtideligt – fem-seks dage før min hjemrejse _ ud med sig til havens fjerneste bænk og åbenbarede mig præstegårdens hemmelighed.

Hvor ser jeg det hele for mig! Den ikke meget tætte løvhytte, hvori vi sad, en stor klynge dejlige stærktfarvede blåklokker overfor os på havediget og overfor mig min lille yndlingskusine. Ellen var så langt fra at være den traditionelle danske præstedattertype som vel muligt. Hun var sandelig ingen blond og æblekindet mø. Håret var ganske blåsort, hudfarven mørk, hendes næse let bøjet, hun lignede egentlig en ung araberinde. Men det henrivende udtryk af inderlig godhed og mildhed, som var over hele hendes person, det var ægte dansk. Det samme var også den trohjertede klang i hendes stemme.

Men hvad måtte ikke mine spændt lyttende øren høre? Jo, altså, sagen var den: det spøgede på præstegården. De var blevet enige om at holde det skjult for mig, der var en lidt sygelig, letskræmt natur, men nu var vi jo veninder, fortrolige i

liv og død! Og jeg måtte ikke være bange, spøgeriet gjorde ikke noget.

For ca. 150 år siden havde her været en ond, hårdhjertet præst; hans eneste unge datter og avlskarlen elskede hinanden og mødte hemmeligt. Præsten havde imidlertid andre planer med sit barn.

En aftenstund søgte han hende overalt og fandt til sidst de to elskende ovre i laden. I rasende vrede over, hvad han hørte og så, greb han en økse, kastede sig bagfra over den unge mand og slog ham i hovedet med øksen. Karlen var med et skrig og en rallen styrtet om og døde kort efter.

Det hele stod at læse på den sorte tavle, jeg havde set. Og den tavle måtte aldrig tages ned eller flyttes, for så ville en ulykke ske. Beretningen var skrevet af den onde præsts eftermand.

Men det uhyggeligste var, at den onde præst rimeligvis ingen ro kunne finde i graven, for hver nat hørtes et eller andet i præstegården. Snart var det skriget ovre fra laden, hvor han traf de to, Ellen havde selv hørt det stønne og jamre derovre, påstod hun. Snart så man et skiftende lys oppe på loftet. Der gik han og søgte efter de elskende. Men mest syntes han at færdes inde i den store spisestue, når ingen var der.

"Vi hører det næsten hver evige aften, det pusler og slæber her, og der ligesom flyttes noget frem og tilbage; i begyndelsen undersøgte jo far det; men det var ikke rotter eller mus. Men far er jo så sindsrolig, når vi andre en gang imellem synes, det dog er for uhyggeligt og bliver nervøse, så ser han bare op fra sine bøger og spørger: 'Nå, hvad er der nu med jer?' Og når mor så siger: 'Jamen, Christian, de går jo derinde, det er dog snart ikke til at udholde,' så siger han: 'Lad dem dog gå, lille Bine, i Guds

navn. De gør jo ikke os noget.' Derfor er far heller ikke spor ked af at være her, han elsker egnen og folkene, mens vi andre helst ville bort herfra. Frøken Bella" (det var lærerinden) "har en gang set, virkelig set, en høj, mørk skikkelse i forstuen, hun troede først, det var far. Det var tidligt på aftenen, og hun ville bede far om en bog ovre fra hans værelse, tænk, så siger hun: 'Hr. pastor, må jeg ...', og i det samme er der ikke nogen, den var borte, skikkelsen. Hun lå i krampegråd hele aftenen og ville hjem, men så blev hun dog, fordi hun holder så meget af os. Og far siger hele tiden: 'Lad dem gå i fred, de gør ikke noget.' Og det er jo også sandt, men ækelt er det tit!"

Nå, jeg vil ikke påstå, at jeg var videre modig efter den forklaring, for jeg var et nervøst barn, en lille læsehest med en altfor rig fantasi, derfor kan man nok forstå, at jeg de sidste fem dage eller rettere aftener hørte alt, hvad der var mig fortalt, at der skulle kunne høres: skriget, jammertonerne, slæbeskridtene udenfor, alting, men jeg var i de dage ikke kompetent vidne, for jeg ville have troet at høre alt, hvad man på den måde havde fortalt mig.

Alligevel, at der var, at der foregik noget usandsynligt og for os mennesker uforklarligt, derfra skal ingen få mig rokket; min onkel, der var det roligst menneske, jeg har kendt, hørte det, og Ellen, som var en praktisk, fornuftig pige, ligeledes!

Men hvad var det?

Min kusine Ellen, der nu ikke længere har blåsort, men ganske gråt hår, og som er velbestaltet lotterikollektrice her i byen, bliver den dag i dag alvorlig, når vi tales ved om den gamle jyske præstegård:

"Ja, du, hvad var det mon for noget?" siger hun med samme, trohjertede jyske klang i stemmen.

På min tilbagerejse kører jeg igen tæt forbi præstegården. Denne gang er det aften, og jeg kan se lys i dens vinduer.

Og jeg må tænke på, om der endnu lyder skrig fra laden, om der sukkes og slæbes natten lang af stakkels, forpinte ånder, om dunkle skikkelser endnu pludselig dukker op og forfærder de unge nutidsfrøkener med deres dødningeblik, før de forsvinder i natten – eller har jernbanens nærhed, automobiler, der holder i den hundredårige præstegård, elektrisk lys og telefonringning skræmmet de sky ånder på flugt?

Jeg gad nok vidst det.

Aftenbladet 10. marts 1918

To anmeldelser af "Vildsomme veje"

Politiken 23. december 1890.

Vilhelmine Zahle: Vildsomme Veje. To Fortællinger. 119 s. (Schou). Bogen fortjener langt mere opmærksomhed, end der almindeligvis tildeles damenoveller; den litterære bestræbelse er meget alvorlig og emnet ingenlunde trivielt, i hvert fald for den ene fortællings vedkommende. Denne bærer navnet: *Også en kærlighedshistorie* og behandler en ung piges forelskelse i – en anden ung pige, der har betaget hende med samme styrke, hvormed en meget overlegen mand kan beherske en ung kvinde. Ganske modstandsløs hengiver den lille friske Martha sig til sin sværmeriske forgudelse af den elegante og verdenskloge Edith, som lader sig nådigst beundre, skønt hun undertiden vægrer sig overfor den andens alt for store voldsomhed. Dette forhold skildres med nødvendig diskretion, troværdigt, uden overdrivelse.

Utvivlsomt finder der sådanne heftige forelskelser sted mellem kvinder, også når intet direkte sensuelt indblandes.

Da Edith gifter sig, fortvivler Martha, tænker på selvmord og standses mest ved en pludselig sygdom. Som rekonvalescent mærker hun, hvorledes forelskelsen svinder; alligevel gifter hun sig selv kun med uvilje, ganske ligegyldig og slap over for sin brudgom. Denne fortælling er skrevet med et ikke ringe talent,

der også viser sig i bogens andet afsnit, hvor en ung kvindes karakter er net skitseret.

Hvis forfatterinden kan oparbejde sig en personlig stil og bortkaste alle tillæste opfattelser, vil hun sikkert kunne løse større opgaver.

Social-Demokraten 28. december 1890.

Literatur: Vilhelmine Zahle: Vildsomme veje (Andreas Schous Forlag).

Bogens to fortællinger røber, at fru Zahle mangler en meget væsentlig betingelse for at kunne skrive en novelle: Kendskab til mennesker – også af andet køn end sit eget.

De iøvrigt løst skitserede mandsskikkelser, der agerer i fortællingerne, er i den grad flove og ferske, at man skal lede længe efter deres lige.

"Også en kærlighedshistorie" behandler et virkelig originalt sujet: en ung piges forelskede beundring i balsalen fejrede dronning – et forhold, der oftere finder sted, end man er tilbøjelig til at tro.

Den unge piges naive hengivenhed for veninden er imidlertid skildret så sentimentalt, så søgt, at forløbet forekommer læseren alt for forskruet.

Af karaktertegning er der end ikke en anelse: Den ældre veninde, genstanden for den unge piges kærlighed, bestemmes på følgende måde: hun var kold og stolt. – –

Den anden novelle er i udførelsen mere heldig.

"I sommerferien" omhandler forholdet mellem en konveniens-forlovet ung dame og en 35-årig Don Juan, der i

sommerferien opholder sig på samme gård.

Han svarer selvfølgelig til det ideal, den unge kvinde har dannet sig af en mand.

Hun er ganske sympatetisk tegnet, hvorimod Don Juan'en ikke synes at tale eller handle således, som man kunne vente det af en moden hjerteknuser. Han er meget kedelig og almindelig, og de elskovsord, han tilhvisker hende, er ikke mere originale eller ædle end at en hottentotneger godt kunne tænkes at benytte dem overfor sin elskede.

Selvfølgelig er i begge fortællingerne kvinderne rene engle, der blot mangler vingerne i at være fuldkomne, og selv over mændene, der ellers i dameromaner af "arten" fremstilles sorte som djævle, hviler der en afglans af englenes uskyld.

Rundt om i bogen har forfatterinden strøet en del citater, taget fra mere bekendte skrifter, øjensynlig for at vise læseren sin belæsthed. Kun skade, at vi har set de samme vers citeret mange andre steder. Bogen er så indholdsløs, at den roligt tør anbefales som konfirmationsgave til unge piger.

Om "Vildsomme veje"

Forfatter: Vilhelmine Zahle (1868-1940).

Org.udgaver:

Vildsomme Veje. To Fortællinger *(Ogsaa en kærlighedshistorie. I Sommerferien.)***:** Andr. Schous Forlag. 1890.

I søndagsskole: Dagbladet *København* 28. august 1900.

De første hvide hår: Dagbladet *København* 15. september 1900.

Fra børnenes verden: Tulla skal til bageren og **Tullas "hemmelighed":** Dagbladet *København* 19. november 1900.

Lille Gerhard: Dagbladet *København* 30. december 1901.

Manden med træskoene: *Kvinden og Samfundet* nr. 43/1901.

Nekrolog over Agnes Nyrop: *Kvinden og Samfundet* nr. 14/1903.

Maréchal: *Aftenbladet* 19. august 1917.

Marie-Angèle: *Aftenbladet* 30. december 1917.

Ugleskriget i den gamle præstegård: *Aftenbladet* 10. marts 1918.

Anmeldelserne af *Vildsomme Veje* er hentet i hhv. *Politiken* 23. december 1890 og *Social-Demokraten* 28. december 1890.

Alle tekster er baseret på førsteudgaver.

Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Robert Lewis Reid (1862-1929): *Girl with Flowers* (udateret).

ISBN 978-87-7628-100-7
1. ebogsudgave.

www.ebib1800.dk

Indhold